

Készült
a Tolna megyei Önkormányzat
megbízásából

TOLNA MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

2020. OKTÓBER

Green Pi Kft.
1072 Budapest, Rákóczi út 40. 4.

TARTALOM

Tolna megye területrendezési terve módosítása során tervezett változtatások...	4
Fejlesztési potenciál alapú területfelhasználás-alakítási javaslat.....	6
Tolna megye térségi területfelhasználási rendszerének terve	7
A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása során alkalmazott területfelhasználási kategóriák	8
Összesített területi mérleg, az OTTrT-nek való megfelelés.....	17
A közlekedési hálózatok és létesítményeik módosításának tervjavaslata	18
A térszerkezetet érintő energiaközmű- infrastruktúra fejlesztési javaslatok	27
Víziközmű fejlesztési javaslat	39
Vízgazdálkodási feladatok	50
Tájrendezési javaslat	63
Klímavédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő javaslatok.....	68
A Tolna Megye Területrendezési Terve 2020. évi módosításában alkalmazott térségi övezetek.....	79
Elfogadásra kerülő munkarészekre vonatkozó összefoglaló indoklás.....	85
A területrendezési terv területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálata	87
A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása, illetve meg nem valósulása esetén	90
Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre.....	102
Összefoglalás.....	103
Tolna megye települései térségi területfelhasználás területi mérlege	104

MEGBÍZÓI KONZULTÁCIÓ

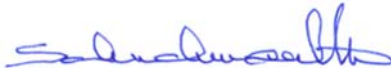
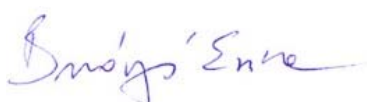
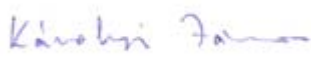
Tolna Megyei Önkormányzat részéről
Molnár Árpád megyei főépítész

ALÁÍRÓLAP
TERVEZŐK, SZAKÉRTŐK NÉVSORA

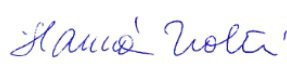

GENERÁLTERVEZŐ: GREEN PI KFT.

Felelős tervező: Mándi József (TR-01/5149, TT/T 01-5149, TK 01-5149) Területrendezési vezető tervező	
Makkai Krisztina (TT 01-4921) Településrendezési tervek feldolgozása	

ALVÁLLAKOZÓ TERVEZŐ: PESTTERV KFT.

Schuchmann Péter (TR 01-5068) területfelhasználás, megyei területrendezési övezetek	
Burányi Endre (K1 01-5014, TR 01-5014) Tájszerkezet, mező- és erdőgazdálkodás, a táj terhelhetősége megyei területrendezési övezetek	
Károlyi János (TR 13-1017) területfelhasználás, megyei területrendezési övezetek	

SZAKÁGI TERVEZŐK NÉVSORA

Hanczár Zsoltné (mksz. 01-2418), Ziman Gergely Vízgazdálkodás, vízi és energiaközművek	
Rhorer Ádám (K1d-1-Tell, KÉ-SZ, KÉ-T-. Tell, KÖ-T) Közlekedés	
Dr. Kollányi László (SzTjv Sz- 003/2017) Tájképvédelem, környezeti értékelés	
Makkai Krisztina Mándi József Térinformatikai feldolgozás	

A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁSÁNAK SZAKÁGI TERVJAVASLATAI ÉS AZOK MŰLEÍRÁSAI

Tolna megye területrendezési terve módosítása során tervezett változtatások

Tekintettel arra, hogy Tolna megye hatályos területrendezési terve 2016-os módosítása hosszú távra és előrejelző módon határozta meg a megye területfelhasználásának és a műszaki infrastruktúra hálózatoknak a térbeli rendjét, a 2020. évi felülvizsgálat és módosítás nem irányul a terv koncepciójának alapvető megváltoztatására, hanem csak az eltelt időben bekövetkezett – jogszabályi és a reálfolyamatok terén bekövetkezett - változások miatt szükséges korrekciók átvezetésére.

A megyei területrendezési terv módosítását megelőzően a területrendezési tervek tartalmi követelményeiben bekövetkezett lényeges változások

A térségi területfelhasználás tervezése gyakorlatában a hatályos megyei területrendezési terv elfogadását követően részben a területrendezési tervek tartalmi követelményeit rögzítő kormányrendelet, részben a 2018 évi területrendezési törvény elfogadásával jelentős – *jelen módosítás tartalmát is érintő* - változások következtek be.

- A hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési térségként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét. A fogalomhasználat változása miatt a Tolna megyei tervben is változik (bővül) a települési térségek területe. Ez a helyenként számottevő nagyságú területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területek felhasználása szabályozásában. Egyedül a belterületek eddig beépítésre nem szánt területein növeli a változás az önkormányzatok mozgásterét, mivel a térség egész területén szabadabbá vált az OTÉK szerinti település-rendezési kategóriák alkalmazása.
- A megyei szerkezeti tervet érintően fontos változás, hogy a korábban bevezetett „vegyes területfelhasználású térség” területfelhasználási kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. Ennek nyomán a megyei területrendezési terv módosítása sem alkalmazza már ezt a kategóriát. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. Az ingatlannyilvántartási adatok lehatárolásának megfelelő pontosságú erdészeti ágazati adatszolgáltatásban rögzített területi lehatárolásoknak köszönhetően – a fogalomváltozással összhangban – lehetővé vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek viszonylag pontos lehatárolása.

- A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-kben is megszüntetésre került az „építmények által igénybe vett térség” és bevezetésre került a „sajátos terület-felhasználású térség”. Habár Tolna megye Területrendezési Terve eddig nem alkalmazta az „építmények által igénybe vett térség” kijelölést, de az új fogalommeghatározás figyelembe vételével a jelen módosításban a „sajátos terület-felhasználású térségbe” tartozó területek már kijelölésre kerültek. A 2018 évi területrendezési törvény szerint ide sorolhatók: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

- A megyei területrendezési terv
2016. évi módosítása során alkalmazott
területfelhasználási kategóriák
- a) erdőgazdálkodási térség
 - b) mezőgazdasági térség
 - c) vegyes területfelhasználású térség
 - d) települési térség
 - e) vízgazdálkodási térség

- A megyei területrendezési terv
2020. évi módosítása során alkalmazott
területfelhasználási kategóriák
- a) területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - aa) erdőgazdálkodási térség,
 - ab) mezőgazdasági térség,
 - ac) vízgazdálkodási térség,
 - ad) települési térség,
 - b) legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség

Az OTrT változásával összefüggésben a TrT 2020. évi módosítása során változik a területrendezési tervezés során alkalmazott övezetek rendszere.

- A megyei területrendezési terv
2016. évi módosítása során alkalmazott
övezetek
1. Magterület övezete
 2. Ökológiai folyosó övezete
 3. Pufferterület övezete
 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete
 5. Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete
 6. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
 7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
 8. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
 9. Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete
 10. Országos vízminőség-védelmi terület övezete
 11. Nagyvízi meder övezete
 12. Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete
 13. Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete
 14. Honvédelmi terület övezete
 15. Rendszeresen belvízjárta terület övezete
 16. Földtani veszélyforrás területének övezete
 17. Tájrehabilitációt igénylő terület övezete
 18. Szélerőműpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

- A megyei területrendezési terv
2020. évi módosítása során alkalmazott
övezetek
- Országos övezetek:
1. Ökológiai hálózat magterületének övezete,
 2. Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
 3. Ökológiai hálózat pufferterületének övezete,
 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,
 5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete,
 6. Erdők övezete,
 7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete,
 8. Tájképvédelmi terület övezete,
 9. Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete,
 10. Vízminőség-védelmi terület övezete,
 11. Nagyvízi meder övezete,
 12. Honvédelmi és katonai célú terület övezete

- Megyei övezetek:
- a) Ásványi nyersanyagvagyon övezete
 - b) Rendszeresen belvízjárta terület övezete
 - c) Földtani veszélyforrás terület övezete

- Egyedileg meghatározott megyei övezetek:
- Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete
 - Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete
 - Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete

Fejlesztési potenciál alapú területfelhasználás-alakítási javaslat

A megye térségi területfelhasználási rendszere lehatárolásának javaslata alapvetően két szempont figyelembevételével került kidolgozásra.

Az egyik szempont a jogfolytonosság és a jogbiztonság garantálása a területfelhasználásban. Ennek érdekében a megyei területfelhasználási terv - *a települési térség lehatárolása vonatkozásában* - a települések hatályos településszerkezeti tervein alapul. Ezzel biztosítható az, hogy minden olyan terület, amely a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területi besorolású, a megyei tervben is települési térségként kerüljön lehatárolásra. Így a megyei terv e vonatkozásban jellemzően nem tartalmaz visszalépést az építési jogokat rögzítő a hatályos jogi állapothoz képest. Mivel a térség települései hatályos településszerkezeti tervekben rögzítik azt a területfelhasználást, amely összhangban van az adott település fejlesztési célkitűzéseivel, ez a dokumentum tekinthető adott település területfelhasználási jövőképeknek, melynek megyei tervben való érvényesítése indokolt és jogszerű.

A területfelhasználás alakítása másik fontos szempontja a területi alkalmasság érvényesítése, a területi fejlesztési potenciál figyelembevétele. E szempont kiemelkedő jelentőségű az erdőgazdálkodási térség tervezésében (*az erdő és az erdősítésre alkalmas területek meghatározásában és lehatárolásában*) valamint a kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületeknek a mezőgazdálkodási térség részeként történő meghatározásában és lehatárolásában.

Hasonlóan a területi adottságok és potenciálok figyelembevételével történt a vízgazdálkodási térség lehatárolása. Ezek a lehatárolások, illetve az ezekhez kapcsolódó területfelhasználási előírásoknak, javaslatoknak és irányelveknek az érvényesítése a továbbtervezés (*a hatályos településszerkezeti tervek következő módosítása*) során hozzájárul a fenntartható és egyúttal a fejlesztési potenciálokot optimálisan kihasználó területfelhasználatok arányának növeléséhez.

A területi fejlesztési potenciálok érvényesítése szempontjából a megye területrendezési terve módosításában különös jelentősége van az egyedileg meghatározott (*fejlesztési*) övezetek meghatározásának, lehatárolásának és szabályozásának. Ezen övezeti előírások és ajánlások adnak iránymutatást a különböző funkcióra tervezett területek vonatkozásában az adottságokat és a fejlesztési potenciálokot együttesen figyelembe vevő differenciált szabályozásra.

Tolna megye térségi területfelhasználási rendszerének terve

A hatályos térségi területfelhasználási rendszer 2020. évi módosítás során bekövetkezett változások rövid összefoglalása:

- Tolna megye hatályos Területrendezési tervében már a 2014-től hatályba lépett OTTrT szerinti besorolásnak megfelelően a korábbi városias és a hagyományosan vidéki települési térség megkülönböztetés helyett az egységes települési térség lehatárolás került alkalmazásra.
- A megyei szerkezeti tervben tervezett terület felhasználás meghatározása során fontos változás, hogy a korábban bevezetett „vegyes területfelhasználású térség” kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. Az ágazati adatszolgáltatásban rögzített pontos területi lehatárolásoknak köszönhetően – *a fogalomváltozással összhangban* – lehetővé vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek övezete viszonylag pontos lehatárolása.
- A „vegyes” kategória elhagyásával növekszik úgy az erdőgazdasági-, mint a mezőgazdasági térség kiterjedése a hatályos megyei tervben tervezetthez képest, de ez jelent érdemi változást a területhasználatban.
- A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-ben kijelölésre kerül a „sajátos terület-felhasználású térség”. Ez elvileg a korábbi „építmények által igénybe térség” kijelöléséhez hasonló szemléletű lenne, de a megye területrendezési terve eddig ezt vett térségi besorolást nem alkalmazta. A sajátos terület-felhasználású térségbe a 2018 évi területrendezési törvény szerint: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása során alkalmazott területfelhasználási kategóriák

Erdőgazdálkodási térség

A területrendezési törvény fogalomhasználata szerint erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe azok a - *települési térségen, illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek esetében a sajátos területfelhasználású térségen kívül eső* - Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek tartoznak, amelyek erdőgazdálkodásra hosszú távon és fenntartható módon alkalmasak, vagy amelyeken a jövőben az erdőtelepítés a termőhelyi adottságok és a környezetvédelmi szempontok alapján kedvező, illetve javasolt.

Az erdőgazdálkodási térség az OTTrT erdőgazdálkodási térség és azon belül az erdészeti ágazat hivatalos adatszolgáltatása figyelembevételével került meghatározásra, így a térségi szerkezeti terv tervezete tartalmazza a meglévő *(jellemzően 1 hektárnál nagyobb kiterjedésű)* erdőterületeket *(az erdőállomány adattár szerint)*, valamint az erdőtelepítésre javasolt területek közül azokat, amelyek az érintett települések településszerkezeti terveiben nem tervezettek átminősítésre beépítésre szánt területté.

A hatályos területrendezési törvényi szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni.

Az elfogadott területrendezési törvény szerint Tolna megyében az erdőgazdálkodási térség kiterjedése (az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdő és erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek, valamint erdőtelepítésre javasolt területek összessége) 79.426 hektár, az Adattár szerinti jelenlegi tényleges erdőterület 70.726 hektár. E szerint a törvény 8.700 hektár - *jelenleg mezőgazdasági művelés alatt álló erdőtelepítésre alkalmas* - területen jelöl ki erdőgazdálkodási térséget. Ez a megye erdőgazdálkodási térséggel érintett területének 12,3 %-os növelését jelenti.

Tolna megye elkötelezett a táji-, természeti értékei megőrzésében és fejlesztésében. Ezért hosszú távon maximálisan támogatja az erdőterületek olyan mértékű növelését is, amelyet a területrendezési törvény részét képező Országos Területrendezési Terv meghatároz, de annak érvényesítését csak a lépcsőzetesség lehetőségének biztosításával tartja reálisnak.

A területrendezési törvény 10. § (1) bekezdése szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni; a megyei

területrendezési terv településrendezési eszközökben történő érvényesítése során az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni

A területrendezési törvény fenti paragrafusainak érvényesítése várhatóan már a megyei területrendezési terv, de különösen azt követően a településrendezési eszközök módosításának elfogadása után *(közép és hosszútávon)* okozhat olyan konfliktusokat, amelyek nehezítik a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok elérését. A közép és hosszútávú célkitűzések között ugyanis kiemelt jelentőségű a vidék fejlesztése, ennek részét képezően – *a helyi gazdaságok erősítéséhez és a vidéki megélhetés feltételeihez egyaránt hozzájáruló* - szántóföldi és a kertészeti növénytermesztés, valamint az állattenyésztés fejlesztése az ebben hagyományokkal rendelkező térségekben, az erre alkalmas területeken.

Ehhez a településeknek és a gazdálkodóknak rövid és középtávon azokra a területekre is szükségük van, ahol nagy távon az erdőtelepítés, a fenntartható erdő és vadgazdálkodás támogatott. Az erdő besorolású területeken veszélybe kerülhet a területtulajdonosok földalapú támogatása, a gazdaság fejlesztésére irányuló pályázatoknál pedig hátrányba kerülnek a gazdálkodók az erdő besorolású területeken.

A megyei területrendezési terv 2020 évi módosításának tervezete a hatályos törvényi szabályozásnak megfelelően került kidolgozásra. Így az OTRT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 79.426 ha erdőgazdasági térség figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 79.180 hektár erdőgazdasági térség került lehatárolásra, amely így Tolna megye területén 99,7%-os megfelelést jelent.

Mezőgazdasági térség

A hatályos területrendezési törvény fogalomhasználata szerint mezőgazdasági térség: az országos és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban szántó, gyeperővel, ingatlan-nyilvántartás szerint rét, legelő művelési ágba sorolt területek -, szőlő, gyümölcsös és kert területek tartoznak, és amelyen a mezőgazdasági funkció hosszú távú fenntartása indokolt.

Jelen módosítás során fenti fogalommeghatározást is figyelembe véve mezőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra mindazok a területek, amelyek nem részei az erdőgazdálkodási-, a települési-, a vízgazdálkodási és a sajátos területfelhasználású térségnek.

A hatályos területrendezési szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során a mezőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át mezőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni. *(A megfelelés %-os értékét a 2019. évi törvénymódosítás szigorította 75%-ról 95%-ra).*

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosításának tervezete megfelel ennek a követelménynek is, ugyanis az OTTrT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 251.908 ha mezőgazdasági térség figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 251.789 ha mezőgazdasági térséget határol le. *(Ez 100%-os megfelelést jelent).*

A mezőgazdasági térséget érintő területi változások kisebb részben a települési térség növekedéséből nagyobb részben pedig – *az erdőgazdálkodási térség növekményéhez hasonlóan* – a korábban „vegyes területfelhasználású térség” elhagyásából, az oda besorolt területek egyértelműen az erdőgazdálkodási- vagy a mezőgazdasági térségbe való besorolásából következik.

Települési térség

A területrendezési törvény (illetve a tervek tartalmi követelményeiről szóló kormányrendelet) szerint települési térség: az országos és a megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a vízgazdálkodási térségbe és a sajátos területfelhasználású térségbe tartozó területek kivételével a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépítésre szánt területek tartoznak.

A települési térségek lehatárolása a települések hatályos településszerkezeti tervei feldolgozásával, azok figyelembevételével, a településrendezési területfelhasználási kategóriák területrendezési kategóriákká történt összevonásával történt. A településszerkezeti tervek alapján történt feldolgozás kiegészült *(a fogalommeghatározás szerint)* a települések teljes belterületének települési térségként történő besorolásával *(a „fekvéshatárok” figyelembevételével).*

A települési térséget érintő területi változások egyrészt *(de kisebb részben)* a települések településszerkezeti terveiben az önkormányzatok által elfogadott változások érvényesítéséből, *(új beépítésre szánt területek kijelöléséből)*, nagyobb mértékben pedig a települési térség fogalom meghatározása változásából következnek, abból, hogy az új meghatározás szerint „a települési térségbe a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépített és beépítésre szánt területek tartoznak”. Ennek következtében a belterületen belüli (korábban a beépítésre nem szánt besorolásuk miatt - *többnyire mezőgazdasági-, kisebb részben erdőgazdálkodási térségbe sorolt* - területek váltak a települési térség részévé anélkül, hogy azok településrendezési tervekben elfogadott besorolása változott volna. Az átsorolások következtében az érintett területeken a helyi önkormányzatok nagyobb mozgásteret kapnak azok konkrét távlati hasznosításának meghatározásához.

Tekintettel arra, hogy a területrendezési szabályozásban a hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési térségként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét.

A hatályos területrendezési szabályozás szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni. Az OTRT a megyei terv tervezési területén 31.723 ha települési térséget ábrázol, a megyei terv módosítása pedig 31.178 hektárt, ez 98%-os megfelelés.

Mint előzőekben jeleztük, a települési térség területi nagyság változása elsősorban a települési térség fogalom meghatározása alapján történt lehatárolás szerinti változásából következik. Ez a területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területfelhasználásban.

Vízgazdálkodási térség

A területrendezési törvény fogalomhasználata szerint vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe Magyarország vízfolyásai, állóvizei, illetve azok parti sávjai tartoznak.

A vízgazdálkodási térség lehatárolása a megyei szerkezeti terv módosítása során a vízügyi ágazat digitális adatszolgáltatásának felhasználásával, annak és a hatályos településszerkezeti tervek területi lehatárolásai együttes figyelembevételével történt.

A hatályos területrendezési szabályozás értelmében az országos vízgazdálkodási térség területfelhasználási kategória területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során e térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

A megyei területrendezési terv 2020. évi módosítása ennek a követelménynek is megfelel, az OTRT-ben a megyei területrendezési terv tervezési területén ábrázolt 7.241 ha vízgazdálkodási térség terv figyelembevételével a megyei területrendezési tervben 7.270 ha vízgazdálkodási térség került meghatározásra.

Sajátos területfelhasználású térség

(a korábban hatályos OTRT szerint építmények által igénybe vett térség)

A hatályos területrendezési szabályozás szerint sajátos területfelhasználású térség: megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bányaterületek, hulladékártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.

A sajátos területfelhasználású térség és a korábbi OTRT szerint építmények által igénybe vett térség összevetése a fogalomhasználat jelentős változása miatt nem releváns, mivel 2019-ben e térség részeként kerültek lehatárolásra a korábban az

„építmények által igénybe vett térség” területein túl az egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási célú területek is.

A 2020. évi megyei TrT tervezetében a sajátos területfelhasználású térség tervezett területe: 903 hektár. A térséghez tartozó területek lehatárolása az ágazati adatszolgáltatások, illetve a hatályos településrendezési tervek lehatárolásai együttes figyelembevételével történt.

A területrendezés törvény a sajátos területfelhasználású térségre nem fogalmaz meg külön előírást. A megye területrendezési terve 2020. évi módosítása során sajátos területfelhasználású térségbe kerültek besorolásra a műszaki infrastruktúrahálózat elemei, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó – *fenti fogalommeghatározásnak megfelelő* – területek a hatályos településszerkezeti tervi besorolásoknak figyelembevételével.

x x x

Jelen tervezési eljárás keretében – a megyei szerkezeti terv változásával összhangban – új területi mérleg kerül meghatározásra miután az egyeztetési eljárás eredménye figyelembevételével a területfelhasználási terv véglegesítésre kerül. A településsoros – és valamennyi területfelhasználási kategória területét meghatározó, a tervmódosítás mellékletét képező – területi mérleg lehetővé teszi az önkormányzatok által készítendő településszerkezeti tervekben tervezett eltérések (változtatások) %-os megfelelőségének ellenőrzését.

Területfejlesztési célkitűzésekkel összehangolt területhasználat kialakítása

Tolna megye hosszú távú érdeke, hogy területeinek felhasználása a (térségileg differenciált megfogalmazott) hosszú távú területfejlesztési célok szolgálatában, a takarékos területhasználat szempontjai figyelembevételével, a jóváhagyott megyei területrendezési tervben meghatározott (így az országos területrendezési tervvel is összhangban lévő) szabályok, valamint az ott lehatárolt különböző védelmi övezetek együttes figyelembevételével történjen.

A területfejlesztési és területrendezési tervezés eszközzrendszere összehangolásának szükségessége

Tolna megye most hatályos területrendezési tervének kidolgozása csak a korábban megfogalmazott fejlesztési dokumentumokra, illetve az országos területrendezési tervben érvényesülő értékrendszerre és célrendszerre alapozódhatott. Ezért teljes körűen nem valósulhatott meg a területfejlesztés és a területrendezés azon összhangja, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény elvárásként fogalmaz meg.

A korábbi időszakban sem a területfejlesztési és területrendezési tervezés módszertani elkülönülése, sem az ugyanarra a térségre vonatkozó tervezések időbeli szétcsúszása, sem a tervezést felelősök különállása nem segítette elő a fejlesztési- és a rendezési (szabályozási) eszközzrendszer hatékony összehangolását.

Ennek biztosításához erőteljesebb koordinációra, a területi tervezés módszertanának és eszközkészletének újragondolása, összehangolására, a

fejlesztési és a rendezési tervezés gyakorlatának közelítésére van szükség. (Az összehangolásra való törekvés a közös helyzetértékelő vizsgálatok előírásával már megjelent a tervek tartalmi követelményei szabályozásában).

Az érdemi, tartalmi összehangoláshoz azonban (fentiekén túl) nélkülözhetetlen a térségfejlesztés stratégiai céljainak – mindkét megközelítés szempontjait figyelembe vevő – közös meghatározása. Azt követően szükséges a legitim stratégiai célok megvalósulását biztosító és segítő (egyirányba ható, de az eltérő potenciálokkal rendelkező, eltérő fejlesztési célok szerint fejlesztendő területeket a jelenleginél differenciáltabban kezelő) fejlesztési (támogatási-, ösztönző) eszközök kidolgozása, gyakorlati érvényesítése, illetve a területrendezési szabályozási eszközkészlet bővítése (fejlesztési célterületek lehatárolása és differenciált szabályozása.)

A területfejlesztési és a területrendezési tervezés összhangjának megteremtése egyaránt hozzájárulhat a megye térségei sokszínű potenciáljai és értékei védelméhez, mint az e potenciálok fenntartható módon történő kihasználásához, a megye fejlődéséhez.

Az új tervezési metodika kidolgozásáig, annak gyakorlati alkalmazásáig a megye új területfejlesztési koncepciójának elfogadása után fel kell majd tárni azokat a konfliktusterületeket, ahol a hatályos területrendezési terv előírásai és a területhasználat alakítására vonatkozó irányelvei nincsenek összhangban az új fejlesztési célkitűzésekkel és prioritásokkal. A felmerülő esetleges konfliktusokat az országos területrendezési tervi módosítás megyei érvényesítésével egy időben kezelni kell (ha szükséges a megyei területrendezési terv módosításával). Biztosítani kell, hogy az aktualizált kiterjedésű védelmi övezeteken kívüli térségekben a gazdaságfejlesztés számára kellő kiterjedésű, műszaki infrastruktúra hálózattal és kapacitásaival jól ellátott terület álljon rendelkezésre.

A területfelhasználás tervezésének követelményei

Az Országos Területfejlesztési Koncepció tervezete (összességében a területrendezésben már korábban konszenzussal elfogadott célok mentén) meghatározza azokat a területhasználati elveket, amelyek a megye területhasználatának alakítása során is elfogadhatók. Ezért a megyei területfejlesztési koncepció beépíti – és ezzel a megye települései felé közvetíti – ezeket az irányelveket, illetve a konkrét területhasználati változásoknál figyelembe veendő – követelményeket.

„A terület-felhasználás tervezésének és tudatos változtatásának legfőbb követelménye a takarékos és átgondolt területhasználat. A kihasználatlan beépített területek, barnamezők jobb kihasználásával hosszú távon a nemzetgazdaság számára fontos erőforrásokat lehet megvédeni, biztosítva ezzel a gazdasági növekedés feltételeit, miközben csökkent értékű területek értéke is növelhető. A barnamezős beruházások támogatása tehát nemzetgazdaságilag is hatékony. A gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálásának része lehet az egyes térségek gazdasági/társadalmi fejlődését szolgáló beruházások tervezésénél a fokozottabb területi megközelítés, ágazati orientáció, a beruházók és a térség számára legkedvezőbb helyszínek központilag segített kiválasztása, a barnamezős területek megyei szintű kataszterének elkészítése. A takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is”.

Elsősorban a megye városaiban cél az indokolatlan szétterülés elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása.

„A vidékies területhasználatoknál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni. Mindez többek között a természeti értékek és erőforrások védelme mellett a tájnak a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességét is fokozza.

Napjainkban különösen fontossá vált a víz-, energiaellátás, az infokommunikációs csatornák és a közlekedési hálózatok biztonságos és színvonalas elérhetősége minden térség, minden település számára. A környezeti infrastruktúra (hulladékgazdálkodási rendszerek, szennyvízkezelés) térszervezésében is meghatározó az ellátás- és környezetbiztonság, emellett a fejlesztések gazdasági, foglalkoztatási hatásait is figyelembe kell venni a tervezéskor.

A természeti értékek és erőforrások, valamint a kulturális örökség, tájkép védelme szintén kiemelkedő feladata a területrendezésnek, amit a területfejlesztés is támogat a saját eszközeivel. A védelem mellett azonban egyre inkább a fenntarthatóság tágabb szempontjait is figyelembe kell venni, például a klímaváltozás kapcsán. A megőrzés szolgáló intézkedések rendszere mellett a kedvezőtlen változások megelőzésében is fontos szerepet kaphat a területrendezés, a korábban már említett, beruházásokat, fejlesztéseket befolyásoló szerepével. Ebben még szorosabb együttműködésre van szükség az ágazati fejlesztéspolitikákkal, hiszen a védett területek, értékek önmagukban nem elegendőek a fenntartható környezeti állapotok megőrzéséhez, az ország teljes területén tekintettel kell lenni az anyag- és energiatakarékosságra, a biodiverzitás védelmére, a kibocsátások csökkentésére, a klímaváltozás megelőzésére.

A gazdaságfejlesztés, az ellátásbiztonság javítása, a kistelepülések népességmegtartó erejének fejlesztése, a szállítási igények csökkentése, tágabb értelemben a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóság megőrzése vagy visszaállítása érdekében a helyi gazdaság fejlesztése, a helyben meglévő értékek felismerése, tudatos és fenntartható kiaknázása a fejlesztéspolitika egyik kiemelkedő területi célja. Ezt a térszerkezet alakításával a területrendezés is tudja támogatni, az önmagukban is élet- és fejlődőképes funkcionális térségek, városkörnyékek beemelésével a területi tervekbe, a közlekedés- és infrastruktúrafejlesztések orientálásával, a gazdaságfejlesztési célú beruházásokra vonatkozó szabályozással. Mindez nemcsak a gazdaság, infrastruktúra, munkahelyek ideálisabb rendszerének kialakítását segíti, de a helyi közösségeket, a működő és életképes szociális kapcsolatrendszereket, a helyi identitást is erősíti”.

A térfelhasználási elvek részletes listája (az OFTK tervezet szerint):

- „Zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések.
- A fejlesztések hely kiválasztásánál prioritást kell élveznie, a termőterület, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételét nem érintő, környezetét nem terhelő helyszínek.

- Fejlesztés csak abban az esetben helyezhető el termő, illetve kulturális értéket képviselő lakóterület igénybevételével, ha nincs más alternatívája.
- A természetes erdőtüskülások nem, vagy csak nagyon korlátozott léptékben képesek megújulásra, területük igénybevétele a fejlesztések során nem pótolható, áthelyezhető.

A megye térségi potenciáljai kihasználása, a területfejlesztési célok megvalósulása érdekében – elsősorban a gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás bővítésének megyei és térségi központjaiban – nem elegendő a barnamezős területek igénybevétele. Itt új (zöldmezős) területek igénybevétele is szükségessé válik a gazdaságfejlesztési célok megvalósulásához. Az új fejlesztési területek kijelölésénél azonban figyelembe kell venni a takarékos területhasználat szempontjait, valamint a területrendezési szabályozás védelmi övezeteinek határait.

„A fejlesztések megvalósítása nem növelheti a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területek állandó lakónépességét, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét:

- Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.
- A fejlesztések megvalósítása nem eredményezhet ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorosán meghaladó üdülónépesség megjelenését a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.

A tisztább környezet, a hatékonyabb gazdaság, a felelősségteljesebb társadalom érdekében közelebb kell hozni a társadalmat helyi környezetéhez:

- A biomassza, mint megújuló energiaforrás használata csak kisléptékű autonóm energiagazdálkodási rendszerekben támogatható. Ez az energiaforrás csak akkor tekinthető megújulónak, ha felhasználása a népességhez közel történik, átlátható és nyomon követhető az újratermelése és a felelősség teljes fenntartható használata.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a területtel rendelkező magántulajdon gondozása iránti felelősség tudatosítását.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).
- A mező- és erdőgazdálkodásban a természetközeli gazdálkodási gyakorlatot, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.

A környezettudatos, helyi identitású, esélyegyenlőséget biztosító társadalom érdekében:

- A fejlesztések során a természetes folyó és állóvizek partjainak, erdőterületek, magaslatok, szigetek, a fényszennyezéstől mentes éjszakai égbolt, kilátópontok, védett természeti és kulturális értékek nyilvános elérésének, megközelítésének, megismerésének lehetőségét csak a jogszabályokkal összhangban szabad korlátozni, ha a terület értékeinek megóvása azt feltétlenül megköveteli (kivéve pl. fokozottan védett természeti területek).

Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek korábban elzárt területek hozzáférését teszik lehetővé.

A társadalmi-gazdasági folyamatok szervezésének lappangó, környezeti és kulturális értékeket degradáló hatásainak megelőzése érdekében értékmegőrzés térszervezéssel:

- A fejlesztések nem darabolhatnak fel egységes ökológiai rendszereket és kultúrtájakat, társadalmi csoportok településterületét (pl. nemzeti kisebbség).
- A fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti kisebbségeinek lakónépességen belüli arányát (kivéve az etnikai szegregáció-oldó kezdeményezések).
- A közigazgatási átszervezésre irányuló fejlesztések nem csökkenthetik az érintett területek nemzeti, etnikai kisebbségeinek arányát a lakónépességen belül.

Összesített területi mérleg, az OTrT-nek való megfelelés

A Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló törvény szerint:

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során

- a) * az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;
- b) * a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
- c) a vízgazdálkodási térség területét - e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
- d) a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
- e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Alábbi táblázat szerint a Tolna megyei területrendezési terv 2019 évi módosításának tervezet minden vonatkozásban megfelel a törvényi előírásoknak.

Területfelhasználási kategóriák	OTrT szerint	Tolna megyei TrT tervezett módosításában	%-os megfelelés
Erdőgazdálkodási térség	79.426 ha	79.158 ha	99,7%
Mezőgazdálkodási térség	251.908 ha	251.789 ha	100 %
Települési térség	31.723 ha	31.178 ha	98,3 %
Sajátos területfelhasználású térség	---	903 ha	---
Vízgazdálkodási térség	7.241 ha	7.270 ha	100+%

A közlekedési hálózatok és létesítményeik módosításának tervjavaslata

A közlekedéshálózat tervezésének célkitűzései és fő elemei

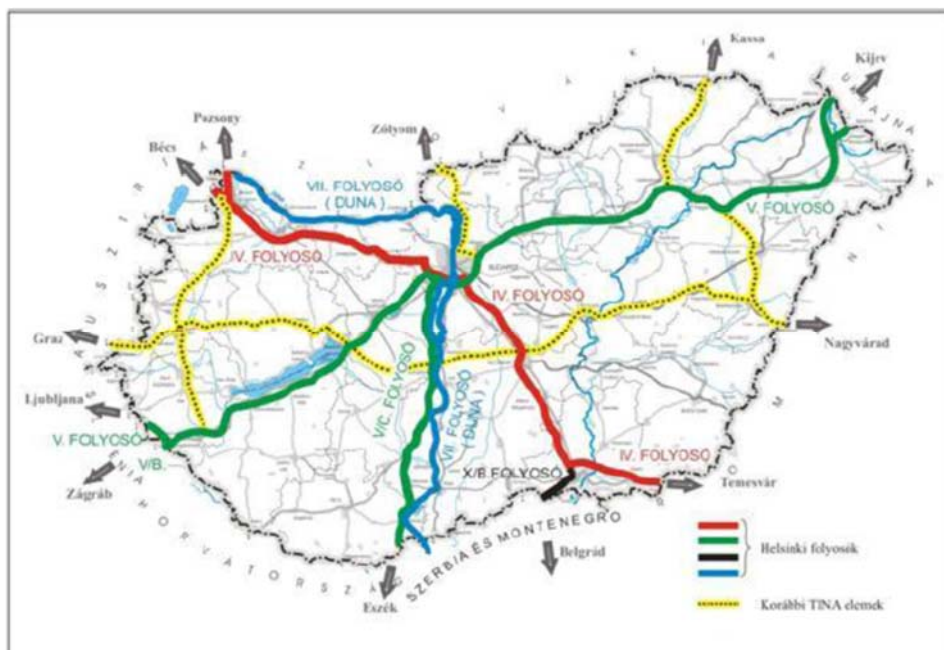
A cél a megyében a hierarchikus felépítésű úthálózat kialakítása. Ennek lényege és értelme abban körvonalazható, hogy a forgalomban résztvevők mindig a számukra leghatékonyabb úthálózati elemet tudják igénybe venni:

- a távolsági forgalom számára legideálisabb a gyorsforgalmú út, mivel ez elszívja az alsóbbrendű hálózathoz az ott leginkább zavaró távolsági (nem ritkán nagysebességű) forgalmat és egyúttal elősegíti az adott terület jobb elérhetőségét,
- ezt célszerű kiegészíteni olyan főúthálózati elemekkel, amelyek a gyorsforgalmú hálózatot kiegészítve arra ráhordanak, illetve az onnan érkező célforgalom nagy részét terítik a gyorsforgalmi út csomópontjai közötti területen,
- az országos mellékút úthálózatot alkalmassá kell tenni a biztonságos kétirányú közlekedésre, majd fokozatosan optimalizálni kell az egyes települések közötti kapcsolatokat: a kistérségi együttműködés és differenciálódás elősegítése érdekében, a hiányzó kapcsolatok kiépítésével „közelebb kell hozni” egymáshoz a településeket,
- meg kell kezdeni és nagyobb távlatban ki kell alakítani a helyi utak (hálózatok) olyan rendszerét, amely ugyan alacsonyabb paraméterekkel, de a kor színvonalának megfelelően sűríti az állami úthálózat adta kereteket, további kapcsolatokat hoz létre a települések között, segíti a külterületi települési funkciók működését, a külterületi lakó- és munkahelyek megközelítését, a mezőgazdasági munkavégzést.

A fenti módon hierarchizált hálózat optimalizálja a járművek futásteljesítményét, ezáltal a gazdaságosabb szállítási, közlekedési feltételek miatt mérsékli a közlekedés jelenleg még meglevő általános költségfelhajtó szerepét.

Nagyterületi kapcsolatok

A megye térszerkezetében változatlanul az É-D-i és ÉK-DNy-i irányú, sugaras közlekedési tengelyek a meghatározóak. Ezek biztosítják a főváros és a Dél-dunántúli Régió kapcsolatát (az országhatáron belül), a határon túl pedig az Adria térsége és a Balkán félsziget felé az összeköttetést. A „Helsinki folyosók” (TEN – T hálózat) közül három érinti a megyét, az V. illetve az V/C, valamint a VII, mindegyik a fenti irányokban. Az V. folyosó fő ágából csak a vasúti tengely (Budapest – Dombóvár – Gyékényes) halad át a megyén, a közúti (M7) nem. A VII. folyosó (a Duna) jelentőségét konkretizálja, hangsúlyozza a Duna – stratégia.

A megye szempontjából pillanatnyilag legjelentősebb V/C folyosó (a Duna mellett észak-déli irányban, Budapest és Horvátország között) elemeként megvalósult az M6 – M60 autópálya Budapest és Pécs közötti teljes szakasza. A déli országhatárig tartó útszakasz viszont továbbra is hiányzik.

A meghatározó közlekedési tengelyek a megye keleti és nyugati szélén haladnak. A Duna menti sáv közúti elérhetősége lényegesen jobbá vált az M6 következtében, különösen, hogy az M8, M9 Duna – hidak is megépültek. Döntés született egy új, Paks és Kalocsa közötti Duna – híd létesítésére, ami a Duna két oldala közötti kapcsolatokat tovább fogja javítani. Nyugati irányban a szomszédos régiók elérhetősége egyelőre alapvetően nem változott. Pillanatnyilag még továbbra is jellemző, hogy a megye két oldala között a kelet-nyugati irányú kapcsolat gyenge. Ezt a hiányosságot fogja orvosolni az M9 gyorsforgalmi út, amire engedélyezési tervek készültek, illetve készülnek, és ennek megfelelő nyomvonallal kerül be a megyei tervbe. Az M9, többek között, megteremti a közvetlen főúti összeköttetést Szekszárd és a szomszédos megyeszékhely, Kaposvár között. Korszerűsítése után a közúti közlekedés igazi alternatíváját nyújthatja majd a Budapest – Dombóvár – Gyékényes vasútvonal, aminek a fejlesztése folyamatban van. A megyét az északnyugati szélén érinti az országot délnyugat-északkelet irányban átszelő (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége – (Ukrajna) nagy sebességű vasút. Ennek azonban a kapcsolatok szempontjából nincs jelentősége, hiszen a vasútnak nem lesz megállója a megyében.

Közúti közlekedés

Gyorsforgalmi úthálózat

A megyét érintő gyorsforgalmi úthálózatban 2012 óta lényeges változás nem történt. A gyorsforgalmi úthálózat elemei a megye keleti szélén találhatók.

M6: (Budapest (M0) - Dunaújváros - Szekszárd - Bóly - Ivándárda térsége - (Horvátország)

Az M6 gyorsforgalmi út fontos észak-déli irányú kapcsolat az országon belül, része az V/C Helsinki folyosónak. Az M60-as ággal együtt biztosítja két megyeszékhely (Pécs, Szekszárd) és a főváros közvetlen összeköttetését. A megyén belül 12 csomópontja van, ami megfelelő sűrűségű rácsatlakozási lehetőséget ad a megye településeinek. Nemzetközi szerepe növekedni fog a határig történő meghosszabbítás után.

M9: Nagycenk (M85) - (Szombathely térsége (M86) - Püspökmolnári térsége - Zalaegerszeg térsége - Nagykanizsa - Inke térsége - Kaposvár - Dombóvár - Szekszárd térsége - Szeged (M5)

Az M85 és az M5 között tervezett gyorsforgalmi útnak első ütemben a 6sz. főút és a 51sz. főút közötti szakasza épült meg, új híddal a Dunán. Ezen a rövid szakaszon 3 csomópont van a megyén belül. A következő szakaszok a Kaposvár kelet – Bonyhád kelet, majd a Bonyhád kelet – Szekszárd észak közötti szakaszok lesznek. A teljes Kaposvár – Szekszárd szakasz jogerős környezetvédelmi engedéllyel rendelkezik, a Kaposvár kelet – Bonyhád kelet szakaszra az engedélyezési tervek is elkészültek. A tervezett nyomvonal most az engedélyezési tervnek, illetve a környezetvédelmi engedélynek megfelelő nyomvonallal került be a tervbe. A gyorsforgalmi út Dombóvárt délről, Bonyhádöt északról kerüli el. A tervezett szakasz megyei részén 6 csomópont lesz. A gyorsforgalmi út az igazi szerepét, a sugaras úthálózat oldását, majd a teljes kiépülése után fogja betölteni.

Főúthálózat

Tolna megyét az OTTrT szerint az alábbi, már meglévő főutak érintik:

- 6. sz. főút: Budapest - Dunaújváros - Szekszárd - Pécs - Barcs - (Horvátország)
- 52. sz. főút: Kecskemét (5. sz. főút) - Solt - Dunaföldvár (6. sz. főút)
- 55. sz. főút: Szeged (5. sz. főút) - Baja - Bátaszék (M6)
- 56. sz. főút: Szekszárd (6. sz. főút) - Mohács - Udvar - (Horvátország)
- 61. sz. főút: Dunaföldvár (6. sz. főút) - Dombóvár - Kaposvár - Nagykanizsa (7. sz. főút)
- 63. sz. főút: Tolna (6. sz. főút) - Sárbogárd - Székesfehérvár (M7)
- 64. sz. főút: Simontornya (61. sz. főút) - Balatonvilágos (7. sz. főút)
- 65. sz. főút: Szekszárd (6. sz. főút) - Tamási - Siófok (7. sz. főút)
- 66. sz. főút: Pécs (6. sz. főút) – Sásd – Kapospula (61. sz. főút)
- 631. sz. főút: Szedres (M6 – 63. sz. főút)
- 651. sz. főút: Nagykónyi (61. sz. főút – Iregszemcse (65. sz. főút)

A jelenlegi állapothoz képest változás, hogy a 611. sz. főút (illetve annak az új, Dombóvárt is elkerülő nyomvonala) a 66. sz. főút részévé válik. A meglévő főutak közül csak az 52-es, az 55-ös és a 631-es (három rövid, tisztán kelet-nyugati irányú), továbbá a 65-ös (északnyugat-délkeleti irányú) utak térnek el az általános észak-déli, illetve északkelet-délnyugati irányú vonalvezetéstől.

A korábbi OTrT a meglévő főutakon a megyét érintően az alábbi településelkerüléseket tervezte, amelyek a megyei tervben megtartandók:

55. sz. főút:	Pörboly (Alsónyék és Bátaszék elkerülése megvalósult)
61. sz. főút:	Simontornya, Tolnanémedi, Pincehely, Tamási, Nagykónyi, Dombóvár, Kapospula
63. sz. főút:	Nagydorog, Bikács,
65. sz. főút:	Tamási, Iregszemcse

A megye egyetlen tervezett főútja a kialakult sugaras úthálózat gyűrűssé alakításához járul majd hozzá. A Sávolly – Nagykónyi tervezett főút új kelet-nyugat irányú kapcsolatot jelent, ami gyakorlatilag meglévő útszakaszok összekötésével, korszerűsítésével alakulhat ki.

A megye tervezett főútja:

Sávolly (M7) - Marcali - Somogyvár - Gamás - Törökkoppány - Nagykónyi (61. sz. főút)

Döntés született ugyanis egy új, Paks és Kalocsa közötti Duna – híd, és a hozzá kapcsolódó főúthálózat létesítésére. Az új Duna – híd létesítése a PAKS-II bővítés kapcsán merült fel, azonban hatása messze túlmutat az erőmű bővítés által keltett igények kielégítésén, a Duna két oldala közötti kapcsolatokat fogja tovább javítani. Az új híd Pakstól délre fogja keresztezni a Dunát, a folyó keleti oldalán az 512. sz. főúthoz, a nyugati oldalon a 6-os és M6-os utakhoz fog csatlakozni. A nyugati oldali (Tolna megyei) csatlakozó út a Gerjen-i bekötőút, továbbá a Dunaszentgyörgy-Fadd-Szekszárd és a Tengelic- Dunaszentgyörgy összekötőutak felhasználásával fog kialakulni. A projekt szerves része a Gerjen Paks összekötőút kiépítése is.

A megye szerkezetében kiemelkedően fontos útkapcsolatokat térségi jelentőségű mellékútként jelöljük meg. A javasolt térségi jelentőségű mellékutak többsége azonos a hatályos tervben szereplőkkel, meglévő út, útszakasz korszerűsítésével, meglévő utak új útszakaszok általi összekötésével alakítható ki.

A fentieknek megfelelően az alábbi térségi jelentőségű útvonalakat javasoljuk:

Kalocsa (512. sz. főút) – tervezett Duna híd – M6
Dunaszentgyörgy / Tengelic csomópont (a
6234 j. út felhasználásával)
Paks (6. sz. főút) - Nagydorog – Tamási (61. sz. főút) (6232j. út
felhasználásával)
Bátaszék (M6) - Mőcsény - Bonyhád – M9 (5603j. út
felhasználásával) az 55. sz. főút
folytatásaként
Hőgyész (65. sz. főút) – Dombóvár (61. sz. főút) (5632j. út
felhasználásával)
Sárszentlőrinc – Varsád – Kalaznó – Hőgyész
Iregszemcse (65. sz. főút) – Ozora – Simontornya (61. sz. főút)
(6407j. út felhasználásával)
Dunaföldvár (6. sz. főút) – Mezőfalva – Seregélyes (62. sz. főút)
(6228j. út felhasználásával)

Igal – Lápafő – Szakcs – Kocsola (6507j. út felhasználásával)

A javasolt térségi jelentőségű útvonalakon vannak jelenleg még gyakorlatilag nem, vagy csak nagyon korlátozottan létező útszakaszok. Ezek a hiányzó útkapcsolatok az alábbiak:

- Belecska – 61 . sz. főút (a Paks - Nagydorog – Tamási térségi jelentőségű mellékút részeként)
- Miszla – Sárszentlőrinc között (a Paks - Nagydorog – Tamási térségi jelentőségű mellékút részeként)
- Kalaznó – Sárszentlőrinc között (a Hőgyész – Sárszentlőrinc térségi jelentőségű mellékút részeként).

A térségi jelentőségű mellékutakhoz kapcsolódó, illetve fontosabb mellékúti településelkerülések:

- Ozora, Nagyszokoly (az Iregszemcse – Ozora – Simontornya térségi jelentőségű mellékútvonalon a 6407. j. út települési szakaszának kiváltása)
- Paks (a 6231 j. és 6232. j. utak belterületi szakaszának kiváltása)
- Bátaszék (tehermentesítő elkerülő út a Bonyhádi út és az 56. sz. főút között) (megvalósult).

Mellékúthálózat

Az alsóbbrendű országos úthálózatból Tolna megyét jelenleg 50db összekötőút, 73db bekötőút és 18db állomási út érinti. A sok bekötőút is jelzi a megye egyik legnagyobb problémáját, a zsák települések nagy számát. A zsák jelleg megszüntetése érdekében a hatályos terv számos, a településeket összekötő útszakasz kiépítését javasolta. A javaslatokat megtartottuk (kivéve természetesen az időközben megvalósultakat, vagy más projektbe beépülteket), de az utak kiépítésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy a forgalmi megnyitás a környezeti ártalmakat is növelheti, a zsák jelleg ma már nem minden esetben hátrány. Az összekötő útszakaszok nagy valószínűséggel helyi útként, pályázati forrásból valósulhatnak meg, sok esetben meglévő helyi utak felhasználásával alakíthatóak ki.

A zsák településeknek javasolt közúti összekötések:

- Fácánkert (51164j. út) – 63. sz. főút
- Bikács – Györköny
- Pusztahencse – 6233j. út
- Tengelic – 6234 és 6235j. utak összekötése
- Bogyiszló – Szekszárdi kikötő – 51369j. út
- Decs – Pörböly
- Bába – Pörböly
- Bába – Alsónyék
- Bába – Dunaszekcső
- Szálka – Gráboc
- Cikó – Hidas
- Cikó – Ófalu
- Kismányok – 5605j. út
- Izmény – Aparhant
- Izmény – Szárász

- Nagyvejke – 6535j. út
- Felsőnána – Kistormás
- Udvari – Alsópélpusztá
- Szárazd – Diósberény
- Nagyszékely – Kisszékely
- Kisszékely – Sárszentlőrinc
- Miszla – 6312j. út
- Ozora – Lajoskomárom (Külsősáripusztá)
- Gyulaj – Dalmand
- Gyulaj – Kocsola
- Csibrák – Szakály
- Koppányszántó – Értény
- Értény – Bedegkér
- Újireg – 6509j. út .

Az alábbi esetekben nem a zsák jelleg megszüntetése, hanem a szomszédos települések összeköttetésének kézenfekvő javítása, vagy a települési átmenő forgalom elterelése érdekében javasolunk új útkapcsolatokat (lényegében a hatályos tervvel azonosan):

- Dunaföldvár (6229j. út) – 61. sz. főút
- Bölcske (51362j. út) – 6. sz. főút
- Paks – Dunakömlőd (6231. j. út és Dunakömlőd között)
- Gerjen – Paks (a Paks – Duna-híd – Kalocsa projekt részeként)
- Szedres elkerülő utak (63. sz. út – 6316. j. út és 63. sz. út – 6235. j. út között).

Vasúti közlekedés

A megyét az észak-nyugati szélén érinti az országot délnyugat-északkelet irányban átszelő (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége - (Ukrajna) nagy sebességű vasút. Ennek azonban a megyei közlekedés szempontjából nincs jelentősége, hiszen a vasútnak nem lesz megállója a megyében.

A megyét érintő törzshálózati vasútvonalak közül a transzeurópai vasúti hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonalak az alábbiak:

- 40 Budapest - Pécs
- 41 Dombóvár - Gyékényes - (Horvátország).

Mindkét vonal villamosított, az engedélyezett sebesség 120, illetve 100km/ó, a tengelyterhelés 210kN. A vonalak fejlesztése folyamatban van.

A nem a transzeurópai vasúti hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonalak:

- 42 Pusztaszabolcs - Dunaújváros - Paks
- 46 Rétszilás - Bátaszék
- 154 Bátaszék - Baja - Kiskunhalas.

A megyét érintő regionális vasútvonal az 50 Dombóvár - Bátaszék vasútvonal, amelyen az infrastruktúra átfogó fejlesztése, korszerűsítése nem várható.

Egyéb vasútvonal a 48 Tamási - Gyöng - Keszőhidegkút vasútvonal, amelyen jelenleg csak árufuvarozás történik. Fejlesztése nincs napirenden.

A megye kiemelkedő értéke a jelenleg is működő, Pörbölyből induló keskeny nyomközű gemenci kisvasút. Most azonban gyakorlatilag csak Pörbölyön keresztül érhető el, pedig csaknem Szekszárdig elér a pálya. Ez a csodálatos adottság sokkal jobban kihasználható lenne, ha a vonalat meghosszabbítanák a Szekszárdi Vasútállomásig, ahol az utasok kényelmesen le- és felszállhatnának, ahol van parkolási lehetőség és autóbusz csatlakozás is. A javasolt elvi nyomvonalat a Szerkezeti Terv változatlanul tartalmazza.

A kistérségek közül a vasúti közlekedés szempontjából a Dombóvári kistérségnek vannak a legjobb adottságai. A megye legnyugatibb kistérségének központja, Dombóvár, egyben regionális vasúti csomópont is.

Kerékpáros közlekedés

A megyében az elmúlt időszakban is létesültek kerékpárutak/sávok, összefüggő megyei kerékpárút hálózat azonban még mindig nem alakult ki.

A legfontosabb szakaszok a 6sz. főút mentén (Dunaföldvár, Paks, Szekszárd környékén), a 61sz. főút mentén (Dombóvár környékén, a Gunaras-Dombóvár-Szőlőhegy-Kapospula- Alsóhetény-Nak-Lápafő-Várong kistérségi kerékpárút részeként), Tamási környékén (kerékpárútként hasznosították a Lepsény-Dombóvár vasútvonal felhagyott szakaszának egyes részeit is), és Pörböly és a Sió-árvízkapu között vannak. Kerékpárút vezet át a Dunaföldvári, az M9, és a Bajai hídon is.

A megyét az országos kerékpárút törzshálózati vonalak közül az alábbiak érintik:

61. Közép-magyarországi kerékpárút:
 61.A Bugacpusztaháza - Soltvadkert - Kiskőrös - Dunapataj - (6. Alsó-Dunamente kerékpárút Dunapataj és Solt közötti szakasza) - Solt - Dunaföldvár - Simontornya - Tolnanémedi - Tamási

61.B Cece - Soponya - Tác - Szabadbattyán

62. Sió völgyi kerékpárút:

Fajsz - Szekszárd - Sióagárd - Kölesd - Sárszentlőrinc - Simontornya - (61. Középmagyarországi kerékpárút Simontornya és Tolnanémedi közötti szakasza) - Szabadhídvég - Siófok

72. Külső-somogyi kerékpárút:

Balatonföldvár - Kőröshegy - Tamási - Hőgyész - Bonyhád - Mecseknádasd - Pécsvárad - Pécs - Újpetre

74. Kaposmente kerékpárút:

Nagyatád - Segesd - Nagybajom - Kaposmérő - Kaposvár - Taszár - Dombóvár - Kurd - Hőgyész

A Duna két oldalán haladó kerékpárutak a tervezett Paks – Kalocsa hídon keresztül is összeköttetést kaphatnak majd.

Térségi jelentőségű kerékpárutat javasolunk, a részben hatályos tervvel megegyezően, helyenként kiépült belterületi szakaszokkal az alábbi vonalakon:

- Sió jobb parti kerékpárút: Simontornya - Pálfa - Sárszentlőrinc - Kölesd - Medina - Medina - Harc - Sióagárd - Szekszárd
- Szekszárd - Bonyhád
- Szekszárd - Gemenc
- Szekszárd - Tolna - Fadd - Dombori
- Szekszárd - Várdomb - Alsónyék - Bába
- Paks - Németkér
- Paks - Tengelice - Kölesd
- Dunaföldvár - Paks - Gerjen - Bogyiszló - Gemenc - Pörböly - Bába - (Dunaszekcső)
- Dunaföldvár - (Kisszentmiklós)
- Tolna - Bogyiszló - Duna-part
- Tolna - Fácánkert
- Tolna - Fadd - Tengelice
- Bátaszék - (Véménd - Pécsvárad)
- Bonyhád - Aparhant - (Egyházaskozár)
- Bonyhád - Gráboc - Szálka
- Dombóvár - Dalmand - Kocsola - Nagykónyi
- Dombóvár - Kaposszekcső - (Sásd)
- Fadd - Gerjen - Duna-part
- Felsőnyék - Ozora - Pincehely
- Harc - Zomba - Kéty - Murga
- Hőgyész - Kalaznó - Varsád
- Nagykónyi - Koppányszántó - (Törökkoppány)
- Nagykónyi - Tamási - Regöly - Gyöng - Kölesd
- Nagykónyi - Újireg - Iregszemcse
- Pörböly - Alsónyék
- Simontornya - (Igar)
- Tamási - Felsőnyék - (Mezőkomárom)
- Tolnanémedi - Simontornya

A térségi kerékpárutak összekötik az országos kerékpárutakat, és felfűzik a megye turisztikailag és gazdaságilag kiemelkedő célpontjait. A nyomvonalak helyenként a javasolt település-összekötő útszakaszokon vezetnek, a kisforgalmú utak ugyanis a településközi forgalom mellett a mezőgazdasági és a kerékpáros forgalom számára is megfelelőek lehetnek.

Vízi közlekedés

A vízi közlekedés területén a Duna, mint nemzetközi (VI.C. besorolású, a megyei szakaszon hajóút szűkületekkel akadályozott) vízi út által nyújtott lehetőségek változatlanok. A folyam a nagy tömegű, ömlesztett áru fuvarozás szempontjából viszonylag jelentős tranzit-forgalmat bonyolít le, személyszállítás, turisztikai forgalom tekintetében kisebb jelentőségű. A Duna, mint VII. TEN – T folyosó jelentőségét a Duna-stratégia is hangsúlyozza. A Duna-szakasz rendezése továbbra is várat magára.

A keselyűsi duzzasztómű hatására a Sió a Dunától Sióagárdig az év nagy részében hajózható, IV. osztályú vízi út. A további szakaszokon a Sió csak a balatoni vízleeresztés idején hajózható, akkor is csak kisebb testű hajókkal, egyébként a

közlekedést a siófoki híd szűk hídníjlása is nehezíti. A megye többi vízfolyása nem hajózható.

Fontosabb kikötők változatlanul Dunaföldvárnál, Paksnál, Fadd-Domborinál és Bogyiszlón vannak.

A megye területén három híd biztosítja a Dunán való közúti átkelést, a Dunaföldvári híd (52sz. főút), a Szekszárdi híd (M9), és a Bajai híd (55sz. főút). A hidakon kívül elvileg 3 térségi jelentőségű kompátkelő is van (Pakson, Gerjennél, és Fadd-Domborinál), de ezek forgalma az új Duna-hidak megépülte óta erősen lecsökkent. A tervezett Paks – Kalocsa híd (legalább) a Gerjen-i kompátkelőt szükségtelenné fogja tenni.

Térségi jelentőségű közforgalmú kikötők Dunaföldvárnál (a 1563.060-1563.250fkm, 1562.900-1563.060fkm, 1562.459-1562.782fkm szakaszokon), Paksnál (a 1529.950- 1530.050fkm, 1529.100-1529.400fkm, 1528.500-1529.100fkm, 1527.939-1528.124fkm szakaszokon), Fadd-Domborinál (a 1506.950-1507.100fkm, 1506.769-1506.950fkm, 1506.350-1506.500fkm szakaszokon) és Bogyiszlón (a 1503.050-1503.300fkm szakaszon) vannak. A legnagyobb kapacitású kikötő Pakson van, de fontos a Dunaföldvár-i felső kikötő is, amihez egy terményudvar kapcsolódik. Fontos kikötő a paksi atomerőmű kikötője, de ez természetesen nem közforgalmú kikötő.

A megye vízfolyásai közül az OTrT-ben továbbra is a nemzetközi és országos jelentőségű vízi utak között szerepelnek:

Duna (nemzetközi vízi út)	1641-1433	VI/C
Sió-csatorna	121-23	IV/időszakosan (Kizárólag az olyan balatoni vízeresztések időszakában hajózható, amelyet a Hajósoknak Szóló Hirdetményben közzé tesznek.)
Sió-csatorna	23-0	IV

A megye települései közül az OTrT (a korábbi Szekszárd helyett) Paksot jelöli ki közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötő helyszínéül.

Légi közlekedés

A légi közlekedésben betöltött szerepét tekintve az Őcsényi repülőtér helyzete az elmúlt időszakban nem változott. A repülőtér az ország legnagyobb sportrepülőtere. A füves leszállópályán hazai és nemzetközi jelentőségű rendezvényeket is tartanak (hólégballon verseny, sportrepülés).

Az Őcsényi repülőtér változatlanul a kereskedelmi repülőtérre fejleszthető repülőtér.

A térszerkezetet érintő energiaközmű- infrastruktúra fejlesztési javaslatok

A társadalmi-gazdasági fejlődés hatására az energiaigény folyamatosan növekszik, amelyet tovább növel a klímaváltozás hatáskompenzálásának energiaigénye is. A klímaváltozás kezelése egyre energiaigényesebb, miközben a klímaváltozás egyik okozója pontosan az energiatermelés során jelentkező környezetkárosító égéstermék. Ezért a növekvő energiaigény kielégítésére olyan racionális energiagazdálkodás kialakítása szükséges, amellyel a társadalmi-gazdasági fejlődőképesség fenntartható, a környezeti állapot romlása fékezhető. Ennek eléréséhez az energiafogyasztás és az azt kiszolgáló energiatermelés mérséklése és az energiatermelésben az energiahordozói struktúra környezetbarát átformálása szükséges.

Tolna megyében a közvetlen energiafogyasztók energiahordozói struktúrájában meghatározó szerepet a hagyományos energiahordozók töltenek be. Bár, ahogy a többi megyében is, a hagyományos energiahordozók fogyasztása a rendszerváltással egy időben zajló gazdasági átrendeződés hatására átmenetileg megtorpant, jelezve a gazdasági fejlődés megtorpanását is, amelyet a világválság tovább fokozott. Országsszerte a gazdasági világválság és a gazdasági átrendeződést követően a gazdasági élet fellendült. Tolna megye fellendülése azonban később indult el és lényegesen kisebb növekedési rátával. A 2011-12 óta érzékelhető fellendüléssel egyidejűleg az energiaigény is növekedni kezdett, és ez azóta is tart. Ez a növekedési trend a villamosenergia felhasználása terén jelentkezik jelentősebb mértékben. 2017-ben a megye villamosenergia fogyasztása 640716 MWh volt, az utóbbi 5 évben már a fogyasztás-növekedés átlagosan évi 1-1,9 % volt. A lakossági villamosenergia fogyasztás ezzel egyidejűleg megtorpant, az utóbbi években összefüggésben a népesség csökkenéssel is a fogyasztás továbbra is csökkenő tendenciájú. Az elmúlt 10 évben a lakossági fogyasztás hullámzóan ugyan, de közel stagnáló. A villamosenergia összes fogyasztás emelkedő trendjét a gazdaság és egyéb felhasználók fogyasztás növekedése eredményezte.

A földgáz esetében a fogyasztás hullámzóbb volt, vélelmezhetően az időjárás hatása is erősen befolyásolta. E vonatkozásban 2005-ös fogyasztáshoz képest a fogyasztás-csökkenés jelentősebb volt, a fellendülés 2011-ben indult el, s bár hullámzóan, de az éves fogyasztás növekedés 2011-hez képest megközelítette az éves átlagos 7 %-ot.

A közelmúltban készített Tolna megye klímastratégia tanulmányában is kiemelésre került, hogy Tolna megyét a klímaváltozással járó hőhullámok az országos átlag felett veszélyeztetik. A klímastratégiában rögzítettek szerint a klímaváltozás okozta egészségügyi veszélyeztetettség a megyében az országos átlag feletti, ez is hozzájárulhatott a megye népesség fogyásához.

A hőhullámok okozta hatások kezelésére a megyében is a felmelegedés kompenzálásához a mesterséges klimatizálás megoldása lassan elkerülhetetlenné válik, amely az energiafogyasztást, az energiaigényeket növeli, miközben a környezetvédelmi igények és a fenntarthatóság javítása is az energiaigény csökkentését igényelné. Az energiaközmű fejlesztési feladata a növekvő igények

kisebb környezetkárosítással történő kielégítésének megoldása, racionálisabb energiagazdálkodással a fenntarthatóság biztosítása.

A megye klímastratégiájában is rögzítésre került, hogy a klímaváltozás kezelésének első lépéseként egyszerűen a helyzet ismertetésével, tudatformálással a megváltozott klímaviszonyokhoz az emberi alkalmazkodóképesség javítható. Fejlesztési igény nélkül is elérhető a változás tudatosításával, egyszerű és ésszerű takarékossgal csökkenthető a fogyasztás, és az el nem fogyasztott energia kíméli a legjobban a környezetet és csökkenti a költségeket. A szemléletformálással elért eredményeket tovább javító következő lépés már beruházás igényű. Az elmúlt években több olyan beruházást valósítottak meg a megyében, amely az energiafogyasztás csökkentését szolgálta, az utólagos hőszigetelések, árnyékolások stb. alkalmazásával, és a korszerűbb épületgépészettel, energiatakarékos berendezések alkalmazásával, jelentős energiafogyasztás takarítható meg. Ezek a beruházások ingatlan szinten valósíthatók meg, segítik az egyéni fenntarthatóságot. Energiafogyasztás csökkenést eredményezett a közvilágítás korszerűsítése is.

A takarékos fogyasztás mellett is fennálló növekedő igény kielégítését meg kell oldani, a megoldás keresésének kettős célja, hogy a környezeti állapot a többlet energiafogyasztás érdekében történő többlet energiatermelés hatására ne romoljon, és a fenntarthatóság se legyen kedvezőtlenebb. E kettős cél csak az energiatermelésbe a megújuló energiahordozók nagyobb arányú bevonásával valósítható meg.

Nagy előrelépést jelenhet a megújuló energiahordozók közcélú erőművi energiatermelésre történő hasznosítása. Tolna megyében korábban szél-erőmű parkok létesítését tervezték, amelynek megvalósítása elmaradt, helyette naperőmű parkok tervezése beruházása van folyamatban. Ezek azok az első lépések, amelyekkel a világon már terjedő megújuló energiahordozóra alapozott energiatermelési móddal egy folyamatot indíthatnak el Magyarországon és Tolna megyében is. A projektek megvalósítása Európai Unió támogatással történt és újabb projektek is várnak már a megvalósításra.

A primer energiahordozói szerkezet módosítását, a megújuló energiahordozók hasznosításának intenzívebb igénybevételét egyedi beruházások megvalósításával is el lehet érni. Ennek szorgalmazását már rendeletek is alátámasztják. Ezt szolgálja a módosított 7/2006 TNM rendelet, amelynek megfelelően, új épületek építésénél 2019. január 1. napjától már a közel nulla energiaigényű épületek követelményszintjét kell alkalmazni, továbbá az épület energiaigényét az összesített energetikai jellemző méretezett értékéhez viszonyítva legalább 25%-os mennyiségben, helyben termelt megújuló energiaforrásból kell kielégíteni. Ennek az energiahatékonysági elvárásoknak megfelelően új épületet energiatakarékosan kell kivitelezni és az energiaszükséglet legalább 25 %-át megújuló energiaforrás hasznosításával, helyben termelt energiával kell megoldani.

Új építésnél ezzel a rendelettel a megújuló energiahordozó hasznosítása biztosított. A meglevő energiaszolgáltatás energiahordozó szerkezetének módosítása már sokkal nehezebb. A klímaváltozás okozta felmelegedés

hatásának kezelése, különösen a többszintes, jellemzően távhőellátásban részesülő, a hőhatásnak jobban kitett épületeknél kiemelt feladat lesz, amely a gépi hűtés alkalmazása nélkül nem lesz megoldható. A gépi hűtés energiaellátása jelentős energiaellátási fejlesztést igényel, amelyhez a megújuló energiahordozó bevonása nyújthat segítséget, hogy a többlet energiatermelés ne okozzon környezeti terhelésnövekedést, és a fenntarthatóság is biztosítható legyen.

Tolna megyében a legérintettebb település Szekszárd, ahol 5664 lakás (a lakásállomány 37,1 %-a) részesül távhőellátásban és azok döntő hányada telepszerű többszintes lakóépületben van. A megyében továbbá távhővel ellátott érintett település Paks, ahol a lakásállomány 31,6 %-a (2669 lakás) részesül távhőszolgáltatásban, Dombóvár távhőellátással rendelkező lakásainak aránya 24,4 % (2053 lakás), Bonyhád 15,5 % (865 lakás). A telepszerű többszintes épületeknél a növényzettel biztosítható természetes árnyékoló védelem fölé nyúló szinteknél az élıhetőség-lakhatóság fenntartásához a mesterséges, gépi hűtés biztosítását meg kell oldani. Erre legkedvezőbb megoldást a távhőszolgáltatáshoz kapcsolt távhűtő hálózat nyújthatná, ennek megvalósítására azonban a közel jövőben nem lehet számítani, a megoldásra helyben, egy-egy épületre kiépítendő hűtőhálózatnak van realitása.

A hűtés energiaszükséglete a fogyasztók költségeinek növekedése nélkül nem lesz megoldható, de törekedni kell annak a minél gazdaságosabb megoldási lehetőségére, mivel ezekben a többszintes épületekben élők között is vannak kevésbé fizetőképes fogyasztók is, akiket ebből az emberi egészség-veszélyeztetést csökkentő szolgáltatásból nem szabad kizárni.

A klimatizáláshoz szükséges energiafelhasználás gazdaságossá tételéhez célszerű az energia-szükségletének helyben megújuló energiahordozóval való kielégítési lehetőségét is kiépíteni, ezzel az üzemeltetési költség növekedés fékezhető.

A megye szintjén várható energiaigény növekedésnek a kielégítésére a meglevő energiaellátó rendszerek fejlesztése is szükséges, különösen figyelembe véve, hogy a megújuló energiahordozóként a közeljövőben legeredményesebben hasznosítható napenergia hasznosítási lehetősége időjárás függő, így a termelés-fogyasztás kiegyenlítésére a hagyományos energiarendszerek fejlesztése is szükséges.

Tolna megye területén országos jelentőségű közcélú energiatermelő bázis, 50 MW-ot meghaladó teljesítményű erőmű Pakson üzemel, a Paksi Atomerőmű. A megyében üzemelő kiserőművek, bár csatlakoznak a közhálózatokhoz, mindegyik helyi ellátásra épült, részben a távhőszolgáltatás hőbázisaként, részben gazdasági üzemi terület energiaellátására létesítették.

Az iparági nyilvántartásban a következő erőművet tartják nyilván:

Engedélyes neve	Megnevezése	Erőmű teljesítménye (MW)
MVM Paksi Atomerőmű Zrt.	Paks I.	2000

Az iparági nyilvántartásban a tervezett erőművet tartják nyilván:

Engedélyes neve	Megnevezése	Erőmű teljesítménye (MW)
MVM Paksi Atomerőmű Zrt.	Paks II.	2000

A megye klímastratégiában is rögzítésre került, hogy a megye energiaellátásánál a helyi energiaforrások előfordulását is említeni kell. Tolna megye hagyományos primer energiaforrásokban szerényebb készlettel rendelkezik. A megújuló energiaforrások tekintetében viszont jelentős potenciállal rendelkezik elsősorban a szél és a napenergia hasznosítás területein. Meg kell említeni a vízenergia hasznosítási lehetőségét is, mivel a megye keleti határán halad végig a vízenergia hasznosítás lehetőségét kínáló Duna, de a megyében, Pakson üzemelő atomerőmű hűtővizének ellátásához hasznosított Duna további hasznosításra lehetőséget nem ad.

A megye energiaellátása a helyi források közvetlen hasznosításán kívül a megye területén áthaladó átviteli és szállító hálózatokról történő vételezéssel biztosított. Tolna megye energiaellátásában így a legjelentősebb szerepet a megye területét érintő országos hálózati rendszerekhez tartozó gerinchálózatok jelentik. Ezek a nagyfeszültségű 132 kV-os főelosztó hálózatok, illetve 400 kV-os átviteli hálózatok és nagynyomású földgáz, termék-, kőolaj szállító vezetékek.

Villamosenergia ellátás

A villamosenergia iparág legnagyobb bázis létesítménye, a Paksi Atomerőmű üzemel a megyében. A Paksi Atomerőmű jelenlegi telephelyéhez közvetlen csatlakozással tervezik építeni a Paks II. Erőművet, amely távlatban az I. erőmű szerepét is átveszi. A jelenlegi és a tervezett új erőműben termelt villamosenergiát is részben a 400 kV-os hálózati rendszeren csatlakoztatják az országos 400 kV-os átviteli hálózati rendszerhez, részben Pakson üzemel az iparág 400/132 kV-os ipari alállomása, ahonnan az ország 132 kV-os főelosztó hálózati rendszeréhez csatlakoznak.

A megye fogyasztóinak a villamosenergia ellátása –a saját ellátást szolgáló villamosenergia termelés felhasználásán kívül- az országos egységes hálózati rendszerről vételezett villamosenergiával elégítik ki. Az átviteli hálózatot a MAVIR Zrt. üzemelteti. A megye fogyasztóinak villamosenergia-ellátását az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. (Pécs) biztosítja.

A megye egyetlen országos alaphálózati rendszerhez tartozó táppontja a Pakson, a MAVIR Zrt üzemeltetésében levő 400/132 kV-os alállomás. A megye területén üzemelő átviteli és főelosztó hálózatok a következők:

400 kV-os átviteli hálózati távvezetékek:

- (Martonvásár) – (Perkáta) – Paks
- Paks – (Litér I.)
- Paks – Bogád
- Paks – (Szeged)
- Paks – (Kaposvár)

A megye területét érintő átviteli hálózatok fejlesztési szándékait a 2017-es elfogadott iparági dokumentáció rögzíti, amely alapján 2023 végéig várható fejlesztések:

- Paks II. új 400/132 kV-os alállomás létesítése 400/132 kV-os 1*250 MVA transzformátorral,
- Paks – Albertirsa 400 kV-os kétrendszerű távvezeték kapcsolat létesítése és kialakítása,
- meglévő Paks állomásból 400 kV-os távvezetékek (Perkáta, Litér, Toponár) átkötése, kétrendszerű 400 kV-os kuplungvezeték kialakítása, a kuplungvezetékhez egy készlet 400 kV-os soros zárlatkorlátozó fojtótekerccs létesítése.
- 132 kV-os kuplungvezeték kialakítása Paks és Paks II. alállomások között.

A megye területét a MAVIR távlati hálózati fejlesztési tervében az alábbi fejlesztési szándékok érintik:

Tervezett 400 kV-os átviteli hálózati távvezetékek:

- Paks – (Litér II.)
- Paks – (Albertirsa)
- Paks I.
- Paks II.
- Paks III.

A szolgáltatók a 132 kV-os főelosztó hálózati rendszerén keresztül csatlakoznak a MAVIR Zrt. által üzemeltetett hálózathoz, amelyen keresztül a fogyasztók ellátását szolgáló villamosenergia vételezése biztosított. A 132 kV-os hálózat fogyasztói hálózati csatlakozási táppontjai az alállomások. Fogyasztói alállomások üzemelnek Dunaföldváron, Pakson, Szekszárdon, Bonyhádon, Dombóváron, Tamásiban és Belecskán.

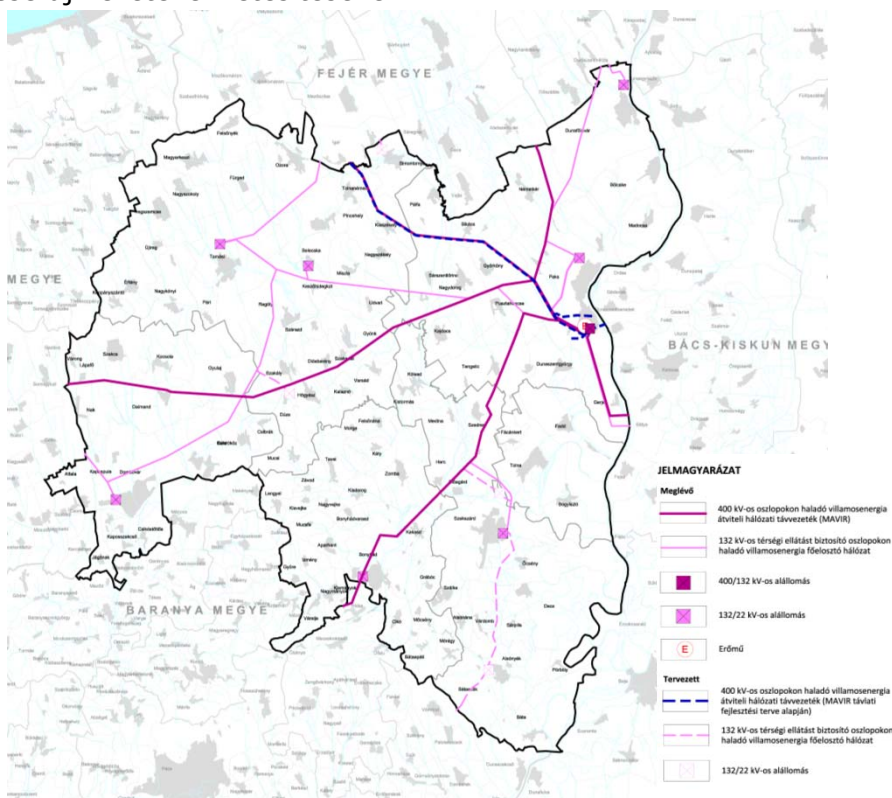
Meglévő térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózati vezetékek:

- Paks – (Kalocsa)
- (Dunaújváros) – Paks
- (Dunaújváros) – Paks – Dunaföldvár
- (Dunaújváros) – (Sárbogárd) – Tamási
- Paksi Erőmű – Paks
- (Pécsi Erőmű) – Paksi Erőmű
- (Pécsi Erőmű) – Paksi Erőmű – Szekszárd
- Paksi Erőmű – Tamási
- Paksi Erőmű – Tamási – Belecska [MÁV]
- (Kaposvár) – (Magyaratád) – Dombóvár – Tamási

A megye területét érintő főelosztó hálózatok fejlesztési szándékait a 2017-es elfogadott iparági dokumentáció rögzíti, amely szerint az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. a következő beruházások megvalósítását tervezi:

- Mözs 132/22 kV-os alállomás építés és a meglévő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.
- Bátaszék alállomás építés és a meglévő 132 kV-os hálózatba illesztése új Mohács – Bátaszék – Szekszárd 132 kV-os egyrendszerű távvezetékek létesítésével.
- Hőgyész 132/22 kV-os alállomás építés és a meglévő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.

- Simontornya 132/22 kV-os alállomás építés és a meglévő 132 kV-os hálózatba illesztése új vezetékek létesítésével.

Tolna megye villamosenergia hálózata

Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

Az alállomásokról induló közép feszültségű (22, 10 kV-os) gerinchálózat táplálja az egyes településeken belül elhelyezett fogyasztói transzformátor állomásokat, amelyekről induló kisfeszültségű elosztóhálózatról elégítik ki az egyes fogyasztók igényeit.

A hálózatépítés iparági tervek és beruházások alapján valósul meg, de a hálózatépítés lehetőségét a helyi építési szabályzat, illetve a TKR rögzíti.

A területrendezési tervben a villamosenergia közművek rögzítésével, szabályozásával, egyrészt helyet kell biztosítani a hálózat meglévő és tervezett, föld feletti és alatti hálózatok és létesítmények számára, valamint a biztonsági övezetek számára. Másrészt szabályozni kell területgazdálkodási szempontból a hálózatok fektetési módját. A villamosenergia iparági előírások csak az új építésű vezetékekre adnak utasítást, a fektetés belterület, illetve külterületi meghatározásával. Az építésügy azonban nem használja a belterület- külterület tagolását, hanem beépítésre szánt és nem szánt területet határol el. Ezért szükséges, hogy a települési igények, elvárások is a fektetés módjának meghatározásában szerepeljenek. A területrendezési tervben rögzített iránymutatás segítséget nyújt a TKR-ben rögzítendő települési, település képi, esztétikai követelmények érvényesítéséhez.

A villamosenergia hálózatok fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás okozta felmelegedés és szélsőséges szélhatás

kompenzálására szolgáló igényeket, figyelembe kell venni a megye gazdasági életében fontos gazdasági ágazattá váló turisztikai fejlesztési igényét, a környezeti állapot fejlesztését, azon belül a látvány, településképi, tájkép javítását.

A klímaváltozással járó szélsőséges szélhatások mellett az üzembiztos szolgáltatás érdekében, a napfény- hőhatás kompenzálását szolgáló növény, fasor telepítéséhez helybiztosítás szükséges, továbbá a tájképi, településképi védelem érdekében a vezetékek földalatti elhelyezése javasolt. Az így felszabaduló területen növény-fa telepítéssel javítható a környezeti állapot.

Földgázellátás, szénhidrogén ellátás

A megyében a termikus energiaellátás energiahordozója elsődlegesen a földgáz, amely segítségével az egyes ingatlanokon automatikus üzemvitelű hőellátást lehet biztosítani. A megyében a települések 11 %-ának, 12 településnek (Udvari, Pári, Keszőhidegkút, Fürged, Pörböly, Várong, Szakcs, Nak, Lápafő, Jágónak, Csibrák, Grábóc) nem épült ki a gázbekötése. Szerencsés, hogy a gázellátással nem rendelkező településeken kevés ember él (5458 fő), a megye lakosságának 2,4 %-a. A gázellátással nem rendelkező településeken élők jellemzően hagyományos szilárd tüzelőanyaggal elégítik ki termikus energia igényüket, jelentős mértékben terhelve a környezetet. A gázzal ellátott településeken sem település szintű a gázellátás igénybe vétele. A gázzal ellátott településeken is a földgáz, fűtési célú hasznosítását csak a lakásállomány 52,46 %-ában veszik igénybe. Figyelembe véve a megye távhőellátottságát (11,43 %), a vezetékes energiahordozójú környezetbarát termikus energiaellátás összesítve nem éri el a 70 %-ot, ami azt jelenti, hogy a megye lakásállományának 30 %-át meghaladóan a környezeti állapotokat erősen rontó hagyományos egyedi szilárd tüzelőanyag használata a jellemző.

A megye gázellátottságának a fejlesztését, mint környezetbarát termikus energiaellátási lehetőséget szorgalmazni és fejleszteni kellene, nemcsak a hagyományos szilárd energiahordozó okozta környezetterhelés csökkentése érdekében, hanem a jelentős társadalom-politikai hatása miatt is, különösen a kisebb lélekszámú települések népességmegtartását segítheti. Meg kell jegyezni, hogy környezetvédelmi szempontból természetesen a földgázellátás helyett a megújuló energiahordozóra való támaszkodás sokkal kedvezőbb lenne, de ennek település szintű igénybe vételének realitása nincs, csak szórványos igénybevétele várható.

A megye gázellátását az egységes országos földgáz szállítóhálózati rendszerhez tartozó, megye területén áthaladó vezetékekről biztosítják. A szénhidrogén szállító hálózatokat a FGSZ Földgázszállító Zrt. üzemelteti.

Az FGSZ Zrt kezelésében levő szállítóhálózatokról pontos leírást is adott, mely szerint a megye területét a következő kezelésükben levő hálózati szakaszok érintik:

Meglévő nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezetékek:

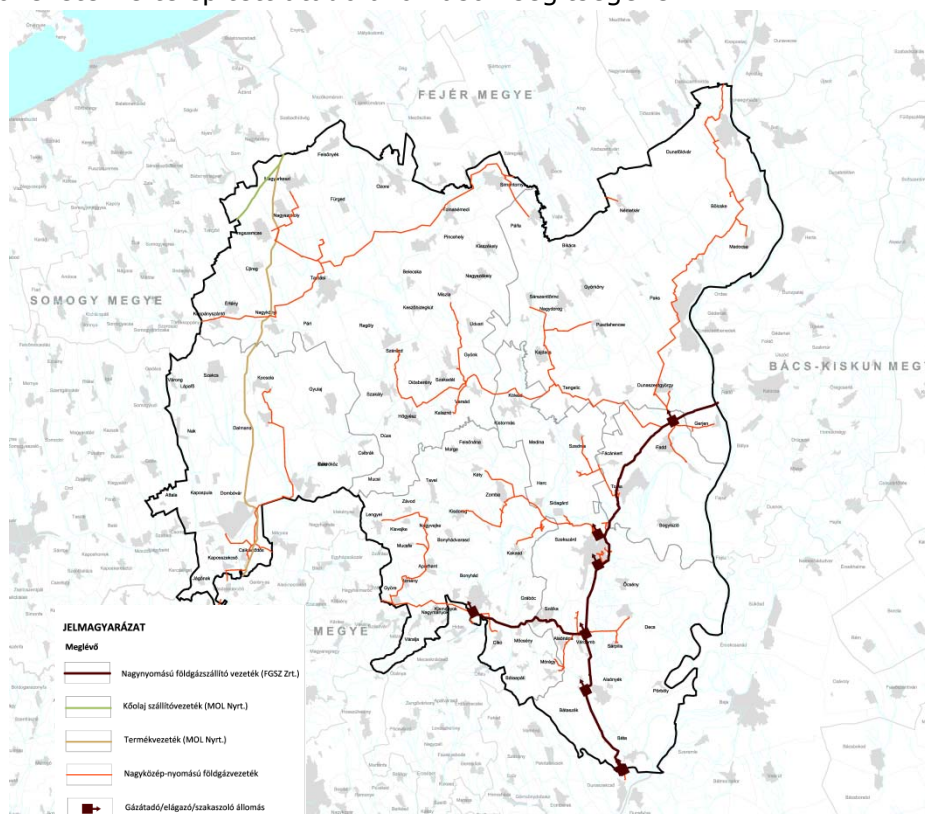
- (Szank) – (Soltvadkert) – (Kalocsa) – Fadd – Szekszárd
- (Szank) – (Kiskunhalas) – (Jánoshalma) – (Baja) – Bába – (Maráza) – (Pécs)

- Báta – (Dunafalva)
- Báta – Bátaszék – Várdomb – Szekszárd
- Várdomb leág.
- Várdomb – Mőcsény – Bonyhád
- Szekszárd
- (Városföld) – (Bugac) – (Szank) – (Kiskunhalas) – (Jánoshalma) – (Baja) – Báta
- Báta – (Maráza) – (Kozármisleny) – (Túrony) – (Drávaszerdahely) – (Horvátország)

Az FGSZ Zrt kezelésében, nyilvántartásában tartozó hálózatok és műtárgyak közül a területrendezési eszközökben, a megye szerkezeti lapján csak a nagynyomású szállítóhálózati nyomvonal megjelenítésére van lehetőség, az átadó állomások jelölésére a szakági tervlap biztosít lehetőséget. Az egyéb műtárgyak már csak a településrendezési eszközökben rögzíthetők.

A földgáz iparág Tolna megye területét érintő fejlesztési szándéka nem ismert.

A fogyasztók közvetlen földgázellátásának egyetemes szolgáltatója az NKM Zrt. A megyében a fogyasztók földgázellátására egységes elosztó hálózati rendszert építettek ki, amelynek betáplálása az országos nagynyomású szállító távvezeték hálózatról biztosított. A betáplálás több helyen történik, a nagynyomású szállítóvezetékre telepített átadó állomások segítségével.

Tolna megye szénhidrogén szállító hálózata
Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A megye területén több gázátadó/elágazó/szakaszoló állomás, mint a gázellátás bázisa üzemel. A gázátadó-nyomáscsökkentőkön keresztül nagyközép-nyomású

vezeték szállítja a földgázt a településekig, általában a települések határába telepített gázfogadóig és a nagyközép/közép nyomásszabályozóig.

A települések közötti elosztás nagyközép-nyomású vezetékkel épült ki, ez képezi a megye gázellátó hálózatának a gerincét, és erről ellátott a megye településeinek jelentős hányada. A többi település a nagyközép-nyomású vezetékekre telepített 6/4, 6/3-as nyomáscsökkentőkről indított középnyomású hálózatokról ellátott.

Az egyes településeken belül a fogyasztók gázellátása vagy közvetlen nagyközépnyomású hálózatról, vagy a település gázfogadójánál elhelyezett nyomáscsökkentőtől indított középnyomású gázelosztó hálózatról kiépített bekötéssel történik, vagy körzeti nyomáscsökkentőkről indított kisnyomású elosztóhálózattal biztosított. A kisnyomású elosztóhálózattal történő ellátásnál, az arról kiépített ingatlan bekötéssel közvetlen fogyasztói igényeket lehet kielégíteni. A nagyközép-, vagy középnyomású hálózatról bekötött, ellátott ingatlanokon a fogyasztói gázellátáshoz egyedi helyi, házi nyomáscsökkentőket kell telepíteni, amellyel előállított kisnyomású földgázzal lehet a fogyasztói igényeket kielégíteni.

Körzeti nyomáscsökkentők telepítése és kisnyomású gázelosztás csak városokban és annak is az intenzívebben beépített központi területén fordul elő. A megyében a településeken belüli gázelosztás jellemzően középnyomáson került kiépítésre.

Meg kell jegyezni, hogy a megye területét érinti a MOL Nyrt üzemeltetésében levő, kőolaj és termék vezeték nyomvonalának is egy-egy szakasza, amelyeknek helyfoglalása és biztonsági övezetének helyigénye korlátozza az érintett terület hasznosítási lehetőségét.

Meglévő termékvezeték:

- (Székesfehérvár) – (Pécs)

Meglévő kőolajszállító vezeték:

- (Százhalombatta) – (Káloz) – (Kára) – (Kutas) – (Berzence) – (Horvátország)

A MOL Nyrt által üzemeltetett szénhidrogén hálózatok Tolna megye területét érintő fejlesztési terve nem ismert.

Megújuló energiahordozók

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása Tolna megye energiaellátásában meghatározó szerepet tölthetne be. A Magyarországon rendelkezésre álló valamennyi megújuló energiaforrás hasznosítására van példa, illetve lehetőség a megyében. A hasznosítási lehetőségekről tanulmányok, tervek, stratégiák készültek.

Biogáz, biomassa

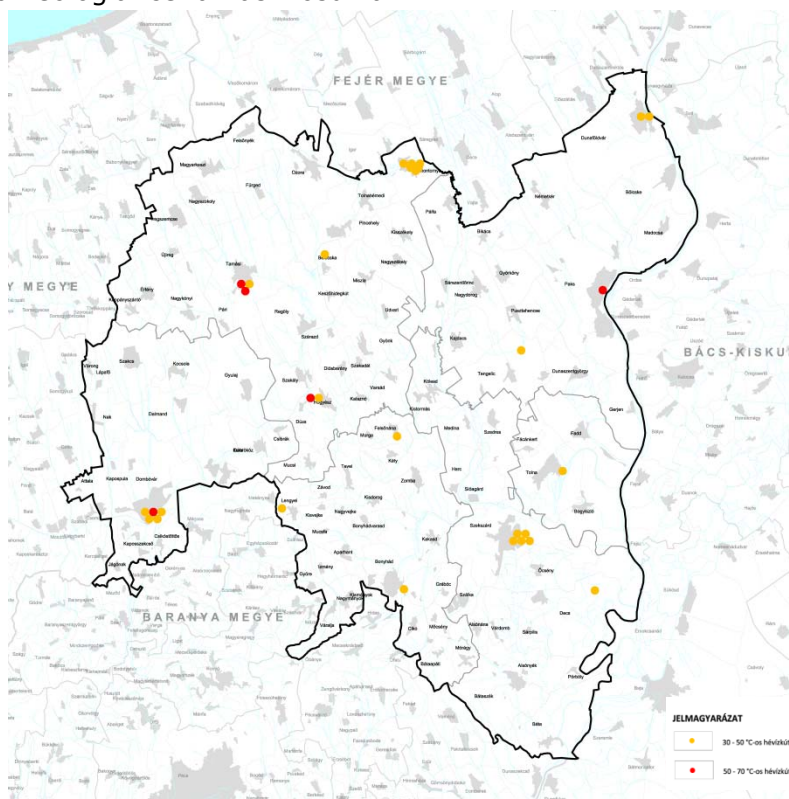
A biogáz program, a biomassa hasznosítására a megyében van példa, mivel a biomassa alapú energiahordozók termelésének a lehetőségeit a megye területének nagyfokú beerdősültsége, továbbá a szántóföldi növénytermesztésből, állattartásból származó energetikai célra hasznosítható melléktermékek nagy mennyisége biztosíthatja. Közvetlen energiaültetvények telepítésére kisebb a

lehetőség, mivel a mezőgazdasági növénytermesztés céljára kevésbé alkalmas, alacsonyabb aranykorona értékű területeken lenne célszerű, és az a megyében kevésbé jellemző.

A megye területén a biomassza hasznosításáról információ nem áll rendelkezésre. A lehetőség rendelkezésre állása ellenére az ezirányú fejlesztés jövőjét a kibocsátások miatt ma már nem támogatják, az utóbbi időben már nem tartják annyira kedvező energiahordozónak. Valós használata hulladékhasznosítás keretében tartható fenn.

Geotermális energia

Tolna megyében a geotermikus energia előfordulásáról és hasznosítási lehetőségéről információ a Magyar Energetika és Közmű Szabályozási Hivatal által 2016-ban elkészített Magyarország geotermikus felmérése című dokumentációból áll rendelkezésre. Tolna megye geotermikus szempontból jelentéktelen, kevésbé feltárt terület. A megyében összesen 38 hévízkutat tartanak nyilván, ezek közül csupán 6 kút kifolyó vizének hőmérséklete haladja meg az 50°C-ot. A 90°C-os mélységi izoterma a megyében mintegy 1200–1400 m mélyen mutatható ki. Egyetlen mélyfúrás érte el a 2000 m-es mélységet Tamásiban, de ebből is csupán 54°C-os hévíz termelhető ki. A mérsékelt hőfokú vizek általában a 900 m-nél sekélyebb rezervoárokból származnak, s majdnem kizárólag balneológiai célra hasznosulnak.

Hévízkutak Tolna megye területén

Forrás: Magyarország geotermikus felmérése 2016 alapján saját szerkesztés

	Hévíz kat. szám	Település	Helynév	EOVx	EOVy	Építés éve	H (m)	T (°C)
1	16-25	Belecska	Petőfi Gyermekotthon	601600	146000	1905	276	30
2	16-43	Bonyhád	Alsószéplak hévízkút	611209	105438	1992	963	32
3	16-1	Decs	Bograpusztá	634400	105300	1932	462	42
4	16-2	Dombóvár	Vízmű II/4.	580281	113934	1964	495	36
5	16-9	Dombóvár	Gunaras fürdő (D-2.)	583110	117782	1969	680	45
6	16-11	Dombóvár	Gunaras fürdő 5.	581666	117713	1971	996	54
7	16-13	Dombóvár	Strand IV. Gárdonyi Ált.	579733	114313	1964	400	32
8	16-26	Dombóvár	Gunaras fürdő (D-3.)	583025	117821	1982	828	50
9	16-4	Dunaföldvár	Strand	641000	162700	1966	623	35
10	16-14	Dunaföldvár	Vízmű II/1.	639221	163141	1972	442	31
11	16-31	Felsőnána	Vízmű	610370	123952	1983	359	32
12	16-32	Hőgyész	Allami Gazdaság	599873	128611	1990	701	54
13	16-38	Hőgyész	Hermelin Termál Kastélysz.	601680	128422	2000	811	50
14	16-16	Lengyel	Mezőgazdasági Szakiskola	596402	115234	1973	557	34
15	16-28	Paks	Strand	635354	141674	1982	607	37
16	16-42	Paks	Paks Város Önkormányzatának kútja, II. termálkút	635240	141738	2009	810	53
17	16-12	Simontornya	Börgyár 2. kút	613154	156996	1976	442	37
18	16-17	Simontornya	Sió balparti vízmű III.	611748	156521	1974	304	33
19	16-18	Simontornya	Sió jobbparti vízmű IV.	610656	156199	1979	301	31
20	16-19	Simontornya	Borgyár III.	612700	156500	1956	327	34
21	16-27	Simontornya	Borgyár IX.	611916	156563	1982	375	39
22	16-33	Simontornya	Borgyár	612946	156609	1959	365	31
23	16-20	Szekszárd	Strandfürdő IV.	624981	112144	1977	391	32
24	16-21	Szekszárd	Húsipari Rt. 1/2.	627500	111200	1980	370	32
25	16-22	Szekszárd	Húsipari Rt. 1/1.	626719	110847	1980	375	32
26	16-30	Szekszárd	Strandfürdő V.	623961	111760	1984	350	31
27	16-34	Szekszárd	Húsipari Rt.	626979	111374	1991	350	32
28	16-40	Szekszárd	Dr. Hadnagy A. u. – Kisfaludy u. – Csengery D. u. által határolt játsszótér II. hévízkút	624480	111565	2010	350	32
29	16-8	Tamási	Termálfürdő I.	591451	142417	1969	1994	53
30	16-15	Tamási	MINIPOOL Kft. kútja	590952	140304	1994	740	44
31	16-23	Tamási	Termálfürdő II.	591627	142580	1990	600	43
32	16-24	Tamási	Vízmű II/3.	592526	143574	1978	416	33
33	16-29	Tamási	Pári Gyógyászati Kp. 1.	589447	138368	1992	747	51
34	16-35	Tamási	Strandfürdő 3.	591614	142600	1996	728	46
35	16-41	Tamási	Ability Fürdő, „Szent Donátus” hévízkút	591408	142415	2011	906	55
36	16-36	Tengelic				1969		41
37	16-37	Tengelic	LAVINA Kft.	625450	134371	2002	730	43
38	16-39	Tolna	Magaspart u. végén	630480	119750	1911	426	35

Hasznosíthatónak ítélt meddő szénhidrogénkút nincs a megye területén. A 90oC-os geozoterma térkép átlagos, Magyarországon mintegy 1200–1600m mélységben elérhető közethőmérsékletet mutat.

Tolna megye energetikai óriása a paksi atomerőmű, ennek árnyékában a geotermikus energia jelentéktelen forrásnak tűnik. A Bábaapátiban létesült nukleáris hulladéklerakó tervezését megelőzően részletes és alapos geológiai felmérés készült, de ígéretes geotermikus forrásokat nem találtak.

Szélergia

A vizsgálatokban feltárt szélergia térkép alapján a megye területén lenne lehetőség kedvező megtérüléssel a szélergia hasznosítására. Korábbi tervek tartalmaztak is javasolt területeket szélerőmű park létesítésére. Szélerőmű park létesítésének megvalósítását az időközben történt szabályozás korlátozza. A szélergia hasznosítási lehetőségét szolgáló beruházás megvalósítására a közeljövőben nincs lehetőség.

Napenergia

Töretlen jövője a napenergia hasznosításának van, amelyből évi kb 2000 óra hasznosítható, 4600-4700 MJ/m² termelhető.

A megye területén általánosan a napenergia villamosenergia termelésre hasznosítható. A napenergia hasznosítására van mód sziget üzemben is, ha helyi akkumulációval a termelést-fogyasztást ki tudják egyenlíteni. Gazdasági szempontból az ad-vesz rendszer igénybevétele biztosítja a beruházás megtérülését, de hasznosítható naperőmű parkkal közcélú villamosenergia termelési céllal is, ahol a szolgáltatóval egyeztetve az átvételi tarifa érvényességével a termelt villamosenergia értékesíthető.

A napenergia hasznosítási lehetőséget a településrendezési eszközök keretében kell vizsgálni. Számára beépítésre nem szánt különleges megújuló energiatermelő terület jelölendő ki. Egy-egy telephelyre külön-külön meghatározott teljesítmény alapján határozható meg, hogy annak a beruházásnak, az átfogó területrendezési tervek hierarchiájában való szerepeltetése szükséges-e. A beruházók a naperőmű parkok feldarabolásával alkalmazkodtak a számukra legkedvezőbb iparági előírásokhoz. A feldarabolt naperőmű parkok kezelése a területi tervekben gondot okozott, ezért a korábbi gyakorlattal ellentétben egy-egy önálló telephelyként létesítendő beruházást, függetlenül, kizárólag az adott telephelyen előállított villamosenergia teljesítmény alapján önállóan kell vizsgálni és a teljesítménye alapján lehet mérlegelni a területi tervekben való feltüntetésének igényét.

Mivel a több telephelyre bontott naperőmű parkok területrendezési tervekben való szerepeltetési lehetősége gondot okoz, ezért javaslat készül a kezelésének megoldására. A megye szerkezeti tervén is várhatóan majd csak az egy telephelyen létesített 50 MW feletti közcélú villamosenergia termelő erőmű megjelenítésére lesz igény. Tolna megyében egy telephelyen belül 50 MW közcélú villamosenergia termelést meghaladó nagyerőmű létesítési szándék több is van folyamatban, de pontos lista nem áll rendelkezésre.

Az az aggály, hogy az ország villamosenergia rendszere, hogyan tudja fogadni az ezekkel a több szereplős beruházásokkal megvalósított energiatermelést, hogy hat az iparági rendszerre az időjárás függvényében termelt, a fogyasztás-termelés egyensúlyához nem illeszkedő termelt villamosenergia, azt az iparagnak kell szabályozni a területrendezéstől függetlenül.

Vízenergia

Tolna megye területén áthaladó vízfolyások közül, a Duna is alkalmas lehetne közcélú villamosenergia termelésre. A Duna ezirányú hasznosítási lehetőségét a Paksi Atomerőmű hűtővizének biztonságos ellátási igénye korlátozza.

A megyén belüli további nagyobb vízhozamú vízfolyásokra is elméletileg lehetne vízlépcsőt építeni, helyi jelentőséggel, akár csak reklám célra, de ennek jelentősége település-szinten marad, annak energiagazdálkodást is érintő hatása a közeljövőre való tekintettel kizárható.

Víziközmű fejlesztési javaslat

Vízellátás

Ivóvíz ellátás

Tolna megye településeinek jelenlegi vízellátásához a vízbeszerzés többnyire helyi vízbázisokkal, kistérségi társulásokkal megoldott. A megye vízellátására jellemző, hogy több az ún „egy kutas”, illetve önálló vízellátással rendelkező település és ezek vízbázisai az elszennyeződés lehetőségének kitettebbek, mivel ezek között a települések között több nem rendelkezik közcsonnás szennyvízelvezető hálózattal. A közcsonnás szennyvízelvezetés kiépítésének a hiányában a szennyvizek döntő hányadát, a talajba szikkasztják, szennyezve a talaj- és a rétegvizeket, amelyekből a kisebb talpmélységű helyi kutak a vízutánpótlásukat közvetlen nyerik. A klímaváltozás hatására jelentkező szélsőségesebb csapadék viszonyok is jobban és közvetlenebbül érintik ezeket a vízbázisokat.

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján az ezredforduló óta, a megye valamennyi települése rendelkezik egészséges, közüzemű vízellátással, egy-egy településen belül is az ellátottság közel település szintű, így a vízellátás fejlesztési célja, a kedvező ellátottság megőrzése és annak hosszú távú fenntartásának biztosítása. A mennyiségi ellátás a jelenlegi vízbeszerzésekkel ugyan biztosított, azonban a megőrzése és a fenntartása a szennyezés veszély elhárítása és a változó csapadékviszonyok melletti víz utánpótlás biztosítása fejlesztési feladatokat ad a szolgáltatóknak. A vízminőség már jelenleg is több helyen javításra szorul. A megfelelő ivóvíz minőségű víz hosszabb távú biztosítása csak fejlesztésekkel tartható fenn.

A vízigények kielégítése döntően a felszín alatti vízkészletekből történik, jellemzően helyi vízkivétellel, helyi kutakkal, csak kisebb hányadban regionális vízbeszerzési lehetőséggel regionális gerinchálózat segítségével történik. A helyi, megfelelő vízmennyiségű, illetve a megfelelő vízminőségű vízbeszerzés lehetőségének elvesztését regionális hálózati csatlakozás segítségével lehet pótolni. A regionális vízbeszerzés lehetősége, ezért különös figyelmet érdemel. Az ellátás biztonsága érdekében a kistérségi-, térségi szolgáltató művek összekapcsolása, regionális rendszerek kialakítása növeli az ellátás biztonságát.

A felszíni vizekből a vízkivétel többnyire nem ivóvíz ellátás céljából történik.

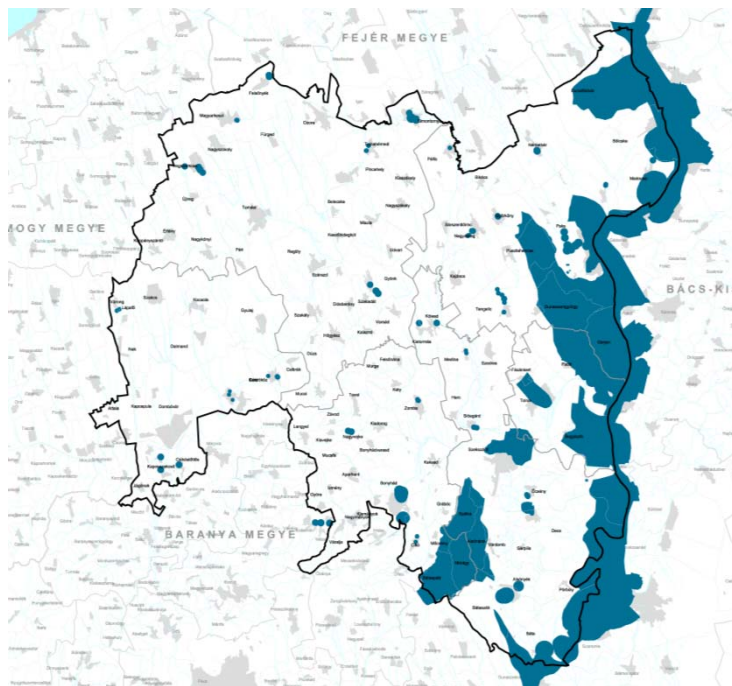
Tolna megyében a kitermelt vizek, többnyire vízminőség javító kezelésre szorulnak. A vízkészletek vízminőségének megőrzésére és javítására az elmúlt években is sokat áldoztak, de további minőség javítási igények is várhatók.

Tolna megyének nagy hiányossága, hogy a megye 109 településéből a legutolsó rendelkezésre álló 2017-es statisztikai adatok szerint 50 településen még nincs kiépített közcsontra hálózat és annak hiányában jellemzően talajba szikkasztják a szennyvizet veszélyeztetve a helyi vízbázisokat. A vízbázisok jelentős hányada sérülékeny és a vízbázisok védelme nem mindenhol biztosított. Azokat az elszennyeződött kutakat, ahol a szennyezés mértéke meghaladta az ivóvíz minőségre vonatkozó előírások határértékét többnyire regionális hálózati kapcsolat kiépítésével váltották ki. A szennyezési folyamat megállítására intenzív szennyvízelvezetés és kezelési beruházások megvalósítása adna megoldást. Az ezredfordulón a megye lakásállományának csak az 35,5 %-a csatlakozott a közüzemű szennyvízelvezető rendszerre, a szennyvíz közcsontrán elvezetését és kezelését szolgáló beruházások segítségével 2017-re 68,6 %-ra emelkedett, amely lehetőséget adott arra, hogy vízminőség javító beruházásokkal az azóta szigorúbb vízminőségi előírásoknak is megfelelően néhány helyi vízbázis az ivóvíz ellátásra alkalmas maradjon.

A helyi vízkivételek előforduló mennyiségi és vízminőségi problémáinak kompenzálására ugyan megoldást ad a regionális vízellátó rendszerekhez való csatlakozás kiépítése, de a helyi vízkivétel lehetőségének fenntartására gazdasági szempontok mérlegelésével várhatóan hosszabb távon is szükség lesz. Ezeknek a kutaknak a vízminőség védelmének biztosítása szükséges, amelyre megoldást a kutak vízminőség védelmét biztosító hidrogeológiai védőidom kijelölése és az arra vonatkozó előírások betartása biztosítja. Ehhez szükséges, a hidrogeológiai védőidomokra a 123/1997 (VII.18.) kormányrendeletben és a hidrogeológiai védőidom határozatában leírtak betartása.

Az 1997-ben készült kormányrendelet 5. mellékletében szerepel, hogy adott védőidommal érintett területet hogy lehet hasznosítani. A kormányrendelet elfogadása óta a terület felhasználási lehetőségekben azonban több változás történt, aminek rendeleti követése nem történt meg, ezért fontos, hogy azokat a területfelhasználási lehetőségeket, amelyeket nem jegyez egyértelműen a rendelet, annak a hidrogeológiai védőidomon való elhelyezése csak az ágazattal folytatott egyeztetés alapján történjen. De minél hamarabb célszerű lenne a kormányrendelet módosítása.

A természeti, földtani, hidrogeológiai adottságok alapján kirajzolódott az országos vízminőség védelmi területek övezete, amely érinti Tolna megye területét is, kiemelten nagyobb összefüggő területtel a Duna mentén, valamint a Dunába torkolló patakok mentén, de kisebb területi foltokkal a megye területén, számtalan helyen is.

Országos vízminőségvédelmi területek övezete
 Forrás: Adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Az országos vízminőség védelmi területek övezetére eső településekre, településrészekre vonatkozóan az OTTrT-ben rögzítettek előírását:

15. § (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

A közelmúltban megjelent a miniszterelnökséget vezető miniszter 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról, amelyben az 5. pontja tartalmazza a „Vízminőség-védelmi terület övezetére” vonatkozó következő előírásokat:

5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket. A kijelölt vízvédellel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

A vízbázisok védelme érdekében ennek teljesítése érdekében az egyik szennyező forrás, a szennyvízelvezetés kezelés megoldásának további intenzívebb fejlesztése szükséges.

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján, a vízszolgáltatási rendszerek átalakítása a közelmúltban az arra vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően megtörtént. A

korábbi, jellemzően helyi szolgáltatók szerepét a kötelező fuzionálás után jelenleg 3 üzemeltető vette át és biztosítja a települések vízellátását. Tolna megye településeinek vízellátását az E.R.Ö.V. Víziközmű Zrt, a DRV Zrt és a Mezőföldvíz Kft biztosítja. Tolna megye korábban kialakított helyi, illetve kistérségi vízellátási rendszereiben változtatás nem történt, csak a szolgáltatói szervezet alakult át és változtatást csak akkor várható, ha a helyi vízbázis a megfelelő minőségű vagy mennyiségű vízellátást nem tudná teljesíteni. Az üzemeltetői szervezetben sem várható további átalakítás.

A feltáró vizsgálatok szerint a vízellátás megyei szinten nagyon kedvező, a lakások vezetékes ivóvíz bekötöttsége 95,2 %-os, szerencsésen a „kedvezőtlenebb” ellátottságú településeken kevesebb ember él. A megyében mindösszesen 4783 lakás, kb 11000 fő számára nem biztosított a közüzemi hálózati ivóvízellátás, a megye lakosságának 4,9 %-a.

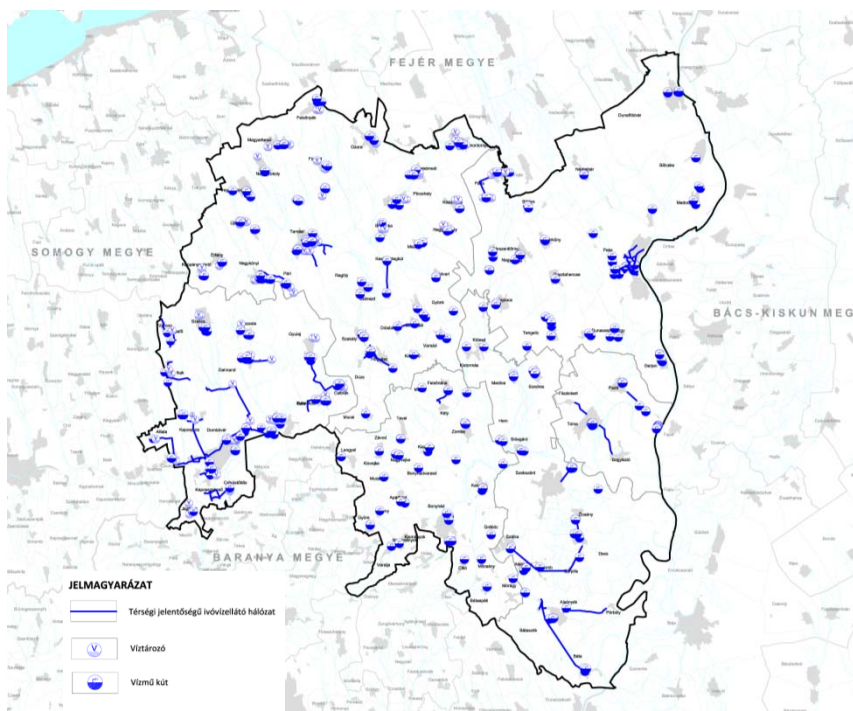
A megye jelenlegi kedvező ellátottsága alapján vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már a még teljes körű ellátással nem rendelkező településen kívül, ahol az ellátottság növelése is még feladat, többnyire azonban már a "minőség" biztosítása kerül előtérbe a vízellátás fejlesztési feladatok körében. A „minőségi” igény pedig elsődlegesen a vízminőségre vonatkozik. Ezért a jövő feladata, rövid és hosszabb távú időciklusban egyaránt a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása.

A rendelkezésre álló előkészített fejlesztések is megerősítik, hogy a fejlesztések döntően vízminőség javítását szolgálják. A 3. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez tartozó „1. melléklet a 272/2017. (IX. 14.) Korm. Rendelet”-ben részletezettek szerint:

- Szekszárd megyei jogú város hosszú távon egészséges ivóvízzel való ellátása "Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata"
- "Ivóvízjavító Program Györköny Községben" "Györköny Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- "A Tolna megyei Diósberény és Szakadát Ivóvízminőség-javító Programja" "Diósberény Község Önkormányzata és Szakadát Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- A Tolna megyei Értény település ivóvízminőség-javító programja - Értény Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- A Tolna megyei Koppányszántó település ivóvízminőség-javító programja Koppányszántó Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- Belecska ivóvízminőség-javító program "Belecska Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Harc község ivóvízminőség-javítása "Harc Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Miszla község ivóvízminőség-javítása Miszla Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint
- Kakasd ivóvízminőség-javító program "Kakasd Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Magyarkeszi település ivóvízminőség-javító program "Magyarkeszi Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

- Tengelic-Jánosmajor ivóvízminőség-javító program "Tengelic Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint" Kisszékely település ivóvízminőség-javító program "Kisszékely Községi Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Nak és Gölle-Inámpusztai települések ivóvízminőség-javító programja "Nak Község Önkormányzata és Gölle Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Észak- és Közép-Dunántúli ivóvízminőség-javító program 1. (ÉKDU 1) "Tamási Város Önkormányzata, Pincehely Nagyközség Önkormányzata, Kölesd Községi Önkormányzat és Kistormás Község Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

A hosszú távú megfelelő mennyiségű és minőségű vízellátás nagy biztonsággal a regionális rendszerek irányából biztosítható, ezért a regionális vízbeszerzés lehetősége, különös figyelmet érdemel. Az ellátás biztonsága érdekében a kistérségi-, térségi szolgáltató művek összekapcsolása, regionális rendszerek kialakítása javasolt.

Tolna megye vízellátó hálózata

Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A vízellátás fejlesztési igényének meghatározásánál, az igény prognózis készítésénél figyelembe kell venni, hogy Tolna megye népessége bár minimális mértékben, de folyamatosan, évi 0,5-0,6 %-kal csökkenő tendenciájú. A népességcsökkenés önmagában indokolja a vízfogyasztás csökkenését, de a víztakarékosságra való törekvéssel fokozódik a fogyasztás csökkenése. A komfort igény növekedése, viszont vízfogyasztás növekedést eredményez. A fogyasztás, csökkenés-növekedés hosszú távon kiegyenlítődik, így hosszútávon az igények mennyiségi növekedésével várhatóan nem kell számolni.

A fenntartási költségek csökkentése érdekében előtérbe fog kerülni a takarékosabb vízhasználat, részben egyénileg a mennyiségi fogyasztás csökkentésére törekvéssel, részben a tudatosabb vízhasználattal. Ahol mód és lehetőség biztosítja az egyéb vízbeszerzés lehetőségét, a drágább jó vízminőségű vizet már nem akarják felhasználni olyan célra, amely nem igényelne ivóvíz minőséget. A házi kutak, a szürkevíz használat csökkentheti az ivóvíz felhasználást, amely jelentősen csökkentheti a háztartások ivóvízellátásának költségeit.

Ma kimondható, hogy hosszabb távon a takarékos, szelektált vízellátású vízhasználat az igényes kezelést igénylő ivóvíz igénynövekedésével várhatóan Tolna megye területén nem kell számolni.

Számolni kell a házi kutak növekedésével. Ma már házi kutat létesíteni is csak az arra vonatkozó engedéllyel lehet.

Összefoglalva: a megyében rendelkezésre álló ivóvíz bázisok a várható távlati igényeket, természetesen a bázisok vízháztartásának a fenntartásával, a vízminőségének javításával, elosztóhálózatok, szükség esetén regionális hálózatok kiépítésével és azok létesítményeinek megfelelő korszerűsítésével és fejlesztésével, jó állapotban tartásával ki fogja tudni elégíteni.

Egyéb vízellátás

A nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésének gazdaságosságára törekedve, annak kielégítésére lokális megoldást keresnek. Erre a talajvizek, rétegvizek, de jellemzően a felszíni vizek is rendelkezésre állnak.

Távlatilag a legnagyobb nem ivóvíz minőségű víz igény az erdőgazdaságban, a mezőgazdaságban, az agrárágazatban várható, amelynek vízellátására a helyi vízviasszatartás megoldása, felszíni víztestekből vízvétel megoldása, az öntözőcsatornák, öntöző hálózatok kiépítési igénye várható. Ezek jellemzően a felszíni vizekre támaszkodva alakíthatóak ki, amelynek bőségét a felszíni vízhálózat biztosítja. A kiskertek, zöldfelületek locsolóvíz igényének kielégítése is távlatilag egyre kevésbé veszi igénybe az ivóvíz hálózatot, hanem a helyi vízbeszerzés kap egyre hangsúlyosabb szerepet. A helyi vízbeszerzés keretében a csapadékvíz viasszatartása is fontos megoldandó feladattá fog válni.

Egyéb vízellátás között kell említeni a megye természeti kincsét jelentő termálvíz készletet is, amellyel nem bővelkedik a megye. A szerény mennyiségű és alacsonyabb hőfok tartományba tartozó termálvíz készlet hasznosítása főként balneológiai célú. Részletesebb leírása a megújuló energiahordozók fejezetében szerepel.

Szennyvízkezelés

A helyzetfeltáró vizsgálatok alapján a szennyvíz közcsatornás elvezetésének és kezelésének megoldása a megyében már az ezredforduló idején az országos átlag alatt volt (2000-ben 35,5 %, az országos átlag 51,3 % volt), a felszíni és felszín alatti vizek minőség védelme a csatornázás kiépítésének a gyorsítását igényelte.

A hazai gyakorlatnak megfelelően ugyanis, a szennyvizeket az egyedi házi gyűjtőmedencékbe gyűjtötték és a talajba szikkasztották, jelentős környezet szennyezést okozva. A folyamat megállítására hazai és nemzetközi támogatás segítségével elindította az intenzív szennyvízhálózat és szennyvíztisztítás fejlesztését. A megvalósított fejlesztések eredményeként a rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján 2018. január 1-én a közcsontra hálózatra csatlakozó lakások aránya 68,6 % volt, továbbra is az ellátottság az országos átlag 81,5 % alatti.

A megvalósított csatornázási program hatására ugyan több szennyvíztisztító telep létesült és több km csatornahálózat (Tolna megyében az ezredforduló óta közel 854 km csatorna) épült, de az eddig megvalósított fejlesztések ellenére, a legutolsó rendelkezésre álló 2017-es statisztikai adatok összeállításakor még 50 db település nem rendelkezett közcsontra hálózattal.

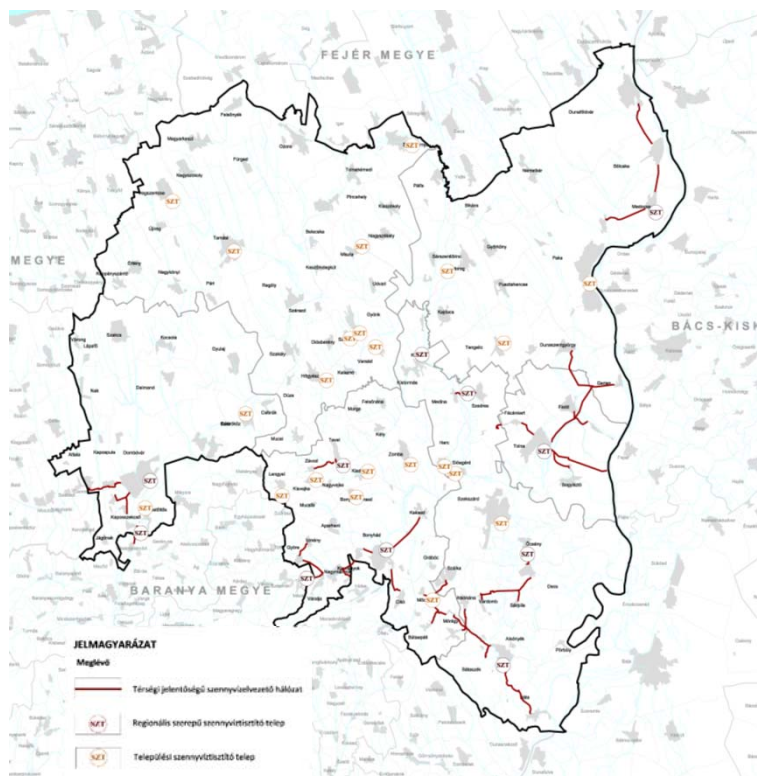
Szerencsésen a csatornázatlan települések kisebb lélekszámúak, így az 50 csatornázatlan településen összesen 37613 ember él és ez a megye lakosságának 16,5 %-a. A csatornázatlan települések mindegyike kistelepülés, közülük egyetlen település Pincehely haladta meg a 2000 főt, a többi település lakossága nem érte el a 2000 főt, a települések szennyvízberuházásának támogatásához szükséges 2000 LEÉ küszöb értéket.

A csatornázatlan településeken és a csatornázatlan városrészekben, településrészekben a szennyvizek jelentős hányadát, ma is a talajba szikkasztják. A szikkasztással 7800 m³/nap átlagos szennyvíz mennyiség jut a talajba, amely a talaj, talajvíz, rétegvizek elszennyeződését okozza. Különösen a megye kis talp mélységű vízbeszerzésű területein, komoly veszélyforrása a felszín alatti vizeknek, kiemelt veszélyeztetője az ún „egy kutas” településeken a helyi vízbázisoknak.

A jelentősebb szennyezést nemcsak a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége okozza, hanem ezt tovább fokozza a szennyvíz szennyezettsége, mivel a házi szennyvíz (megnövekedett mosószerfogyasztás stb miatt) egyre magasabb nitrogén és foszfortartalmú. Ezek a szennyező anyagok a talajba és a talajvízbe jutva, nagyon veszélyeztetik elsődlegesen a felszín alatti, de a felszíni víztesteket is. Ezek a tények a szakágat érintő fejlesztési feladatokat, a szennyvízhálózat fejlesztési igényét kijelöli.

A vízellátáshoz hasonlóan, a szennyvízgyűjtés, kezelés szolgáltatási rendszereinek átalakítása a közelmúltban az erre 2011. évi CCIX. törvény előírásainak megfelelően megtörtént, Tolna megyében a csatornázott településeken a szennyvízcsatorna hálózatot és a szennyvíztisztító telepeket részben a DRV Zrt, részben az E.R.ÖV. Víziközmű Zrt, részben a Mezőföldvíz Kft üzemelteti.

Újabb szolgáltatási átalakítás nem várható, vélelmezhetően az egyes újlag csatornázásra kerülő települések a szennyvízcsatorna hálózatuk üzemeltetését a vízellátásukat is biztosító szolgáltatóra fogják bízni.

Tolna megye szennyvízelvezető hálózata
 Forrás: Szolgáltatói adatok alapján saját szerkesztés

A meglévő csatornahálózat és szennyvíztisztító telepek elsősorban a kommunális szennyvizeket gyűjtik össze és tisztítják. A nagyobb ipari üzemek saját ipari szennyvíztisztítóval rendelkeznek, melynek üzemeltetését is maguk végzik. A szennyvíztisztítás egyik végtermékének, a tisztított víznek a befogadói a vízfolyások. A másik végterméknek, a szennyvíziszapnak az elhelyezése jellemzően még ma is mezőgazdasági területen történik, de biomasszaként feldolgozva az energiatermelési hasznosítása növekvő tendenciájú.

Ma is a megye egyik szennyező forrásának számító csatornázási hiányosságból eredő környezetterhelés felszámolása határozza meg a szakágat érintő fejlesztési feladatokat. Ezt alátámasztják, hogy fejlesztési tervek elindultak és azok megvalósítása folyamatban van:

A rendelkezésre álló előkészített fejlesztések a 3. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez tartozó „1. melléklet a 272/2017. (IX. 14.) Korm. Rendelet”-ben részletezettek szerint:

- Tengelic község szennyvízelvezetése "Tengelic Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Ócsény-Decs Szennyvíztelep felújítása "Decs Nagyközség Önkormányzata és Ócsény Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- Nyugat- és Dél-Dunántúli szennyvízelvezetési és -kezelési fejlesztés 9. (NYDDU 9) "Döbrököz Község Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"
- "Észak- és Közép-Dunántúli szennyvízelvezetési és -kezelési fejlesztés 4. (ÉKDU 4)" "Bonyhád Város Önkormányzata, Kakasd Község Önkormányzata, Nagymányok Város Önkormányzata, Dunántúli Regionális Vízmű Zártkörűen

Működő Részvénytársaság, Felsőörs Község Önkormányzata, Lovas Község Önkormányzata, Bakonykoppány Község Önkormányzata, Bakonszűcs Község Önkormányzata, Béb Község Önkormányzata, Adásztevel Község Önkormányzata, Csót Község Önkormányzata, Homokbödöge Község Önkormányzata, Nagygyimót Község Önkormányzata, Nagytevel Község Önkormányzata, Ugod Község Önkormányzata, Berhida Város Önkormányzata, Papkeszi Község Önkormányzata, Iváncsa Községi Önkormányzat, Besnyő Község Önkormányzat, Beloiannis Község Önkormányzata és Devecser Város Önkormányzata a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

- "Komló város ellátatlan területeinek szennyvízelvezetése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése "Komló Város Önkormányzat a 339/2014. (XII. 19.) Korm. rendelet szerint"

Szennyvízelvezetés, kezelés fejlesztési feladat Tolna megyében a már csatornázott településeknél a még nem csatornázott településrészek mielőbbi csatornázása, a csatornahálózat bővítése és a rácsatlakozás mértékének növelése. A csatornázatlan (50) településeknél viszont fontos szempont a szennyvízgyűjtés-kezelés mielőbbi megoldása.

A szennyvízelvezetés és kezelés kiépítését segítő pályázati támogatás igénybe vételi lehetőségének az alsó küszöbe a 2000 lakosú település méret volt, ennél kisebb települések, ha egyéb kiemelő indok nem volt, akkor pályázati támogatáshoz csak települések társulásával lehetett hozzájutni. Tolna megye kisebb népességszámú települései, így az ez irányú támogatást csak korlátozottan tudták igénybe venni. Hatására a települések 45,9 %-a csatornázatlan, szerencsére kevesen élnek benn.

A nem csatornázott és a közeljövőben nem is várható csatornázású településeknél mindig felmerül a korszerű egyedi házi szennyvízkezelő berendezések alkalmazása. A tapasztalatok azonban országosan nem egyértelműen pozitívak, a lakosság fegyelmezettsége, amely a házi szennyvízkezelést lehetővé tenné általában nem biztonságos, így azokon a településeken, ahol ennek alkalmazása kockázatos lenne, nem célszerű javasolni. Így akár a felszíni, vagy felszín alatti vízbázisok védelme, akár az országos vízminőség védelmi területek övezeten szintén a vízkincs védelme érdekében, akár a megye gazdasági életének egyik pillérjét adó turisztikai célpont, a Duna és egyéb folyók, víztestek vízminőség védelmére kockázatot jelentene, ott az alkalmazását nem kellene támogatni.

Ezért, ahol a felszíni, vagy felszín alatti vizek védelme szükségessé teszi, a házi szennyvízkezelést csak akkor lehet kivitelezni, ha a tisztított víz elvezetése nem a talajba szikkasztással, hanem élővízi bevezetéssel megoldható. Ezzel a folyamatos ellenőrzés lehetőségének biztosításával a kockázat jelentősen csökkenthető. Egyébként a teljes biztonságot adó megoldás csak a közcsonnás szennyvízelvezetéssel érhető el.

Meg kell említeni, hogy vannak azonban olyan beépítésre szánt és beépítésre nem szánt településrészek, amelyeknek jól és gazdaságosan működtethető közhálózati csatorna csatlakozását a nagy távolság, az ingatlan időszakos hasznosítása nem tenné lehetővé. Az elmúlt időszakban valóban jelentős kutatások-fejlesztések

alapján fejlesztették ki azokat a szakszerű szennyvízkezelő házi berendezéseket, amellyel a szennyvizet lehet helyben kezelni és elhelyezni, természetesen, ha azt, egyéb helyi, természeti, hidrológiai, geológiai adottság nem akadályozza. Természetesen ennek alkalmazását is csak ott szabad megengedni, ahol azt, kockázatmentesen az állampolgárra lehet bízni és azt a helyi építési szabályzat megengedi. A vízbázisok védelme érdekében azt a kockázatot viszont sehol sem szabad felvállalni, amelynél a tisztított víz ellenőrzés nélkül, közvetlen talajba szikkadna. Erre biztonságos megoldást csak felszíni vízbefogadó tud nyújtani, amelynél a tisztítás minősége bármikor ellenőrizhető.

A megye területének jelentős hányada országos vízminőség védelmi területek övezetén fekszik, amelyre egyedi szabályozás előírása szükséges. Az alapelv, hogy a vízkészlet veszélyeztetését nagy biztonsággal ki kell zárni.

Beépítésre szánt területen és beépítésre nem szánt vízbázis védelmi, vagy országos vízminőség védelmi területen elsődlegesen a teljes közműellátás kiépítési kötelezettségét kell előírni. Ehhez meg kell jegyezni, hogy a teljes közműellátás szennyvízelvezetés vonatkozásában kizárólag az OTÉK 8.§-a alapján „közüzemű” szennyvízcsatornával történő elvezetéssel teljesíthető.

Amennyiben a település csatornázatlan, vagy a közcsonatna hálózat nagyobb távolságban van, akkor a szennyvízelvezetés kezelés megoldására a következő ajánlás adható.

Szennyvízelvezetés, -kezelés fejlesztésére vonatkozó előírás javaslat:

- (1) A településrendezési tervek egyes területfelhasználási övezetre előírt teljes közműellátás kizárólag közüzemű csatornahálózatra történő csatlakozással teljesíthető.
- (2) Közcsonatna hálózattal rendelkező településen új beépítésre szánt területhasznosítás, területhasznosítási módosítás teljes közműellátás kiépítésével javasolható, a részleges közműellátás csak olyan település részen tartható fenn, ahol a közüzemű hálózati vízellátást már korábban kiépítették. (Új közüzemű vízvezeték csak közcsonatnával együtt építhető.)
- (3) Új szennyvízelvezetésre elválasztott rendszerű vízvezetés építhető.
- (4) Az egyesített rendszerű szennyvízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítési lehetőségét elő kell készíteni.
- (5) Az országos vízminőség védelmi területre vonatkozó szennyvízelvezetési, kezelési igényeket a településrendezési eszközökben rögzíteni kell.
- (6) Az országos vízminőség védelmi területen sem kezeletlen szennyvizet, sem tisztított szennyvizet talajba szikkasztani nem lehet.
- (7) Országos vízminőség védelmi területen fekvő csatornázatlan településeken, csatornázatlan településrészekben létesítendő építményekben keletkező szennyvíz környezet károsítása nélküli kezeléséhez, ha:
 - a) a szennyvíz közcsonatna hálózat 200 m távolságban rendelkezésre áll, akkor a közhálózati csatlakozást ki kell építeni a keletkező szennyvíz mennyiségétől függetlenül,
 - b) a napi keletkező szennyvíz mennyisége nem haladja meg a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsonatna hálózat, a szennyvizet víz-zárósági

- próbával igazoltan, vízzáróan kivitelezett, fedett, zárt medencébe kell összegyűjteni és igazolhatóan a kijelölt ürítő helyre szállíttatni.
- c) a napi keletkező szennyvíz mennyisége meghaladja a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (kb 5 m³-t) és 200 m-től nagyobb távolságra érhető el a közcsonna hálózat, akkor helyben létesítendő szennyvíztisztító kisberendezés is alkalmazható:
 - ca) ha a tisztított vizek tisztítás utáni vízminősége folyamatosan ellenőrizhető és megfelelő felszíni befogadó kezelői hozzájárulással, befogadó nyilatkozattal rendelkezésre áll
 - cb) ha az egyéb előírások, korlátok nem tiltják, valamint illetékes szakhatóságok hozzájárulnak,
 - cc) a kisberendezés védőterület igénye nem nyúlhat túl a tárgyi telken,
 - cd) a tisztítóberendezéssel azt a tisztítási hatásfokot kell teljesíteni, amit a befogadóhoz igazítva az illetékes szakhatóság meghatároz,
 ha bármelyik feltétel nem teljesíthető, ki kell építeni a közcsonna csatlakozást az bármekkora távolsággal érhető el.
 - (8) Országos vízminőség védelmi területre nyers, tisztítatlan szennyvizet kívülről bevezetni nem lehet, tisztított vizek átvezetésére ugyan azok a feltételek vonatkoznak, mint a területen belüli tisztított vizekre.
 - (9) Közműpótlóként a zárt tároló medence csak akkor alkalmazható, ha a telek állandó megközelíthetőségére a megfelelő (paraméterű és kiépítettségű) közhálózati útkapcsolat biztosított.

A szennyvízkezelést érintően a fejlesztési feladat elsődlegesen a közcsonna hálózat kiépítése, bővítése, az ingatlanok közhálózatra való csatlakozási mértékének növelése. Tolna megyében eddig sem volt jellemző nagy regionális rendszerű szennyvízkezelés kialakítása, ezt követően is célszerűbb kisebb kapacitású, helyi, települési szennyvízkezelési megoldást preferálni. Ma már nagyon korszerű automatikus üzemű kisebb kapacitású szennyvíztisztító telepek is létesíthetők.

A csatornázatlan településeknél, település részeknél a környezet szennyezésének, terhelésének elkerülése érdekében a közüzemű vízhálózat fejlesztését korlátozni kell, új közüzemű vízvezeték építését már csak a csatornahálózat fejlesztéssel együtt szabad kivitelezni. Ha már a közüzemű vízellátás korábban megvalósításra került, akkor a szennyvízpótló berendezés alkalmazása a közcsonnahálózat kiépítéséig elkerülhetetlen lesz. A közműpótlóként alkalmazható megoldást a helyi adottságok, talajmechanikai adottság, talajvízállás, egyéb természeti adottságok, felszíni és felszín alatti vizek védelmének függvényében a helyi építési szabályzatban lehet rögzíteni.

Külön ki kell emelni a megyében, szinte minden nagyobb településen előforduló ún. volt zártkertes területeket, kiemelten az országos vízminőségvédelmi területek övezetén fekvő volt kiskertes területeket, amelyeknek funkcióváltással üdülő, vagy lakóterületi átalakulása szinte fékezhetetlennek tűnik. Ezeknek a területeknek az infrastruktúra fejlesztése valamennyi érintett település nagy odafigyelést igénylő kiemelt feladata. Ezeken a területeken nagyon szigorúan kell szabályozni a vízellátás fejlesztését, mert a közüzemű vízellátás az állandó tartózkodás nélkülözhetetlen infrastruktúrája, amelynek kiépítésében az ingatlan tulajdonosok is érdekeltek, s ha ezt elkülönítetten megoldják, a szennyvíz

közhálózatos kiépítésében már nem érdekeltek az ingatlan tulajdonosok és általános tapasztalat szerint az alkalmazott és nehezen ellenőrizhető közműpótlással a szennyvíz okozta környezet szennyezés elkerülhetetlen lesz.

Vízgazdálkodási feladatok

A vízgazdálkodási feladatokat a vizek hasznosítási lehetőségének biztosítási, a víz minőségének megőrzési, a vizek kártételei elleni védekezési feladatok határozzák meg. Az utóbbi években a vízgazdálkodási feladatok mennyiségileg növekedtek és a nehezebb műszaki megoldások alkalmazási igényei kerültek előtérbe. Az ivóvíz vízminőségének biztosítása egyre nehezebb. Az ivóvíz bázisok védelme egyre komplexebb feladatokkal, a felszíni és a felszín alatti víztestek védelmének fokozásával teljesíthető. A klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények kezelése, a felszíni vizek rendezése is egyre igényesebb vízgazdálkodási feladat.

A vízminőség-védelemhez kapcsolódó övezet

A vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó javaslat

Az emberi élet alapfeltételét jelentő víz a természet legnagyobb kincse, amelynek felszín alatti, felszín feletti előfordulását egyaránt védeni kell. Tolna megye éghajlati adottsága, szélsőséges csapadékvisszonya, időnként rendkívül aszályos, vízhiányos, máskor a vízbőség kezelése ad vízgazdálkodási feladatot. A megye bőséges felszíni és felszín alatti vízkészlettel rendelkezik. Az ivóvíz ellátás lehetőségének jelentőségét egyre jobban felismerik, ezért a vízkészlet megóvása az ország egyik kiemelten fontos feladata. A vízgazdálkodás feladata a természeti kincsként rendelkezésre álló vízkészletnek, a mennyiségi és minőségi megőrzése. A vízügyi ágazat ennek érdekében készítette el a „Vízgyűjtő-gazdálkodási terv” - et, amelynek megvalósítása szükséges a felszín feletti és felszín alatti víztestek védelméhez, jóállapotba helyezéséhez és abban tartásában.

A vizsgálatokban rögzítettekkel azonosan a felszíni vizek esetén a cél általában a jó ökológiai, és a jó kémiai állapot elérése. A jó ökológiai állapot jelentése, hogy az emberi hatások nem zavarják a természetes élőhelyek működését, a jó kémiai állapot jelentése, hogy a szennyezőanyagok koncentrációja nem haladja meg az ökológiai szempontok szerint megállapított határértékeket.

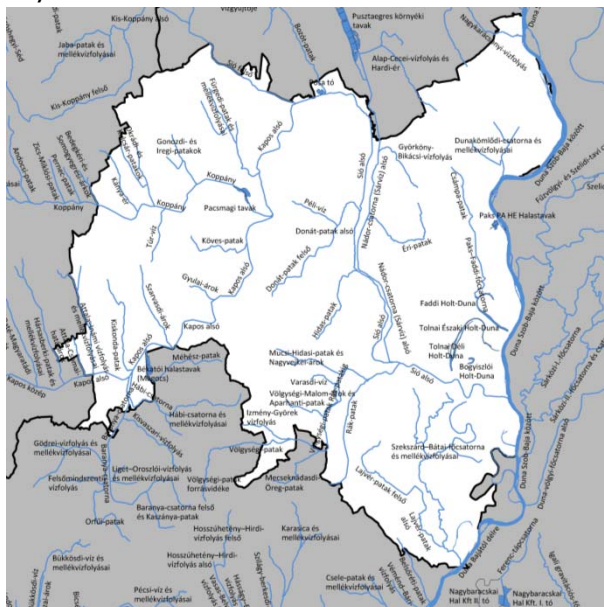
Felszín alatti vizek esetén a jó mennyiségi állapot és jó kémiai állapot elérése a cél. A felszín alatti vizek esetén a jó mennyiségi állapot jelentése, hogy a felszín alatti vízkészletek hasznosítása nem okoz tartós vízszintsüllyedést, sem a felszín alatti vizektől függő vizes élőhelyek károsodását, a jó kémiai állapot pedig azt jelenti, hogy ha szennyezések elő is fordulnak, azok nem veszélyeztetnek ivóvízkivételt, egyéb vízhasználatokat, illetve felszín alatti vizektől függő vízfolyásokat és szárazföldi ökoszisztémákat.

A víztestek védelmét szolgáló vízgazdálkodás területét markánsan érinti a klímaváltozás, így a víztestek jóállapotba helyezése mellett, a vizeket érintő klímaváltozás okozta hatások kompenzálására is törekedni kell. A klímaváltozás

két fő hatása érinti a víztesteket is, az egyik hatása a felmelegedés, melynek hatására jelentkező kiszáradás, élővizek szintsüllyedése, az aszályosodás, a talajvíz csökkenés a vízháztartásban okoz maradandó kárt, illetve annak kompenzációjának megoldása ad vízgazdálkodási feladatot. A klímaváltozás másik hatása a szélsőséges csapadékesemény, a túlzott vízszintemelkedés, a kialakuló árvízi, belvízi események, amelyek komoly vízkárelhárítási feladatokat okoznak.

A felmelegedés okozta kiszáradás hatására az ivóvíz biztosítása egyre nehezebb. A megyére a közelmúltban készített klímastratégia is kiemelten foglalkozott az ivóvízbázisokkal és azok védelmi igényével. Az ivóvíz bázisok sérülékenysége jelentősen befolyásolja az érintett terület alkalmazkodási képességét is, hiszen a klímaváltozásnak számos olyan vetülete van, ahol az alkalmazkodáshoz szükség van vízre és az alkalmazkodás vízhasználat növekedésével is járhat. A vizsgálat során az Országos Vízügyi Főigazgatóság nyilvántartásában szereplő vízbázisokat klíma-érzékenységi kategóriákba sorolták. A sérülékenységi vizsgálatokban az éghajlati kitettséget, az ivóvízbázisok érzékenységét, a települések alkalmazkodási-képességét, valamint a klímamodellek eredményeit vették figyelembe.

Felszíni vízkészletek alakulása szempontjából a megyében meghatározóbb jelentősége a Duna folyónak van, amely része a Duna Stratégiának, a megye a Duna fővízgyűjtőjéhez tartozik. A megye területén haladó vízfolyások közvetlenül, vagy közvetítő vízfolyásokkal a Dunába torkollik.

Tolna megyét érintő vízfolyások

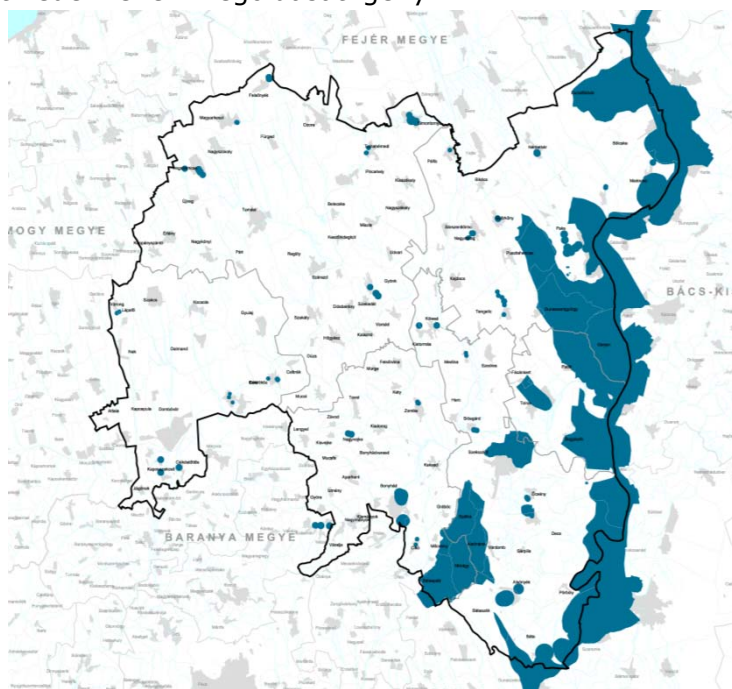
Forrás: Saját szerkesztés

A felszíni vizek között meg kell említeni a térség természetes és mesterséges tavait, amelynek a vízháztartása, vízgazdálkodása a térség gazdasági fejlődésének egyik alapja. A völgyzáró tavak, záportározók, árvízi csúcs-csökkentő tározók stb létesítése is hozzájárult a kedvezőbb térségi vízháztartási egyensúlyhoz és egyben üdülés-idegenforgalmi bázist is jelenthet.

A megye felszín alatti vízkészletét a változó mélységben előforduló talajvíz, rétegvíz alkotja. A megyében a szennyvízelvezetés közcsatornás megoldásának a

késlekedésével, a szennyvíz jellemző talajba szikkasztásával, a felszín alatti vizek, különösen a kis mélységű vizek, elszennyeződtek. A talajvizek, kismélységű rétegvizek közül, volt, amelyiket elérte a szennyezés és az elszennyeződése elérte azt a mértéket, hogy a megye területén ivóvízként való hasznosításra alkalmatlanná vált. A hidrogeológiai adatok alapján, a megye területén üzemelő talajvízre és rétegvízre telepített kutak döntő hányada kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik, így a vízminőség részben már jelenleg is javításra, kezelésre szorul, részben védelmének biztosítására fokozottabb figyelmet kell fordítani.

A felszín alatti vízkészletek sérülékenysége alapján megyében a sérülékeny vízbázisú települések száma magas. A vízbázisok védelme védőterület kijelölésével és gondozásával rendezhető. A megye területét érinti még nagyobb területi kiterüléssel a Duna mentén, valamint a Geresdi dombság és a Völgységben, továbbá több településen is kisebb-nagyobb érintett területtel az országos vízminőség védelmi területek övezete is, amely szintén a felszín alatti vizek fokozott védelmének megoldását igényli.

Országos vízminőségvédelmi területek övezete
Forrás: Adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A vizeket a természeti hatásokon túl veszélyeztető, emberi beavatkozással mérsékelhető szennyezések közül a szennyvíz okozta szennyezés kiemelkedik, az általa okozott szennyezés a szennyvíz közcsonatnás elvezetésének megoldásával és szennyvíztisztító telepen történő kezelésével akadályozható meg legbiztonságosabban. Ezért a szennyvizek közcsonatnával történő elvezetésének kiépítése, szennyvíztisztító telepen történő kezelésének megoldása, elsődleges feladat. Az elmúlt években Tolna megyében ennek lassulása volt megfigyelhető, de a csatornázás kiépítésének mielőbbi intenzívebb folytatása szükséges. A szennyvízkezelés megoldásának utóbbi években történő lelassulását jelzi a statisztikai nyilvántartás is. 2000-2010 között Tolna megyében 550 km szennyvízcsatorna épült, 2010 óta 305 km mindösszesen és ami a beruházások

lassulását még jobban jelzik, hogy 2000-2010 között új 25781 lakás bekötést oldottak meg, 2010 óta mindössze 7718 új csatorna bekötés épült.

A még közcsonna hálózattal nem rendelkező települések és a már csatornázott települések csatornázatlan településrészein is, a keletkező szennyvizek ártalommentes elvezetését, kezelését, elhelyezését a felszíni és felszín alatti víztestek károsítása nélkül kell megoldani. A helyi topográfiai, geológiai és hidrogeológiai adottságok, korlátok ismeretében a településrendezési eszközök keretében kell szigorú szabályozással megoldási lehetőséget adni, illetve ha szükséges, akkor a víztestek védelmére a településfejlesztés lehetőségét korlátozni.

A felszíni és felszín alatti víztestek védelmét szolgáló csatornázás fejlesztés megvalósítását Tolna megye település szerkezete is akadályozta. A megyében több kisebb lélekszámú település van, amely azt jelenti, hogy a még csatornázásra szoruló települések lakosságának döntő hányada nem éri el az 500 főt. A kisebb lélekszámú települések csatornázási lehetőségét akadályozta, hogy korábban a közcsonnázás és szennyvízkezelés kiépítésének pályázati támogatási alsó határát 2000 LEÉ-ű szennyvíz összegyűjtési lehetőségében határozták meg, Tolna megye területén a csatornázatlan települések (50) egy kivételével (Pincehely) mindegyike 2000 LEÉ alatti. Az 50 csatornázatlan településből 21 település lakos száma 500 fő alatti.

A 2000 LEÉ eléréséhez, pályázati támogatás igénylésének lehetőségéhez több település által létrehozott kistérségi társulás szükséges. A társulások csatornázására támogatást is csak még további egyéb kiemelten kezelt indokok esetén lehetett elérni. Az ebbe nem tartozó kis települések számára szennyvizek elvezetésére, kezelésére a helyi közműpótlók alkalmazása jelenthet még ma is csak megoldást.

Helyi közműpótlók egyre kedvezőbb műszaki megoldásokkal állnak rendelkezésre, sajnálatosan azonban az egyedi megoldások, a házi szennyvízkezelés, a házi szennyvíztisztító kisberendezések alkalmazásában jelentős az üzemeltetési kockázat. Az üzemeltetés kockázatát minimálisra kell csökkenteni. A csökkentés igénye, mértéke a helyi adottságok függvénye, így annak figyelembe vételével lehet a műszaki megoldás lehetőségét szabályozni a helyi építési szabályzatokban.

Általános alapelv, hogy a házi kezelésnek is ellenőrizhetőnek kell lenni. A gyakorlatban alkalmazott monitoring rendszer kialakítása csak óvatosan alkalmazható, mivel a monitoring rendszerrel elérhető jelzés késedelemmel érkezik, ezért ennek kockázati tényezőjével számolni kell.

Nagyon fontos és egyben korlátozó tényező, hogy a szennyvízkezelés megoldása telekjogú, így személyhez kötésére (a pillanatnyi telektulajdonos megbízhatóságra támaszkodásra) nincs lehetőség. A folyamatos ellenőrzés lehetőségének igénye kizárja a tisztított szennyvíz közvetlen talajba szikkasztási lehetőségét. Ezért, ahol a felszín alatti vizek, a talajok védelme ezt szükségessé teszi, csak olyan házi szennyvízkezelési műszaki megoldás létesíthető, amelynél a kezelt, tisztított szennyvíz akár csak egy helyi medencébe vízminőség ellenőrzésére,

összegyűjthető, ahonnan akár még, ahol egyéb korlát nem zárja ki, a talajba szikkasztható is lehetne, vagy, akár továbbvezethető.

A házi szennyvízkezelés okozta veszélyeztetés nagyobb biztonsággal elkerülhető és ezt kell alkalmazni vízvédelmet igénylő övezetek esetén, ha csak olyan szennyvízkezelési technológiát támogat a helyi építési szabályzat, amelynél a tisztított szennyvíz kizárólag élővízbe történő bevezetéssel történik, ahol az élővízbe való bevezetésnél a tisztítás minősége folyamatosan ellenőrizhető és akár emberi, akár műszaki hibából eredő szennyezés előfordulna, annak az utóhatásának a kezelése is szükség esetén megoldható.

A víztestek vízminőségének védelmében történő szigorú szabályozások előírása és betartása biztosítja a vizek megfelelő mennyiségben és jó minőségben való hosszabb távú rendelkezésre állását, amely az emberi társadalmak fennmaradásának alapvető feltétele.

A klímastratégiában rögzítettek alapján, a klímaváltozás következményei jelentős hatással lehetnek az előrejelzések szerint a felszíni és felszín alatti víztestekre, így kiemelten fontos feladat az ivóvízkészletek mennyiségi és minőségi megóvása.

A vízkár-elhárításhoz kapcsolódó övezetek

A nagyvízi meder területére vonatkozó javaslat

A vízgazdálkodási feladatok közül kiemelt feladat a vízkárelhárítás. A klímaváltozás hatására előforduló szélsőséges csapadékesemények zavarmentes elvezetése egyre nehezebb feladat. A nagyobb csapadékesemények során a vizek elvezetésére szolgáló vízfolyások mederben tartása egyre nehezebb, de a csapadékvíz hiánya is egyre nehezebben kezelhető. A vízkárelhárítás többnyire településrendezési feladat, területrendezéshez a nagyvízi meder övezete kapcsolódik. A nagyvízi meder területét a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöli ki. Az OTRT-ben kijelölt nagyvízi meder övezetének területét, valamint a VTT tározókat (Vásárhelyi terv továbbtervezésével született tározókat) kell a megyei területrendezési tervekben kijelölni, mint a Nagyvízi meder övezetének területét.

A közelmúltban megjelent 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet „a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról” rögzíti is a nagyvízi meder területét és a VTT tározók területét érintő elvárásokat, mi szerint:

„6. Nagyvízi meder övezete

6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.

(3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.

7. VTT-tározók övezete

7. § A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.”

A korábbi Tolna megyei területrendezési terv készítése óta ezen a területen jelentős változások történtek, különös tekintettel arra, hogy a legutolsó Tolna megyei területrendezési tervben a vízgazdálkodási munkarész nem került aktualizálásra, felülvizsgálatra.

Az utóbbi években lefutó árhullámok túllépték a korábbi árhullámok mértékét és az általuk okozott károk a mértékadó árvízszintek felülvizsgálatát tették szükségessé. A felülvizsgálat eredményeként született a 83/2014 (III.14.) kormányrendelet „a nagyvízi medrek, a parti sávok, valamint a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról”. A rendelet előírásainak megfelelően az egyes területek vízügyi ágazatának kezelői feladatait ellátó vízügyi igazgatóságok elkészítették a nagyvízi mederkezelési tervet. Felülvizsgálták a mértékadó árvízszintet rögzítő rendeletet és az új mértékadó árvízszinteket rögzítő rendelet 74/2014 (XII.23.) BM rendeletként jelent meg.

A nagyvízi mederkezelési terv az árvízi veszélyeztetés mértéke alapján a vízfolyás mentén veszélyeztetési zónákat, levezető sávokat határozott meg. A levezető sávok a nagyvízi meder azon részei, amelyek az árvíz, az árhullámok és a jég elvezetésében részt vesznek. Az elsődleges levezető sáv a nagyvízi meder azon része, ahol az árvízi vízhozamok, az árhullámok és a jég a legkedvezőbb áramlási viszonyok mellett zavarmentesen le tud vonulni. A másodlagos levezető sáv is részt vesz az árvizek, árhullámok elvezetésében, de területét csak a nagyobb árhullámok érintik. Az átmeneti levezető sáv az árvizek nagyobb árhullámai által időszakosan elöntött területrészt, az áramlási holtteret, ahol nincs áramlás, de mint tározó térfogat szerepe van az árvizek levonulásában.

A rendelet 3. Mellékletében rögzítették az egyes levezetési sávban, zónában milyen építési tevékenység végezhető. Az elkészült nagyvízi mederkezelési tervet, a vízügyi ágazat elfogadta, de társadalmi elfogadása nem történt meg, mivel egyes helyeken építési jogvesztést okozna. A jogvesztés problémájának kezelését oldotta meg a közelmúltban kiadott MvM rendelet, amely rögzíti, hogy a területi tervkészítések során figyelembe kell venni a mederkezelési terv azon előírásait, amelyek kártalanítási követelmény nélkül végrehajthatók.

Az MvM rendelet útmutatása szerint a nagyvízi mederrel érintett a területeken új beépítésre szánt területek nem jelölhetők ki. Ettől eltérni, a településrendezési eszközökben új beépítésre szánt területet kijelölni csak az érintett vízügyi ágazattal egyetértésben lehetséges.

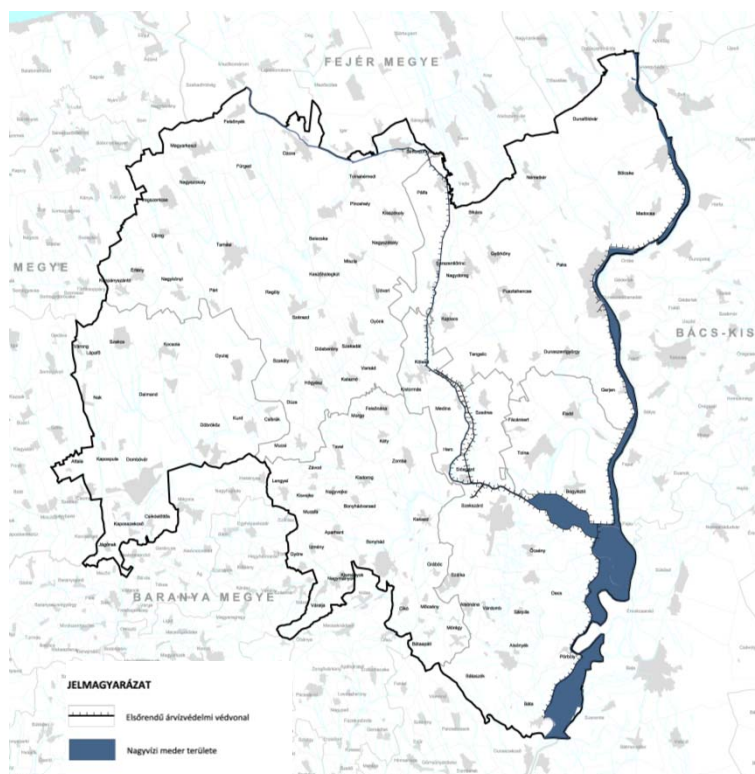
A településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, de a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.

Bár az MvM rendelet a VTT tározókra vonatkozóan a területhasznosítás lehetőségeit nem részletezi, a nagyvízi mederre vonatkozó előírások szerint lehet eljárni.

A vízfolyások mederben tartását az elsőrendű védvonal biztosítja. Az elsőrendű védvonal és a meder közötti terület a korábban definiált hullámtér, azaz a nagyvízi meder területe, vagy nyílt ártér. A védvonal mentett oldalán árvízi veszélyeztetéssel nem kell számolni. A védvonal lehet mesterséges védmű, vagy nyílt ártér esetében a víz természetes magaslatig kiterjedő vonala. A mértékadó árvízszint felülvizsgálata során a mértékadó árvízszintek többnyire növekedtek és a várható további növekedés lehetőségére a biztonságos védelmet a mértékadó árvízszint biztonsági magasítással meghatározott mérete biztosítja. Ez a biztonsági magasítási igény mértékét is a mértékadó árvízszinteket rögzítő 74/2014 (XII.23.) BM rendeletben rögzítették. Általánosságban a mértékadó árvízszint +1 m. Tolna megye területén a Duna mentén 1 m a figyelembe veendő szükséges magasítás.

Tolna megye területét a mértékadó árvízszint módosítás kevésbé érintette. Északi megyehatárnál a korábbi és a módosított mértékadó árvízszint nem változott. A megye déli határánál a változás mértéke +29 cm, azaz 29 cm-rel nőtt a mértékadó árvízszint.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ott, ahol nem kellő magasságú a védőgát, ott a nagyvízi meder a folyó völgynek természetes magaslatokkal határolt területéig, mint nyílt ártéren is kijelölésre kerülhet. A korábbi megyei területrendezési terv úgynevezett Hullámtér és nyílt ártér övezetét határozta meg a korábbi jogszabályi környezetnek megfelelően. Ma ennek szerepét a nagyvízi meder vette át, pontos lehatárolása és térképi megjelenítése a nagyvízi mederkezelési tervben került rögzítésre.

Árvízvédelem Tolna megyében

Forrás: Közép-Dunántúli és az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságok adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

Tolna megye nagyvízi meder érintettségét a megye keleti határán haladó Duna és a Dunába torkoló vízfolyás torkolata környéke, a legjelentősebben a Sió torkolat

okozza. A Duna 1465-1565,7 fkm közötti szakasza érinti Tolna megyét. A Duna jelentős vízgyűjtő területtel rendelkezik, a kiterjedt vízgyűjtőről érkező vizek a folyó medrében árhullámokat okozva tud lefutni, amely ellen a szárazföld védelmét biztosítani kell. A lefutó árhullámok ellen a védelmet részben a természet által kialakított, részben a művi kialakítású védvonal biztosítja. A védvonal a mértékadó árvízszinti árhullámok ellen biztonságos védelmet nyújt a védvonal mögötti, mentett területnek.

A kisebb folyók-patakok is a vízgyűjtőikről ingadozó terhelést kapnak, amelyek a legkisebb patakon is tud árhullámot kialakítani. Az árhullámmal veszélyeztetett vízfolyások menti területek legbiztonságosabb árvízvédelmét a természet alakította ki, ahol a víz olyan bevágásban halad és akkora a medre, hogy a lefutó vízszint mozgása, az árhullámok nem érik el a terepszintet, azaz, a mederhez kapcsolódó terep, a szárazföld a mértékadó árvízszint felett elhelyezkedik el. Ennél a magas-parti védelmet biztosító terepadottságnál a magas part-él egyenértékű védelmet nyújt az elsőrendű védvonallal. Elsőrendű védvonal szerepét töltheti be művi kialakítású, kiépített gát is, amely lehet földgát, vagy egyéb vízzáró építmény, melynek korona szintje a mértékadó árvízszint felett van legalább 1 m-rel.

A vízkárelhárítást szolgáló feladatok a megye területének döntő hányadán a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, a nyugati oldalán a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, míg keleti részén, a Duna kritikus nagyvízi meder-szakaszán az Alsó-Duna-völgyi- Vízügyi Igazgatóság hatáskörébe tartoznak.

Tolna megyét érintő Vízügyi Igazgatóságok működési területe
Forrás: Internetes adatok alapján saját szerkesztés

A Dunát a VIZIG kezeli, a Paksi Atomerőmű előtti szakasz kivételével, a megye további vízfolyásait, a helyi jelentőségűeket döntően a települési önkormányzatok, illetve vízi társulatok, az üzemi vízfolyásokat az érintett üzemek kezelik. A településeken belüli csapadékvíz elvezetés és a kisebb vízfolyások kezelése a települések Önkormányzati kompetenciájába tartozik, s egyben Önkormányzati feladat a településeken összegyűlő vizek továbbvezetésének a megoldása a befogadókig.

A befogadókba a csapadékvízviszonyok hatására változó vízmennyiségek érkeznek. A változó vízmennyiségek továbbszállítása a megye nagyobb távolságról, nagyobb vízgyűjtőkkel bíró, már a megye területére változó vízmennyiséggel érkező

vízfolyásokon okoz nagyobb terhelést, így védekezési feladatok is ezen vízfolyásokon jelentkeznek. A tavaszi árhullámok különösen akkor veszélyesek, amikor a meleg esők az amúgy is olvadóban lévő hórétegekre esnek és azokat megolvasztva azokkal együtt, folynak le.

A felszíni víztestek medre korábban a lezúduló csapadékvizek fogadására, továbbvezetésére megfelelő kiépítettségűek voltak, azonban a megfelelő karbantartások elmaradása miatt, valamint a növekvő terhelési igények miatt ma már a kiépítettségük elégségesége is vizsgálendő. A vízfolyások medrének, a védművének körülbelül 2/3-a felújításra, fokozottabb karbantartásra, illetve a szélsőséges csapadékviszonyokhoz való igazítására szorul. A közelmúltban erre megfelelő gazdasági háttér nem volt biztosítva. A megfelelő karbantartás, fejlesztés hiánya miatt a lefutó árhullámok időszakában komolyabb védekezéssel kell az épített környezet védelmét biztosítani.

A megye területén az I. rendű védvonal a mértékadó árvízszint feletti előírt biztonsági magasságra kiépített védvonal, amelyet az ágazat a megye területén tart nyilván, de a megye déli részén, ahol a mértékadó árvízszint változás 30 cm-t eléri, megváltoztatott mértékadó árvízszint és biztonsági magassítás előírásainak teljes szakaszon felel meg.

Az árvizektől az épített környezet védelme a védművekkel és megfelelő védekezéssel biztosítható. Az árvízi előntéssel veszélyeztetett területek, a nagyvízi meder használatát, azon építési lehetőséget szigorúan korlátozni-szabályozni is kell. Az árvízi védekezésre szükséges mentett oldali sávokat a Duna mentén a magas part partélétől 10 m-es sávot, a védművek lábától szintén 10 m-es sávot, a folyók, patakok magas partjától 10 m-es, védművének lábától 10 m-es sávot árvízi védekezésre szabadon kell hagyni.

Tolna megye területén fekvő települések közül a 18/2003. (XII.9.) KvVM –BM együttes rendelet I. sz. melléklete alapján 56 települést, abból 12-t erősen, 11-t közepesen és 33-t enyhén veszélyeztetett településként tartanak nyilván, vízkár-elhárítási szempontból.

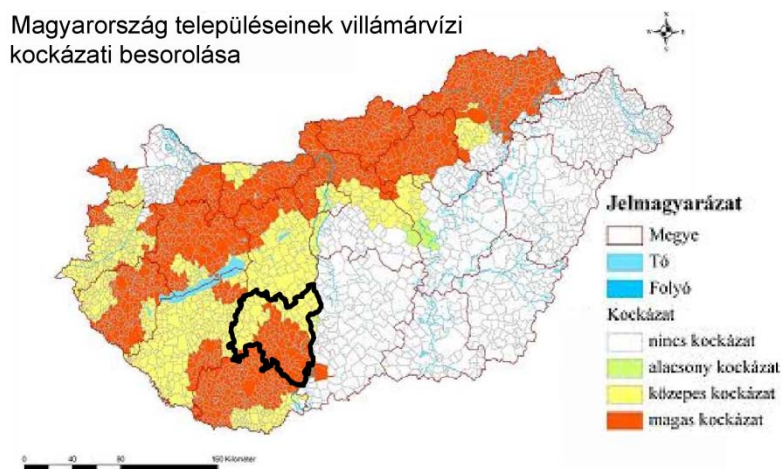
Alsónána	B	Gyöng	A	Regöly	C
Alsónyék	C	Harc	C	Sárpilis	C
Báta	A	Hőgyész	C	Sárszentlőrinc	C
Bátaszék	C	Kajdacs	B	Simontornya	B
Belecska	C	Kakasd	A	Sióagárd	B
Bikács	C	Keszőhidegkút	C	Szakály	C
Bogyiszló	B	Kölesd	C	Szárazd	C
Bölcske	C	Kurd	C	Szedres	C
Csibrák	C	Madocsa	C	Szekszárd	B
Csikóstöttös	A	Medina	B	Tevel	C
Decs	C	Miszla	A	Tolna	B
Diósberény	A	Mórág	A	Tolnanémedi	C
Dombóvár	C	Nagydorog	C	Váralja	A
Döbrököz	C	Nagymányok	A	Várdomb	C
Dunaföldvár	C	Nak	A	Várong	A
Dunaszentgyörgy	B	Őcsény	C	Zomba	C

Dúzs	C	Paks	A
Fadd	B	Pálfa	C
Felsőnána	C	Pincehely	C
Gerjen	B	Pörböly	C

Meg kell még említeni az elsőrendű védvonal mentén a mentett oldalon 110 m-es fakadóvízzel veszélyeztetett sávot és a hullámtéri oldalon a 60 m-es gödörösési korlátozással terhelt területet, amely a védmű állékonyságának megóvását szolgálja. Mindkét sávban a terepszint alatti tevékenység csak az érintett hatóság hozzájárulásával végezhető.

Villámárvizek

Villámárvíz nevében ugyan szerepel az árvíz, de ez nem klasszikus árvíz, csak egy helyi vízkár. Veszélyesebb helyi vízkárok akkor keletkeznek, amikor heves záporokból néhány óra alatt 30 mm-t meghaladó, egyes esetekben akár 80-120 mm csapadék esik. Ezek a villámárvizek a helyi katasztrófa védelemnek adnak feladatot. A villámárvíz kialakulását befolyásolja a vízgyűjtő terület felszínborítottsága, vízrajza, talajadottságai, geomorfológiája és lejtőszöge. A villámárvíz a domb- és hegyvidéki településeket érinti jobban. Tolna megyében a vízfolyásokkal érintett magasabban fekvő települések, és a dombvidék lejtőinél veszélyeztetettek.

Magyarország villámárvíz kockázati térképe

Forrás: Ár- és belvíz, valamint villámárvíz kockázat értékelése hazánkban

A villámárvizek előre jelezhetősége igen bizonytalan, hiszen a kiváltó ok általában egy lokálisan jelentkező, szélsőséges időjárási esemény. Kialakulása viszonylag ritka (elsősorban a tavaszi és nyári hónapokban fordulnak elő) és többnyire kis vízgyűjtőterületet érintenek.

Tározók

Tolna megye területét VTT tározó nem érinti. A szélsőséges csapadékesemények zavartalan elvezetésének megoldásához a befogadó vízfolyások jókarba tartásán túl, a szállítóképességük javítása is szükséges. A vízügyi igazgatóság kezelésében levő folyókon kívül a további vízfolyások, a felszíni víztestek mederben tartását az

önkormányzatok biztosítják a helyi katasztrófa védelem segítségével. A településeken belüli vízelvezetés rendszerét, hogy a beépítés, burkolás növekedésével párhuzamosan ne kelljen fejleszteni, fontos, hogy minden többlet burkolás okozta többlet elvezetendő vízmennyiség ne közvetlenül a település vízelvezető rendszerét terhelje, hanem a helyi vízviszatartással, helyi záportározóban visszatartva, abból késleltetett fékezett kivezetéssel terhelésnövekedés nélkül lehessen a vizek továbbszállítását megoldani. A helyi vízgyűjtők végül a település vízgyűjtőjébe szállítják a vizeket, amelynek befogadó képessége szintén korlátozott.

Tolna megyének topográfiai adottságának hatása, hogy területén dombvidéki kis vízfolyások nagy számban fordulnak elő. A dombvidéki vízelvezetés jellemzője, hogy nagyobb zápor, vagy olvadás idején hirtelen nagy mennyiségű víz akar a mederben lefutni, ennek visszatartására völgyzáró gátas tározó létesítésével lehet védekezni.

A megyei területrendezési tervben csak 1 millió m³-nél nagyobb méretű tároló feltüntetése szükséges, ennél kisebb tárolók helykijelölése a településrendezési eszközök keretébe tartozik. A megyében több helyen is lenne lehetőség vízviszatartást, tárolást nyújtó tároló kialakítására, de ezek előzetesen előirányzott mérete csak a településrendezési eszközökben való szerepeltetést igényli.

Az iparág nyilvántartásában szereplő létesíthető tározók egyike sem éri el a területrendezési tervekben szerepeltethető méretet:

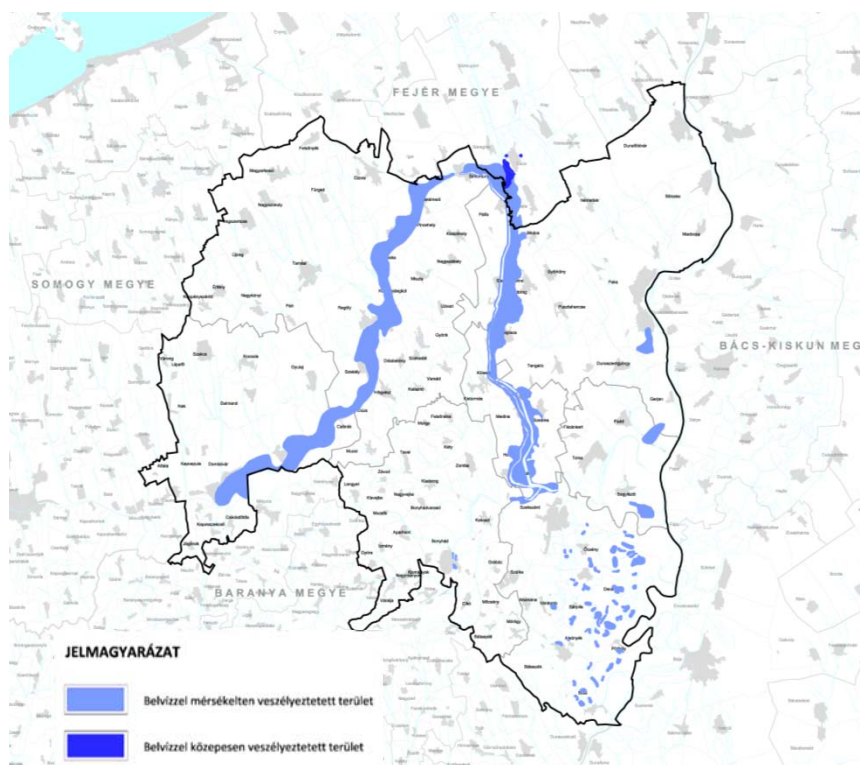
Állóvíz neve	Tó felszín (ha)	Tó térfogat (em ³)
Mórággyi tározó	16	233
Alsópéli tározó	9	77
Uzd I. tározó	23	343
Uzd II. tározó	16	278
Nagyszékelyi tározó	13	360

A rendszeresen belvízjárta terület övezetére vonatkozó javaslat

A vízügyi ágazat „rendszeresen belvízjárta terület”-ként lehatárolt területeket nem tart nyilván, arra iparági definíciója sincs. A megye területét érintő vízgazdálkodási feladatokat felügyelő Vízügyi Igazgatóságok belvizes területként a belvízi öblözeteket tartja nyilván, arról tud adatszolgáltatást adni.

A belvízi veszélyeztetett területek hasznosítási lehetőségét elméletileg célszerű részben korlátozni, részben feltételekhez kötni az érintett terület hasznosítását. A vízügyi ágazat, az általa adatszolgáltatott belvízi öblözetet tekinthetné veszélyeztetettnak tartott belvizes területnek, de erre vonatkozó területhasznosítási lehetőségeket korlátozó, szabályozó iparági előírásokkal nem rendelkezik, így azt a területrendezési eszközökben kell meghatározni. A belvízi öblözetként nyújtott adatszolgáltatás, az érintett terület belvízi veszélyeztetettségének a mértékére és annak módosítási lehetőségére sem utal, ehhez segítségül a veszélyeztetési mértékkel is foglalkozó Pálfai féle belvíz

veszélyeztetettségű tanulmány szolgál. Így belvízzel veszélyeztetett területként a megyei területrendezési tervben a Pálfai-féle nyilvántartás vehető figyelembe.

Pálfai-féle veszélyeztetettségű térkép
Forrás: Pálfai féle térkép alapján saját szerkesztés

Korábban a belvíz-„veszélyeztetettség” mértékét a **Pálfai féle térkép** jelölte, mely több természeti tényező figyelembe vételével készült és négy kategóriát különböztet meg.

- I. belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület
- II. belvízzel mérsékeltan veszélyeztetett terület
- III. belvízzel közepesen veszélyeztetett terület,
- IV. belvízzel erősen veszélyeztetett terület

Az I. és II. kategóriába tartozó területeknél területhasznosítási korlátozás igénye nem merült fel. Ezért nem is szükséges feltüntetni a területrendezési eszközökben, a településrendezési eszközökben célszerű lenne tájékoztatóan feltüntetni, hogy a vízrendezés szükségességére fel lehessen hívni a figyelmet. Csak a III. és IV. kategóriájú a ténylegesen veszélyeztetett területeket. Gyakorlati tapasztalat, hogy a III. és IV. kategóriába, a „közepesen veszélyeztetett” és az „erősen veszélyeztetett” területet gazdaságosabb beépítésre nem szánt vízgazdálkodási területként kezelni.

A Pálfai féle térkép szerint, belvíz a megye síkvidéki jellegű terület részén fordul elő, ahol a terület topográfiai adottságaiból és geológiai adottságaiból eredően lefolyástalan területek alakulnak ki. Tolna megye területét érintően csak II. kategóriába tartozó veszélyeztetés előfordul, amelyet célszerű a településrendezési eszközökben rögzíteni, hogy a területhasznosítást megelőzően a terület vízrendezése megtörténjen. A Duna mentén, Kapos alsó és a Sió,

valamint a Nádor csatorna közelében fordul elő II. kategóriába tartozó „mérsékelten veszélyeztetett” jelzés.

A Sió torkolata környezetében nagyobb kiterjedésű mocsaras terület fordul elő, amelyet természetközeli területként kell kijelölni és az arra vonatkozó előírásokat kell betartatni.

A közelmúltban megjelent 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet „a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról” rögzíti is rendszeresen belvízjárta területekre vonatkozó elvárásokat, mi szerint:

Rendszeresen belvízjárta terület övezete

9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

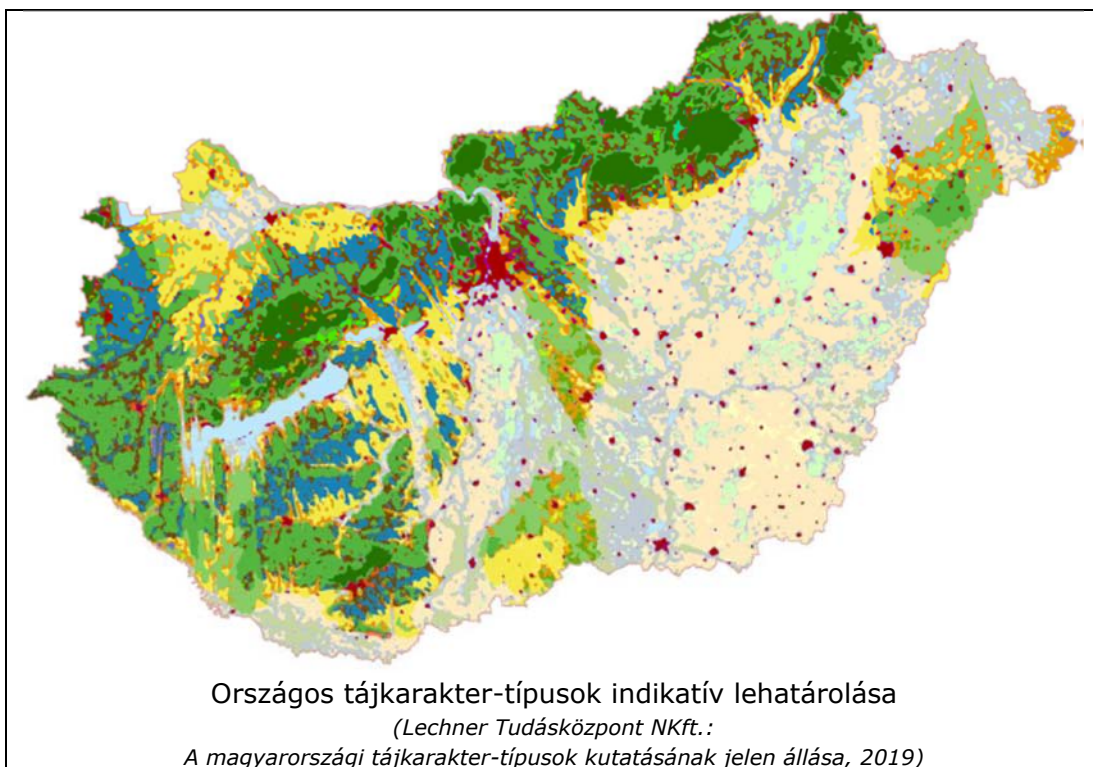
Fel kell hívni azonban a figyelmet arra is, hogy mélyfekvésű, tartósabb vízállásos, vagy mérsékelten veszélyeztetett belvizes területről a vizek teljes mértékű elvezetésének nincs akadálya, de megoldás nem kizárólag a vízelvezetéssel teljesíthető, mivel a környezetében kompenzálást igénylő vízhiány is előfordulhat, így a vízelvezetés megoldását komplexebb szemlélettel kell rendezni. A túlzott vízelvezetés további következményeként a talajvíz szintje is mélyebbre kerül, mellyel azonban a magasabban fekvő területek termékenysége is veszélybe kerül. A vízelvezetés műszaki megoldásánál tehát sokkal racionálisabb és költséghatékonyabb a tájhasználat megváltoztatása. Azokon a területeken, ahol inkább a mezőgazdasági termelés a jellemző, ott a vízvisszatartás prioritásának megfelelő területhasználat: komplex, a vízgazdálkodást, a természet- és környezetvédelmet, együttesen figyelembe vevő tájgazdálkodás indokolt. A természeti értékei miatt védett területeken és környezetükben elsősorban a védelmi célú terület-felhasználás javasolt.

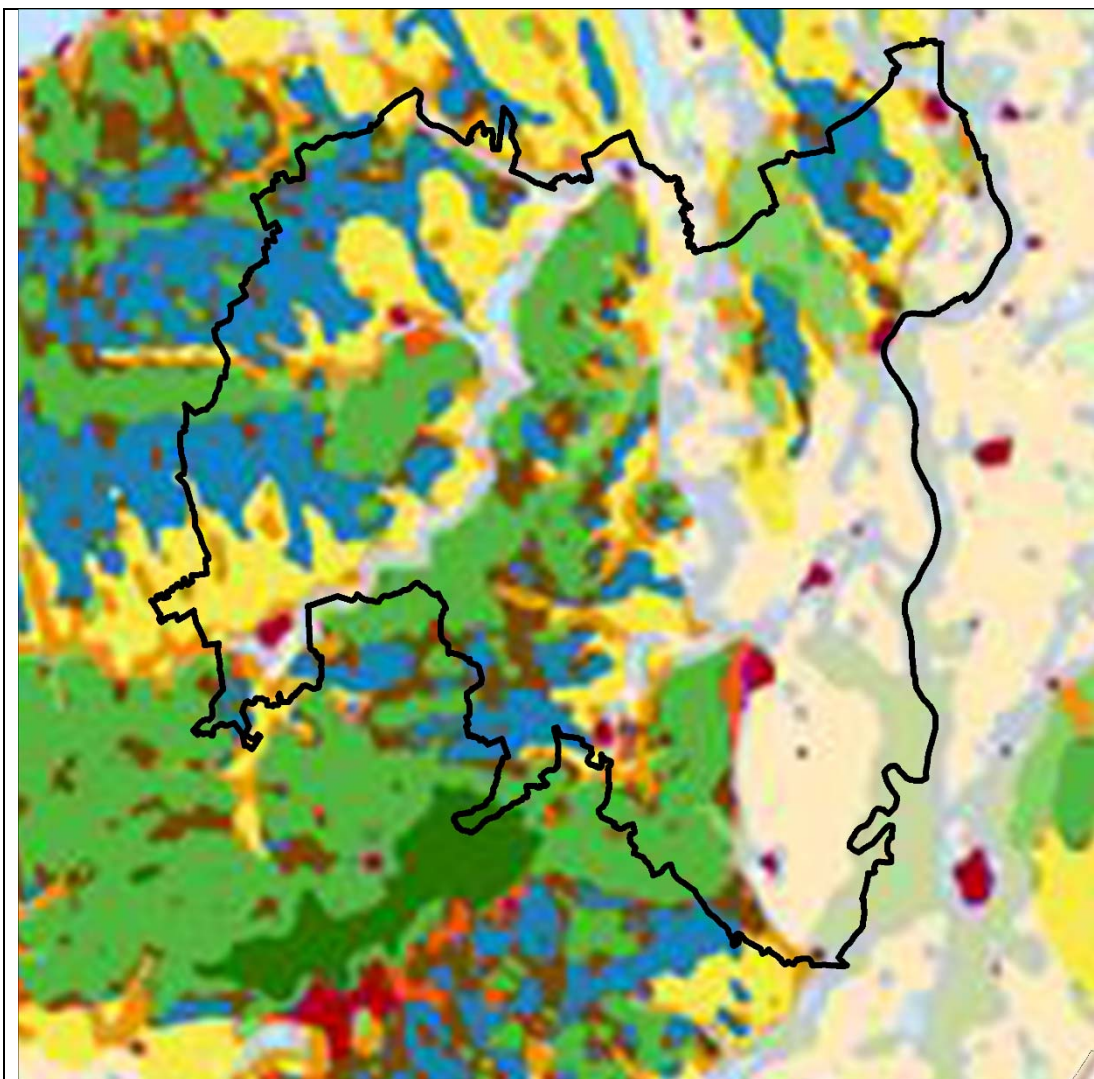
Tájrendezési javaslat

Tájjelleg (tájkarakter) térségi jellemzői

A tájjelleg (tájkarakter), a természeti és antropogén tájalkotó elemek aránya és térbeli elhelyezkedése. Egy adott típusú tájban a tájalkotó tényezők eltérő és jellegzetes felismerhető mintázata határozza meg a táj jellegét. A táj folyamatos változásban, fejlődésben van, a jelenlegi tájkép, tájkarakter csak egy pillanatnyi állapotot tükröz.

Az elmúlt évtizedekben számos szakmai fórum és tanulmány foglalkozott a tájkarakter-típusok meghatározásával, de egységes módszertan még nem került elfogadásra. A Lechner Tudásközpont közreműködésével készült, 2019-ben bemutatott tájkarakter tipizálás a legújabb szakmai elképzelések és térinformatikai módszerek felhasználásával készült. Az „országos tájkarakter-típusok indikatív lehatárolása” során természeti tényezők (geológia, domborzat, éghajlat, vízrajz, talajok, élővilág), antropogén tényezők (településmintázat, infrastruktúra), komplex tényezők (felszínborítás/területhasználat, tájszerkezet) és percepcionális tényezők egyaránt figyelembe lettek véve és feldolgozásra kerültek.

Tolna megyét érintő tájkarakter típusok
(részlet az előző térképből)

jelmagyarázat

	Középhegység (300 m <) – Erdő-domináns – Településhiányos terület
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Erdő-domináns – Településhiányos terület
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Dominancia nélküli – Településhiányos terület
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Szántó-domináns – Településhiányos terület
	Középhegység (300 m <) – Dominancia nélküli – Településhiányos terület
	Magas teraszsíkság (115-150 m) – Erdő-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsíkság (115-150 m) – Dominancia nélküli – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Erdő-domináns – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Dominancia nélküli – Településhiányos terület
	Magas teraszsíkság (115-150 m) – Szántó-domináns – Településhiányos terület
	Dominancia nélküli – Egybefüggő beépített terület
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Víz-domináns – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Szántó-domináns – Településhiányos terület

	Alacsony síkság (< 115 m) – Dominancia nélküli – Szórvány beépítés
	Alacsony síkság (< 115 m) – Erdő-domináns – Szórvány beépítés
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Erdő-domináns – Szórvány beépítés
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Gyep-domináns – Településhiányos terület
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Dominancia nélküli – Szórvány beépítés
	Beépített-felszín-domináns – Egybefüggő beépített terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Szőlő- és gyümölcs-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Dominancia nélküli – Szórvány beépítés
	Alacsony síkság (< 115 m) – Víz-domináns – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Víz-domináns – Szórvány beépítés
	Középhegység (300 m <) – Gyep-domináns – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Gyep-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Víz-domináns – Településhiányos terület
	Alacsony síkság (< 115 m) – Szántó-domináns – Szórvány beépítés
	Középhegység (300 m <) – Szántó-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Erdő-domináns – Szórvány beépítés
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Gyep-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Szántó-domináns – Szórvány beépítés
	Domság és hegységperem (150-300 m) – Szőlő- és gyümölcs-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Szőlő- és gyümölcs-domináns – Településhiányos terület
	Magas teraszsikság (115-150 m) – Gyep-domináns – Szórvány beépítés
	Alacsony síkság (< 115 m) – Gyep-domináns – Szórvány beépítés
	Alacsony síkság (< 115 m) – Szőlő- és gyümölcs-domináns – Szórvány beépítés
	Középhegység (300 m <) – Dominancia nélküli – Szórvány beépítés

Tájrendezési irányelvek

A tájrendezési irányelvei a tervkészítés általános irányelveivel és célkitűzéseivel összhangban a megye területének - településeinek, kistérségeinek - fenntartható fejlődését célozzák.

A fenntartható fejlődés elvének megvalósítása magában foglalja a megye értékeinek, sajátosságainak megőrzését, a koordináció követelményeinek való megfelelést a szerkezeti, területfelhasználási beavatkozások tervezése és megvalósítása során. A koordináció követelménye egyrészt a megyén belüli települések és kistérségek együttműködését, összehangolt fejlesztését és rendezését, másrészt a megye nagyobb térségbe illeszkedését jelenti.

Tájrendezési szempontból elsődlegesen a táji adottságok, ezen belül is a táji, természeti értékek megőrzése a feladat, összehangoltan a megye fejlődését szolgáló területfelhasználási és szerkezeti változtatások meghatározásával.

A megye tájszerkezetének és tájhasználati módjainak alakítása a táj- és természetvédelmi szakterület mellett a környezetvédelmi, mező- és erdőgazdasági, közlekedési, közmű és településrendezési ágazatok függvénye és bizonyos szempontból ezek szintézisének tekinthető. Az ágazatok közül tájrendezési szempontból kiemelt figyelmet érdemel a tájhasználati módok egy

csoportját meghatározó és tájszerkezeti tényezőként is fontos táj- és természetvédelmi szakterület, valamint más szempontból a közlekedési ágazat.

A térségi és települési infrastruktúra szempontjából szerkezetképző közlekedési hálózat fejlesztése vonja maga után a legegységesebb tájszerkezeti változásokat, új települési és térségi kapcsolatok létrejöttével. Az új nyomvonalak vezetése, települési és ökológiai hálózati elemekkel való egyeztetése fontos feladata a tájrendezési tervnek. Fontos a felsőbbrendű - országos és térségi - tervekben előírt közúti és vasúti fővonalak megfelelő tájbaillesztése, tájrendezési szempontból is megfelelő nyomvonalvezetése és kialakítása.

Tájszerkezet

A tájszerkezet alakítása szempontjából elsődleges a megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése, a meglévő elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos védettségű természeti területek, a megye területén levő nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek. Ezek kisebb-nagyobb zöld szigeteket képeznek a megye viszonylag jelentős hányadán és közöttük húzódnak a fő ökológiai folyosók (a megyében elsődlegesen a Mura-völgyhöz kapcsolódó vizes-nedves, gyepek-erdős természeti és extenzív mezőgazdasági területsáv).

Az elsődleges hálózat kiegészül másodlagos, megyei – helyi szintű ökológiai elemekkel, amelyeket a helyi védettségű területek és valamennyi az elsődleges hálózathoz nem tartozó természeti- természetközeli terület, meglévő és tervezett ökológiai zöldfolyosó együttese képez. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban a kisvízfolyásokhoz, patak völgyekhez, illetve a hegy- és dombvidéki területek meredek oldalainak erdőihez, illetve mindkét felszíntípusnál extenzív gyepekhez kapcsolódnak.

Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő megyei szintű alkotórészek egymáshoz és az országos hálózathoz is kapcsolódva képeznek rendszert. E rendszer sajátja, hogy a megye minden regionális szinten értelmezhető és jelentős meglévő és tervezett természeti, természetszerű, természetközeli és renaturált területét magában foglalja, függetlenül ezek jelenlegi és tervezett védettségi szintjétől és tulajdonviszonyaitól. Ezért is szükséges e területek védelme, fenntarthatósága érdekében a területrendezési terv keretében - a településrendezési tervek szintjére is átvihető és átvehető - speciális tájhasználati-tájvédelmi szabályozást adni, a tiltások és korlátozások mellett meghatározva - ha nem is teljeskörűen ezen terv keretében -, a támogatások és ösztönzések lehetőségeit is.

Az ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak:

- helyi védettségű természeti területek,
- erdőterületek (meglévő erdők és tervezett erdősítések, erdősítésre alkalmas területek)
- kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medre és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (tavak, tározók),

- a megye mezőgazdasági összterületének jelentős hányadát adó gyepterületek,
- extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek (nagyraoszt a fentiekkel átfedésben),

Tájhasználati módok

A tájhasználati módok jövőbeli alakulása szempontjából a tájrendezési fejezet elsősorban a mezőgazdasági, az erdőgazdasági tájhasználatot valamint a javarészt ezek mozaikjaiból álló vegyes területfelhasználást illetően meghatározó, az egyéb tájhasználati típusok (települési, műszaki infrastrukturális, stb.) más szakági munkarészek keretében meghatározott struktúráját illetően ezek térbeli megjelenését, tájbaillesztését segíti elő. A tájrendezésnek, szándékaink szerint egyre jelentősebb szerepe lesz a felszíni vízrendezés (folyó- és kisvízfolyás szabályozás, ár- és belvízvédelem), a vízfelületek alakítása terén is, az ökológiai szemlélet erősödésével.

A mezőgazdasági - és erdőterületek strukturálását és fejlesztését egyre nagyobb mértékben áthatják a racionális tájgazdálkodás - a termőhelynek megfelelő művelési ágak és módok megválasztása -, valamint a települési és természeti környezet védelmének térségi szintű figyelembe vételének szempontjai. Ezeknek megfelelően javaslatot teszünk az elsődlegesen erdő- illetve mezőgazdasági hasznosítású területek kiegészítéseként a mezőgazdasági művelésre, továbbá az erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas mező- és erdőgazdasági területi struktúra kialakítására. Ezzel összhangban a nem természeti alapú tájhasználatok (beépítések, műszaki infrastruktúra létesítmények, műszaki és kommunális telephelyek, stb. által igénybevett területek) zöldbeágyazására, tájbaillesztésére, a természeti és mesterséges zöldfelületi rendszerek szerves összekapcsolását elősegítő településrendezési ajánlásokat is tartalmaz jelen tervmódosítás.

Klímvédelemmel, környezetvédelemmel összefüggő javaslatok

Az éghajlatváltozás kockázatainak csökkentésére (mitigáció) adott klímavédelmi javaslatok

A jövő egyik meghatározó kihívása, Magyarország más tájaihoz hasonlóan, Tolna megyében is az éghajlatváltozás, annak lehetőség szerinti mérséklése, de mindenekelőtt az annak hatásaira való felkészülés lesz. A nyári hőhullámok gyakoriságának, hosszának és intenzitásának növekedése, az aszályokhoz, villámárvizekhez egyaránt vezető szélsőségesebbé váló évi csapadékeloszlás az éghajlatváltozás egyértelmű tünetei, amelyek fokozódására fel kell készülnie a megyének is. A szélsőséges időjárási események fokozódásának következtében a megye lakossága, természetes, természetközeli élőhelyei, növény- és állatvilága, továbbá épített környezete számos kihívással szembesül a következő évtizedekben. Ezek közül a Tolna Megyei Klímasztratégiája az alábbiakat emeli ki a sérülékenységet és veszélyeztetettségét alakító tényezők közül:

- Az aszályos időszakok növekedése, az érintett területek kiterjedése hosszú távon veszélyezteti a mezőgazdasági termelést és ezáltal az élelmiszerbiztonságot.
- A hőhullámos napok számának várható növekedése miatt a hőhullámok által okozott egészségügyi veszélyeztetettség.
- Az extrém időjárási események, heves viharok gyakoriságának további növekedése várható, amelyek az épített környezetben, infrastruktúrában okozhatnak jelentős károkat. A probléma a megye egészét érinti., Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy ezeket az időjárási jelenségeket kevésbé lehet előrejelezni, továbbá a megye épületállománya sok esetben elavult, korszerűtlen.
- A helyi vízkárok, villámárvizek szintén a megye településeinek több mint felét érintik, a vízkárok főleg az elavult csapadékvíz-elvezető rendszerek kapcsán jelentkeznek. A települési önkormányzatok, valamint a lakosság egy-egy heves esőzés, havária kapcsán érzékeli, hogy szükséges lenne a csapadékvíz-elvezető rendszerek megfelelő kialakítása, karbantartása, hiszen az utólagos megoldások, javítások nem jelentenek hosszú távú megoldást a problémára.
- A természeti értékekben, természetvédelmi területekben és fajtákban gazdag megyei terület érintettsége szintén jelentős. Az éghajlat további változása, az aszályos időszakok növekedése és az extrém események előfordulása az élőhelyek átalakulásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezethetnek.
- A megye területének alacsony arányú erdőborítottsága, valamint turisztikai potenciáljának viszonylagos alacsony szintje miatt a veszélyeztetettség kismértékű, csupán egy-egy területre koncentrálódik.
- Bár az ár- és belvizek nagy volumenű károkat okoznak, Tolna megyében a megfelelően kiépített vízvédelmi rendszereknek köszönhetően kis területre – csupán néhány településre – koncentrálódik a magas veszélyeztetettség.
- Az ivóvízbázisok sérülékenysége jelenleg alacsony, azonban az ivóvíz rendszerek folyamatos fenntartása és karbantartása elengedhetetlen az alacsony sérülékenység fenntartásához.

A megye átfogó klímavédelmi (dekarbonizációs és mitigációs) célkitűzései:

- Energiafelhasználás hatékonyságának növelése a kibocsátás csökkentésével. A kibocsátás egyrészt azzal csökkenthető, ha az energiafelhasználás, energiafogyasztás optimalizálódik, mérséklődik, mind a lakossági, mind az intézményi, gazdálkodói szinten. Ennek érdekében olyan intézkedéseket szükséges megvalósítani, amelyek az épületek, a lakásállomány, a hűtő-fűtő berendezések korszerűsítésére vonatkoznak, javítva ezzel Tolna megye épületeinek kedvezőtlen állapotát.
- Megújuló energiaforrások arányának növelése a helyi energiaszerkezetben. A kibocsátás csökkenthető azzal is, ha új technológiák kerülnek bevezetésre az energiaforrások használatában, különös tekintettel a Tolna megyében található nagy potenciállal rendelkező megújuló forrásokra. A nap- és geotermikusenergia, illetve a biomassza hasznosítása minden szereplőt érinthet, így a lakosságot, a gazdálkodókat, valamint az intézményeket is.
- A közlekedésből származó CO₂ kibocsátás csökkentése. A megyében kritikus pont a motorizáció drasztikus növekedése és a közlekedésből származó kibocsátás emelkedése. Az úthálózat javulásával, a lakó- és munkahelyek eltávolodásával, a közösségi közlekedés szerepének csökkenésével, valamint a fogyasztói szokások átalakulásával ez a szektor jelenti a legnagyobb veszélyt a kibocsátás kapcsán. Fontos, hogy a megyében élőkben tudatosuljon a közlekedés és az indokolatlan autóhasználat okozta kibocsátás súlyossága, ezzel egyidejűleg a környezetbarát közlekedési módok alkalmazása. A tömegközlekedés népszerűsítése, esetlegesen járat optimalizálás, a tömegközlekedésben használt járművek kényelmesebbé tétele segíti a közlekedésből származó kibocsátás csökkentését.
- Az erdőterületek növelése. A megye erdőszültségének aránya (18%) országos átlag alatti, valamint a Dél-dunántúli régióban is a legalacsonyabb. Megvizsgálandó, melyek lehetnek a megye – akár magánforrások bevonásával megvalósuló – erdőtelepítés szempontjából potenciálisan érintett területei a jövőben, különös tekintettel a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas területekre.

A megye ÜHG kibocsátását várhatóan jelentősen befolyásolja a Paksi Atomerőmű 2030-ig történő bővítése. A lakosságszám várható növekedését, továbbá a beruházással (ebben az időszakban elsősorban az építkezéssel) járó kibocsátás növekedést a megye erőteljes fajlagos kibocsátás csökkentéssel kívánja ellensúlyozni. 2050-ig tervezetten a továbbiakban is folyamatosan csökkenő értékek prognosztizálhatóak, köszönhetően mind a lakossági, mind a gazdasági szereplők hatékonyabb és tisztább erőforrásokra (megújuló energiára és atomenergiára) építő energia-felhasználásának, illetve az egyéni közlekedés technológiai újításainak.

Adaptációs célkitűzések:

- Aszályal szemben védett területek arányának növelése. A megye egészében, de különösen az aszály által leginkább sújtott északi és déli területeken fontos célkitűzés a védett területek növelése. Az aszályal szembeni védekezés legfontosabb és legsürgetőbb feladatai Tolna megyében a vízvisszatartási feltételek javítása, a víztározási kapacitás növelése, az öntözési lehetőségek fejlesztése és a talaj folyamatos javítása.
- Helyi vízkárok elleni sérülékenység csökkentése. Ez a cél elsősorban a hirtelen lezúduló, extrém csapadékmennyiség elleni védekezés fokozásával, a

csapadékvíz-elvezetés megfelelő – főleg települési szintű – kialakításával, valamint a vízviSSzatartási lehetőségek megteremtésével érhető el a megyében. Mivel a dombvidéki és síkvidéki területeket eltérő hatások érik, így fontos, hogy a megoldások kidolgozása ennek figyelembevételével, terület specifikusan történjen.

- Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése. A zöldterületek növelése, ahol lehetséges településen belüli vízfelületek kialakítása, árnyékolás, hűtött közösségi terek biztosítása, párapuk kialakítása segítheti a hősokk hatásainak enyhítését.
- Épített környezet sérülékenységeinek csökkentése. A megye épületállományának szerkezeti problémái és fizikai állagának folyamatos romlása miatt szintén kiemelt adaptációs cél az épített környezet sérülékenységeinek csökkentése, hiszen a felújítási és karbantartási munkák folyamatos elmaradása miatt a megyei épületállomány szerkezetét, állékonyságát veszélyeztetik a megyében egyre gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási események. A probléma volumenéből és komplexitásából adódóan megyei szinten csak hosszú távú, számos szereplőt érintő beavatkozás révén érhető el javulás.
- Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása. Tolna megye ár- és belvízvédelmi rendszere megfelelően kiépített, így jelentősebb hiányosság, nagy volumenű infrastrukturális beavatkozás nem szükséges. Azonban ez az a terület, ahol kiemelten fontos a megyei védekezési rendszer folyamatos karbantartása, illetve napi szintű üzemeltetése, a kisebb fejlesztési feladatok végrehajtása.
- Települési zöldterületek és zöldfelületek növelése: Számos funkciója miatt a zöldfelületeknek kiemelt szerepe van a klímaadaptációban. A fák árnyékoló hatása az egyik legfontosabb tényező a nyári meleg és az UV-sugárzás elleni védekezésben. Mivel a lombos fának télen jelentősen csökken az árnyékoló hatásuk, mindkét évszakban optimálisan befolyásolják a besugárzási viszonyokat. A nyári forróság enyhítésében segít továbbá a növényzet párologtató, valamint vízviSSzatartó képessége. A zöldfelületek széljárást, szellőzést befolyásoló képessége is számottevő egy településen, ami lehet előnyös, de akár hátrányos is. A túl nagy szél, a huzat csökkentésében a fák, mint mechanikai akadály játszhatnak szerepet (pl. nagy háztömbök, szalagházak közötti szélcsatornáknak), ugyanakkor biztosítani kell, hogy a település átszellőzése is megmaradjon. A nagy zöldfelületek (nagy kiterjedésű városi parkok) a szélcsendes időszakban a légmozgás beindításában játszanak szerepet azáltal, hogy a burkolt, beépített területekhez képest más hőmérsékletű felületet jelentenek.

Az üvegházhatású gázok és légszennyezés kibocsátás-csökkentési célok eléréséhez az egyes ágazatok eltérő mértékben képesek hozzájárulni. Ennek oka részben abban keresendő, hogy azok eleve nem azonos mértékben részesednek a kibocsátásokból, másrészt eltérő dekarbonizációs potenciál jellemzi őket.

- Az *ipari technológiai folyamatokból* származó kibocsátások mérséklése egyrészt a termelés volumenének – nyilvánvalóan nem preferált – csökkentése, másrészt a technológiai fejlődés révén érhető el. A megye gazdaságának bővülése és a technológiai fejlődés eredőjeként az e forrásból származó kibocsátások változásával nem kalkulál a stratégia.

- A közlekedési szektor esetében a közeljövőben szintén nem várható jelentős mértékű kibocsátás-csökkenés, arra csak a távolabbi jövőben, a közlekedés elektrifikációját követően nyílik reális esély.
- A mezőgazdasági eredetű kibocsátások mértékét az alkalmazott módszertan alapján aránytalanul nagymértékben befolyásolja a megyében tenyésztett szarvasmarhák száma. Tekintettel arra, hogy a megye adottságai ezek tartásához várhatóan a jövőben is relatíve kedvezőnek minősülnek majd Magyarországon belül, nem várható a szarvasmarha-állomány, és ezzel párhuzamosan a mezőgazdasági eredetű kibocsátások drasztikus csökkenése.
- A szennyvízkezelést is magában foglaló hulladékszektorban szintén komoly kibocsátás-csökkentési potenciál rejlik, amely elsősorban a lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkentésében, a hulladék- és szennyvízkezelő telepeken keletkező depónia- és biogáz hasznosításában, illetve a technológiai fejlődésben rejlik. Említést érdemel ugyanakkor, hogy az e szektorokból származó üvegházhatású gáz kibocsátás mennyisége függ a lakosság számától is, márpedig a hosszú távú prognózisok az ország, és azon belül a megye lakosságszámának csökkenését vetítik előre, ami így szintén a hulladékszektorból származó kibocsátások csökkenése irányába hat.
- A megye legnagyobb mértékű üvegházhatású gáz kibocsátása az energiafelhasználásra vezethető vissza. E területen mindenekelőtt az épületek energetikai korszerűsítése révén elérhető fűtési célú hőigény-csökkenés, az energiatakarékos háztartási berendezések széleskörű elterjedése révén várható villamosenergia-igény csökkenés, továbbá a megújuló energiafelhasználás bővülése együttesen jelentős mértékű üvegházhatású gáz kibocsátás megtakarítást eredményeznek. Figyelembe kell ugyanakkor venni, hogy a közlekedés elektrifikációja, valamint az életszínvonal reménybeli növekedése növelik a villamos energia iránti igényt, amelynek kielégítése – amennyiben nem megújuló, vagy nukleáris eredetű energiaforráson alapul – többlet üvegházhatású gáz kibocsátással jár.

Környezetvédelmi javaslatok

A közlekedésből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A közúti közlekedésből eredő légszennyezés meghatározó a megye levegőminőségének alakulásában, és a közlekedés okozta terhelés növekvő tendenciát mutat annak ellenére, hogy bár az egyedi kibocsátások csökkennek (környezetbarátabb gépjárműpark), de a forgalom-mennyiség (utas-/szállítmány-km) nagyobb arányban nő. Zaj- és rezgésvédelmi szempontból is környezeti konfliktust okoz a közlekedés. A vasúti közlekedés okozta zaj- és rezgésterhelés csökkentését a meglévő vonalakon elsősorban nem területrendezési eszközökkel (pl. zajvédő fal építésével, korszerű szerelvények beállításával, zajcsökkentett vágányok fektetésével) lehet megoldani, a közúti közlekedés vonatkozásában azonban elkerülő utak tervezésével és építésével javítani lehet az átmenő forgalom miatt kialakult helyzeten. Ezért az elkerülő utak építése az utóbbi években felgyorsult, több település körül már megvalósult és vannak folyamatban lévő projektek is. Meg kell jegyezni azonban, hogy ez csak a környezetszennyezés „odébbtolása” a lakott területekről kevésbé érzékeny területekre, maga a szennyezés megmarad, talán valamivel –, de nem relevánsan - kisebb mértékben, a külterületeken való zavartalanabb haladás miatt.

A megyei területrendezési tervnek ezért ugyan szűk a mozgástere az országos és nagytérégi jelentőségű közlekedési nyomvonalak térbeli rendszerének alakításában, de törekszik a megye érdekek szerinti befolyásolásra, környezetvédelmi indokok alapján is. A belterületeket, a védett területfelhasználású területeket, az épített és a természeti értékek területeit elkerülő nyomvonalak kiépítésének szorgalmazása mellett a helyes térszerkezet és területhasználat megválasztásával is sokat lehet segíteni a környezet állapotán. A kialakult és észszerűen meg nem változtatható adottságok esetén forgalomtechnikai és passzív akusztikai intézkedésekre van szükség, amely nem területrendezési feladat.

Ugyancsak nem területrendezési feladat, de közlekedés potenciális környezetkárosító hatásait mérsékelni kell a talaj és a vizek szennyezését illetően is, az üzemszerű használat és havária esetén is. A csapadékvíz nem megfelelő elvezetése ahhoz is vezethet, hogy a talajba és a vizekbe káros anyagok mosódnak be. A meglévő utak korszerűsítése, az elkerülő utak és egyéb új útszakaszok építése során ezért kiemelt figyelemmel kell lenni e káros hatások elkerülésére. A nyomvonal körültekintő megtervezése mellett fontos a vízelvezetés korszerű megoldása és környezetvédelmi berendezések (pl. megfelelő szűrők, leválasztók) alkalmazása, így biztosítva a környezeti elemek megóvását.

A csapadékvíz- és szennyvízelvezetésből eredő konfliktusok és megoldásuk

Az előzőekben említett, közúti közlekedés intenzitása miatti, a települések burkolt felületeiről, útfelületekről összegyűlő csapadékvíz szennyezettsége károsító hatású. Ez a csapadékvíz tovább szennyezi a talajt, valamint a felszíni és a felszín alatti vizeket. A csapadékvíz elvezetés fejlesztését elsődlegesen a településeken belül kell megoldani. A csapadékvíz-elvezető hálózattal az összegyűlő esővizet megfelelő környezetvédelmi berendezések (olaj-, homok- törmelékfogó) közbeiktatásával, szennyezőanyag-határértékek alattira tisztítva kell a természetes vízfolyásokba, mint befogadókba továbbvezetni.

A szennyezett csapadékvíz és a folyamatosan növekvő mennyiségű, elsősorban települési szennyvíz elvezetésének hiányosságai, ill. korszerűtlen megoldásai eredményezhetnek komoly környezeti konfliktust. A szennyezés a felszíni vizek, a felszín alatti vizek, a talaj és az ivóvízbázis rendszerének állapotát rontja, ezért a szennyvízelvezetés és -kezelés megoldása kiemelten fontos feladat. A szennyvízelvezetési rendszerekkel gazdaságosan ellátható területeken a települési szennyvízelvezetési és -tisztítási megvalósítási program ad iránymutatást. Az aprófalvas ill. egymástól távolieső településrendszer esetén pedig a korábbi csatornahálózat - centrikus trenddel szakítva az egyedi szennyvízkezelő létesítmények telepítése is támogatást nyert, elsősorban 2000 LE (lakos-egyenérték) szennyezőanyag terhelés alatti településeken. Ahol még ez a szennyvízkezelési mód sem valósítható meg, ott marad a zárt tározó létesítési kötelezettsége. A fejlesztésekkel párhuzamosan a szikkasztókat fel kell számolni.

A hulladékgazdálkodásból eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A hulladékgazdálkodás átfogó keretszabályozását a hulladékgazdálkodásról szóló törvény adja meg. Az egyes tevékenységek és technológiák szabályozásáról az ehhez kapcsolódó kormány- és miniszteri rendeletek, határozatok gondoskodnak. Területrendezési szempontból azonban nem ezek a fontosak, hanem annak az elvnek a megvalósítása, hogy a hulladékok kezelése koncentráltan (regionális szinten körzetesítve) és korszerű módon történjen, valamint, hogy szűnjön meg a múltban jellemző környezetszennyező településenkénti szeméttelep – tömeg.

Az Országos Hulladékgazdálkodási Terv alapján kialakításra kerültek a regionális hulladékgazdálkodási és rekultivációs rendszerek, habár ezek kiépítését és üzemeltetését nehezítette a társulások nagy mérete, a résztvevő önkormányzatok nagy száma, ami jobb szervezést és állami koordinációt tett volna szükségessé, de végülis jelentős mennyiségű hulladékkal szennyező létesítmény szűnt meg (a szeméttelakók rekultivációjával) és megvalósultak a korszerűbb hulladéktátrálatlanítás regionális bázistelepei.

Az értékes épített és természeti környezet védelme érdekében a hulladéklerakó és ártátrálatlanító létesítmények helyének meghatározásánál, engedélyezésénél körütekintően kell eljárni. A telepítés lehetséges helyének meghatározásánál ill. a telepítésre nem alkalmas területek kijelölésénél az országhatáron belüli és a határon átnyúló összes környezeti hatásra is tekintettel kell lenni. Ezért esetlegesen új, regionális hulladéklerakót csak olyan területen lehet elhelyezni, mely az összes környezeti elem tekintetében elfogadható, vagyis nem helyezhető el ott, ahol akárcsak egy környezeti elemet potenciálisan veszélyeztet.

Az ipari tevékenységekből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A megye területén kevésbé jellemzők az erősen szennyező gazdasági tevékenységek. Jelen terv hozzájárul, hogy a területrendezés eszközrendszerével segítse a jó környezeti állapot megtartását a környezetszennyező tevékenységek és létesítési helyük korlátozásával. Ez a szabályozási tevékenység természetesen nemcsak a jelenleg aktuális esetekre vonatkozik, hanem a területek környezeti érzékenységét figyelembe véve mindennemű leendő környezeti terhelésre is. A szigorú szabályzók egyrészt a meglévő termelések korszerűsítése által határértékek alá szorították a kibocsátásokat, másrészt a leendő termeléseknél meg sem engedik a létesítést határérték fölötti szennyezés lehetősége esetén.

Az ipari termelés jellegű tevékenységeiből nem keletkezik olyan mérvű környezeti konfliktus, melyet megyei szinten kezelni kellene. Az iparszerű termelésből eredő felszíni, felszín alatti víz és talaj szennyezettségének a feltárása gyakorlatilag mindenhol megtörtént. Ahol a szennyezettség élővilágot, felszíni vagy felszín alatti vízbázist veszélyeztetett, ott a kármentesítés megtörtént. Az egyéb területeken a kiépített monitoring rendszer elemzési adatainak a függvényében kell a felszín alatti víz és a talaj használatot engedélyezni, illetve korlátozni.

A mezőgazdasági tevékenységekből eredő környezeti konfliktusok és megoldásuk

A megye intenzív használatú mezőgazdasági területein a növénytermesztés környezeti terhelése a műtrágyák és növényvédőszeres takarékosabb használata miatt az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. A felszín alatti vizek védelmére segíti a tápanyag-felesleg jelentős csökkentése. Az állattartás környezeti veszélyeztetése szintén csökkent, egyrészt a szigorodó hatósági ellenőrzések, másrészt a szigorodó állattartási feltételek előírása miatt. E tevékenység helyenként környezeti problémát okozhat, mint például a búz, szabálytalan trágyatárolás, a trágya szabálytalan felhasználása, állati hullák, veszélyes hulladékok stb. A növénytermesztés szabályozása kevésbé, de az állattartó telepek – minél kevesebb környezeti konfliktust okozó - helykijelölése inkább településrendezési mint területrendezési tervi feladat, de a térségi szennyezésérzékenységi tényezők - pl. nitrátérzékeny területek meghatározása, stb.- figyelembe vételével.

A területrendezési eszközök ugyancsak közvetetten szolgálják, de a hatékony agrár-környezetvédelmi intézkedések fontos eszköze erózió-, belvíz- és nitrát érzékeny területeken a művelési ág vagy mód váltása, illetve a területhasználat módosítása erdősítéssel, gyepesítéssel, élőhelyek létrehozásával. A felszíni vizek vízminőségének javításában a tápanyag-gazdálkodás mellett az erózió csökkentésével is lehet számottevő eredményeket elérni, amely ennek megfelelő művelési módszerek alkalmazását jelenti, vagy alkalmazható magát a problémaforrást megszüntető művelési ág-váltás. A vizek VKI szerinti „jó állapotának” eléréséhez, fenntartásához a vízfolyások felsőbb szakaszai mentén mindenképp indokolt a „szántóból erdő” irányú művelési ág váltás. Az erdők jótékony víz visszatartó és a talaj vízmegkötő funkciója párosítható a szántók kiszorításának hatására csökkenő tápanyagszennyezéssel. A vízfolyások alsóbb szakaszain, szélesebb völgyekben és síkvidéki jellegű vízfolyások mentén elsősorban a „szántóból gyep” csere jelenthet megoldást, illetve enyhébb esetben a művelési mód váltása. Utóbbi esetben a vízfolyások mellékén a megfelelő védősávok (erdő, mező) kialakításával kell az intézkedés hatását erősíteni, mely egyben defláció csökkentő hatású is.

Az országos nitrát akcióprogram keretében a kijelölt nitrátérzékeny területeken a kötelezően alkalmazandó „jó mezőgazdasági gyakorlat” betartása a feltétele a közvetlen mezőgazdasági kifizetéseknek. A megye területén lévő felszín alatti víztestek határérték alatti nitrát-koncentrációja érdekében is indokolt a nitrát-érzékeny területek folyamatos monitoringja.

Az állattartás telepek működtetése terén az EU támogatási rendszere következtében elsősorban nagylétszámú állattartó telepek kialakítása felé történt elmozdulás. Az állattartó telepek létesítése és üzemeltetése során gyakori környezetvédelmi probléma forrása, hogy a védőtávolságokat különböző okokból nem tartják be, ráadásul a környezetvédelmi szabályozás a búzzal, mint légszennyezési formával nem tud érdemben foglalkozni. Az állattartással együtt járó másik környezeti terhelés a trágyakezelésből adódik, és komplex környezeti problémát okoz a felszíni víz – felszín alatti víz – talaj rendszerben, valamint a levegőben egyaránt. A lakó- és érzékeny természeti területek védelme érdekében

a településrendezési tervezésben is meg kellene erősíteni az állattartó telepek telepítésének és fenntartásának szabályait, a jelen jogi szabályozás azonban e tekintetben nem következetes, mivel az önkormányzatoktól gyakorlatilag megvonja a haszonállattartásra vonatkozó helyi szabályozás lehetőségét. A bejegyzett telepeken kívül fontos feladat a lokális, egyéni, illegális terhelések felszámolása. Ezek azonban szintén nem területrendezési szintű feladatok.

A környezeti konfliktusok megoldásának feladatai, szakterületenként

Bár az alábbiakban környezeti elemenkénti bontásban szerepeltetjük a ma is aktuális konkrét feladatokat, – fontossági sorrend nélkül – mégis észrevehető, hogy egy-egy feladat megvalósítása nemcsak az adott elemre hat és többsége nem is területrendezési kompetencia, de közvetett hatásaik miatt legalább felsorolás szerűen áttekintendők.

Levegőtisztaság-védelem

- egészségügyi kockázat nélküli levegőminőség elérése és megtartása
- országos/megyei szintű imissziós mérőhálózat fejlesztése
- emissziók mérésének, ellenőrzésének fejlesztése, szankcionálás
- utak állapotának és fenntartásának javítása
- településen belüli átszellőzés biztosítása területfelhasználási és építési szabályozással
- zöldfelületi rendszer megőrzése és fejlesztése
- gépjármű-forgalmi felületek tagolása (pl. parkolóknak zöldsáv létesítési kötelezettség)
- átmenő gépjárműforgalom csökkentése (tehermentesítő hálózati elemek pótlása)
- közlekedéshálózat, közlekedésszervezés racionalizálása
- tömegközlekedési ellátás színvonalának emelése.

Talaj- és földvédelem

- erdőtelepítés (jobb levegő, zajcsökkentés, erózió-defláció ellen, közjóléti hatások)
- mezővédő erdősávok, utak menti fasorok telepítése, gyepűk kialakítása
- biológiailag aktív felületek megőrzése és fejlesztése
- hasznosítható szennyvíziszap arányának növelése és felhasználása
- erózió, defláció csökkentési intézkedések
- utak csapadékvíz-elvezetésének megoldása és víztisztítás
- talajszennyező anyagok szabálytalan tárolásának felmérése és megszüntetése,
- beépítetlen területek beépítésének ésszerű korlátozása
- a településszerkezet ésszerű, zöld - tagolása.

Vízgazdálkodás, vízvédelem

- felszíni és a felszín alatti vízkészlet mennyiségi és minőségi védelme
- Duna hajózás (áru- és személyforgalom) lehetőségeinek környezettudatos fejlesztése
- Duna vízminőségének folyamatos javítása
- felszíni vizek szabadidős célú használatának környezettudatos fejlesztése
- patakrevitalizációk
- árvízveszély elleni védekezés fenntartható átalakítása

- belvízvédelem továbbfejlesztése
- ivóvíz-minőség javítása
- kutak nyugalmi vízszintsüllyedésének és csökkenő vízáradó-képességének megállítása
- hidrogeológiai védőterületek és védőidomok kialakítása és védelmének biztosítása
- termál- és gyógyvizek környezettudatos hasznosítása
- termálvizek összefüggő szabályozási rendszerének kidolgozása és érvényre juttatása
- szennyvízkezelő telepek modernizálása
- még hiányos, illetve hiányzó szennyvízelvezetési rendszerek kiépítése
- zárt szennyvízgyűjtő csőhálózattal gazdaságosan ellátható területek csatornázottságának ~100 %-os kiépítése (zárt közműolló)
- szennyvízelvezetési rendszerekkel gazdaságosan el nem látható területek szennyvízkezelésének egyedi megoldása
- szennyvíztisztítás hatásfokának javítása (mechanikai, kémiai, biológiai fokozatok)
- az ipari előtisztítást elősegítő szabályozási rendszer kialakítása és működtetése
- illegális szennyvízbekötések feltárása, megszüntetése és megakadályozása
- legális vízbekötések határértékek alatt tartatása és ellenőrzése, szankcionálása
- szennyvízszikkasztók felmérése és megszüntetése
- vízminőség-védelmi adatbázis kibővítése és működtetése
- szennyezetlen csapadékvíz csapadékpótlásra való vagy egyéb hasznosítása (nem zárt csatornában való azonnali elvezetés).

Zaj és rezgés elleni védelem

- nagyforgalmú közlekedési útvonalak mentén „biofalak” (vagy más zajgátló létesítmények) építése
- lakott területeket elkerülő utak építése
- szükség esetén zajgátló védőterületek és csendes övezetek kijelölése
- határérték fölötti zajkibocsátók feltárása, ellenőrzése, határérték alá kényszerítése
- zajszennyezés csökkentését célzó műszaki fejlesztések támogatása
- országos/megyei szintű monitoring hálózat kiépítése
- ahol aktívan nem lehet, ott a passzív akusztikai védelem megteremtése
- munkahely-lakóhely terület közelítése (közlekedésigény csökkentése érdekében)
- repülőtér környezetében a zajvédelmi zónák monitoringja
- zajos és zajra érzékeny tevékenységek elválasztása

Hulladékgazdálkodás

- esetlegesen szükséges új regionális hulladékkezelő létesítésére területbiztosítás
- komplex hulladékgazdálkodási rendszerek sikerességének elősegítése
- hulladékgazdálkodási projektekbe vagy szelektív hulladékgyűjtésbe még be nem kapcsolódott települések bekapcsolása vagy egyedi hulladékkezelési megoldások megvalósítása
- szeméttelep rekultivációk befejezése

- hiányzó hulladékhasznosítási technológiájú (inert hulladék hasznosítása, állati hulladék kezelése, komposztálás és komposzt-felhasználás) telephelyek kialakítása, fejlesztése
- meglévő hulladékhasznosítási technológiák hatékonyságának fokozása
- illegális személtlerakások felmérése, felszámolása és megakadályozása, szankcionálása
- szelektív hulladékgyűjtés minél szelektívebbé tétele
- szelektív hulladék újrahasznosítási arányának fokozása
- keletkező hulladékmennyiség csökkentése.

A vizuális környezet védelme, környezetesztétika

- elhanyagolt zöldfelületek fejlesztése, rendezése
- a területfelhasználatok rendeltetésének megfelelő fenntartása és annak megkövetelése
- természeti és épített értékek, elemek jó karban tartása
- közterületi higiéniai létesítmények megvalósítása és fenntartása
- szelektív hulladékgyűjtő rendszerek egységesítése, és üzemeltetése
- közutak szegélyeinek, zóldsávjainak jó karban tartása
- közterületi fasorok egységes koncepció szerinti létesítése, hiánypótlása, fenntartása,
- erdőterületek üzemterv szerinti kezelésének folytatása
- településtisztasági szolgáltatások színvonalának jelentős emelése
- magánterületek jó karban tartásának kikényszerítése
- parkolási lehetőségek megteremtése és szabályok szerinti parkolás kikényszerítése,
- közterületről látható épületgépészeti berendezések, reklámok, cégérek, épületen bármilyen utólag elhelyezett tárgy elhelyezésének szigorú szabályozása
- közterületek egységes koncepció alapján való kialakítása és fenntartása
- külterületek egyedi tájértékeinek és környezetüknek egyedi megóvása, fenntartása.

A környezetállapot javítását szolgáló területrendezési eszközök

- ökológiailag megfelelő térszerkezet alakítása
- forgalom-elosztást és területi elérhetőséget javító hálózati elemek tervezése
- lakott területeket elkerülő közúti szakaszok tervezése és helybiztosításuk
- védőterületek kijelölése és helybiztosítása
- térségi területfelhasználás környezet tudatos befolyásolása
- új beépítésre szánt területek kijelölésének racionális korlátozása
- különböző területfelhasználások konfliktusos kapcsolatának megakadályozása
- különböző területfelhasználások kijelölése környezeti feltételeinek meghatározása
- védelmi célú övezetek lehatárolása és a védelemhez szükséges szabályozások érvényesítése
- térségi ökológiai hálózat lehatárolása és a védelemhez szükséges szabályozások érvényesítése
- erdősítésre alkalmas területek meghatározása, erdősítés támogatása
- térségi szintű környezetvédelmi létesítmények helykijelölése.

A megye Területrendezési Tervének módosítása során is nagy hangsúlyt kaptak a területi-, környezeti konfliktusok területrendezési eszközökkel történő csökkentésének kérdései. Ugyanakkor megállapításra került, hogy a környezeti konfliktusok feloldása, a környezeti ártalmak csökkentése komplex feladat, melynek irányát és feladatait a területrendezési tervben ugyan részben meg lehet határozni, megoldani azonban csak egy sokkal szélesebb körű eszközkészlet igénybevételével.

A környezetminőség javításának igénye áthatotta mind a hatályos területrendezési terv kidolgozását, mind annak módosítását. De mivel a környezetvédelmi javaslat a területrendezési terveknek csak alátámasztó munkarésze, így nem kerül jóváhagyásra, ezért környezetvédelem és környezetgazdálkodás terén az a legfontosabb, hogy a területrendezési eszközök a területfejlesztési és fenntarthatósági országos és térségi dokumentumokban elfogadott környezetvédelmi célok és követelmények figyelembevételével kerüljenek alkalmazásra.

A területrendezési terv módosítása a folyamatok alakulását kíséri figyelemmel, és ennek következményeképpen csak azokat a területeket és beavatkozási pontokat tudja meghatározni, ahol a szükséges változtatások rendezési, szabályozási típusú beavatkozásokat követelnek. Ezek a feladat-meghatározások azonban kevésbé a térségi, hanem inkább a településrendezés és helyi építési szabályozás szintjén lehetségesek, mivel a területrendezési tervezés eszközkészlete meglehetősen szűk a környezeti konfliktusok feloldásában, a környezeti állapot javításában.

A Tolna Megye Területrendezési Terve 2020. évi módosításában alkalmazott térségi övezetek

Országos övezetek

Az országos övezetekre vonatkozó előírásokat a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény és a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet állapította meg.

Az országos övezetek az alábbiak:

1. ökológiai hálózat magterületének övezete
2. ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
3. ökológiai hálózat puffterületének övezete
4. kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
5. jó termőhelyi adottságú szántók övezete
6. erdők övezete
7. erdőtelepítésre javasolt terület övezete
8. tájképvédelmi terület övezete
9. világörökségi és világörökségi várományos terület övezete
10. vízminőség-védelmi terület övezete
11. nagyvízi meder övezete
12. honvédelmi és katonai célú területek övezete

A megyei övezetek

A megyei övezetekre vonatkozó előírásokat a területrendezésért felelős miniszter 9/2019. (VI. 14.) MvM. rendelete állapította meg.

A megyei övezetek az alábbiak:

13. ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete
14. rendszeresen belvízjárta terület övezete
15. földtani veszélyforrás területének övezete

Egyedileg meghatározott megyei övezetek

Tolna megye egyedileg meghatározott megyei övezetei az alábbiak:

16. Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete
17. Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete
18. Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete

Kiegészítő indoklás az egyedi fejlesztési övezetek alkalmazásához és lehatárolásához

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. számú (területrendezési) törvény megteremtette a lehetőséget, hogy a Megyei Önkormányzat megtegye az első lépéseket a területfejlesztési és a területrendezési eszközök összehangolásához.

24. § (1) A megyei önkormányzat a területrendezési tervéről szóló rendeletének részeként a megye területének természeti, épített környezeti és gazdasági adottságainak védelmére és fejlesztésére, a térszerkezet szervezésére, továbbá a területfejlesztési koncepciók és programok végrehajtására egyedileg meghatározott övezeteket is megállapíthat, amely övezetek

a) szabályai a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia, a településrendezési eszközök készítésére, a településrendezési eszközökben meghatározott területfelhasználási egységek kijelölésére, valamint az OTÉK-ban meghatározott, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek építési használatának megengedett határértékeinél megengedőbb követelmények megállapításának lehetőségére vonatkozhatnak,

b) nem lehetnek ellentétesek a megyét érintő országos és kiemelt térségi területrendezési tervekkel.

Élve a törvény adta lehetőséggel a Tolna megyei területrendezési terv 2020 évi módosításának tervezete keretében „egyedileg meghatározott” fejlesztési övezetek (is) meghatározásra, illetve lehatárolásra kerültek.

Az új övezetek alkalmazásának és lehatárolásának célja a fejlesztések térségi differenciálásának elősegítése a 2020-2027 közötti fejlesztési időszakban a megye eltérő adottságú és potenciálú térségeihez tartozó települések között.

A Tolna megyei területfejlesztési koncepció a megye hosszú távon kívánatos térstruktúrája, illetve az egyes térségek sajátosságai meghatározásánál az alábbiakat fogalmazza meg:

A megye térszerkezetére jellemző, hogy nem a megyeszékhelyre koncentrált, hanem az egyes kistérségek, tájak önállósága, külső kapcsolatai a jellemzőek. A megye városai a Duna mentén (Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék), illetve Tamási és Gyöngyös kivételével a megyehatáron (Bonyhád, Nagymányok, Dombóvár, Simontornya) helyezkednek el, ami igazolja, hogy a megye térszerkezete nem kiegyensúlyozott.

A területi fejlődés alakulását alapvető mértékben befolyásolta az a körülmény, hogy az észak-déli irányban fekvő Tolnai-hegyhát kettéosztja megye területét, és bizonyos szempontból folyamatosan akadály volt a kapcsolatok fejlődésének. A megye kistérségei, illetve a nyugati és keleti része közötti együttműködés lényegében nem alakult ki sem társadalmi, sem gazdasági szempontból és az egyes kistérségek fejlődése is eltér, az észak-dél irányú közlekedési főútvonal, a 6-os főút, volt Tolna megye fejlődési tengelye. A Budapest – Pécs – országhatár között futó főút a Dunával párhuzamosan haladva felfűzte és tulajdonképp fejlesztette a megye gazdaságilag amúgy is fejlettebb részét.

A 63-as főút hasonlóképp észak-dél irányban Szekszárd (Tolna) – Székesfehérvár között teremtett közúti kapcsolatot. Kelet-nyugat irányú jelentős közúti és így gazdasági kapcsolat sincs például Paks és Tamási vagy Szekszárd és Dombóvár között. A 65-ös főút Szekszárd – Siófok vonalon, északnyugat-délkelet irányban pedig átlósan szeli át a megyét, így érdemi kapcsolatot nem teremt a megye keleti és nyugati részei között.

Megépült a Szekszárdi Duna-híd és az M9-es felépítés, a 6-os és az 51-es főút közötti szakasza. Az elmúlt években megépült az M6-os autópálya teljes Tolna megyei szakasza és Budapest és Pécs között is autópályán lehet közlekedni. Ez a már üzemelő két új gyorsforgalmi út a megye térszerkezetében jelentős változást hozott, ám igazából a meglévő tendenciát és fejlettséget, azaz a meglévő különbségeket tovább erősítette.

A Paksi és a Szekszárdi kistérség volt eddig is Tolna megye két legfejlettebb, gazdaságilag legerősebb kistérsége, az új országos, nemzetközi kapcsolatokat is erősítő fejlesztések pedig épp ebben a két legfejlettebb térségben valósultak meg.

Az M6-os gyorsforgalmi út egyre jobban felerősíti az itt lévő települések gazdasági jellegű fejlesztési szándékait. A mellékúthálózat kismértékű módosításával tovább javítva az autópályával való kapcsolatot, a két kistérségben újabb fejlesztési területek létesülnek majd. Annak érdekében, hogy az autópályától távolabbi, gazdaságilag elmaradott kistérség, mint például a megye csaknem egyharmadát kitevő Tamási kistérség, illetve a Dombóvári és a Bonyhádi kistérség elsősorban apró- és kistelepüléseinek további gazdasági és társadalmi leszakadását mérsékeljük és felzárkóztatását elősegítsük, szükséges új, hatékony

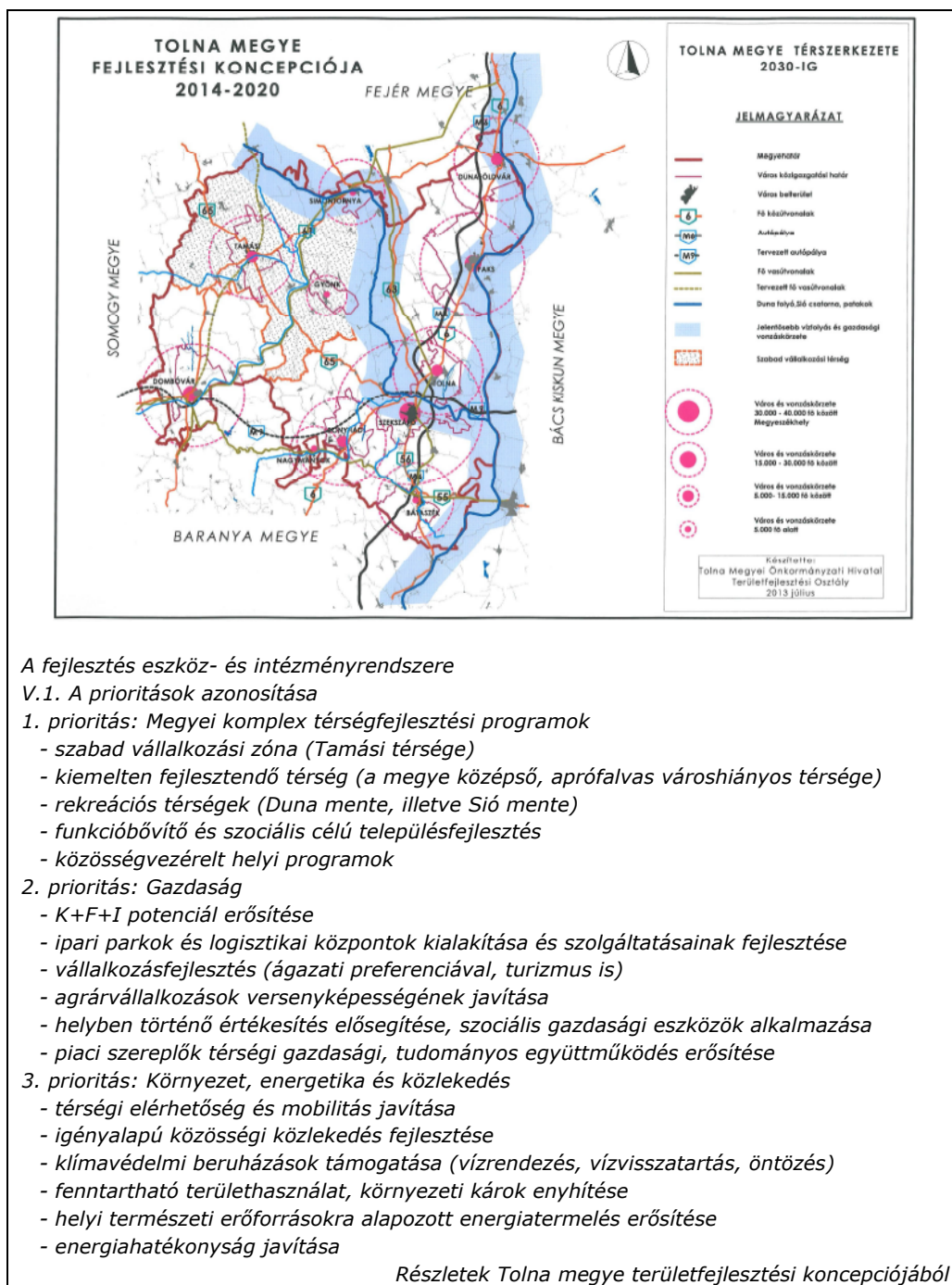
térségfejlesztési eszközöket alkalmazni. A fejletlen területeknek a fejlett területektől történő további leszakadását hivatott fékezni az a kormányzati szándék is, mely létrehozta a „szabad vállalkozási zónákat” az ország legfejletlenebb területeinek hatékony – elsősorban gazdasági célú – felzárkóztatására. Az országos szándék ellenére Tolna megye szempontjából további ösztönzőkre, önálló térségfejlesztési programra és „Kiemelten fejlesztendő térség” kijelölésére van szükség a területi különbségek mérséklésére, illetve a leszakadt térségek, települések felzárkóztatására.

A már megépült és az országos tervben (OTrT) szereplő közlekedési hálózat szerint a Tamási kistérség megközelíthetősége a megyeközponttal, és a megye fejlettebb keleti részeivel való kapcsolat-rendszere nem változik alapvetően. Az M9- es gyorsforgalmi út továbbépítése szempontjából várható, hogy a Kaposvár és Bonyhád közötti szakasz készül el a következő ütemben, 2020-ig. Ezzel a fejlesztéssel a megyehatárhoz közel, részben Baranya megye területét is érintve, de létrejönne a megye keleti és nyugati része között egy valódi, eddig hiányzó gyorsforgalmi közúti kapcsolat. Ez jelentős fejlesztéseket eredményezhet a Bonyhádi és Dombóvári kistérség területén, és lehetőséget teremt Dombóvár számára, hogy a Dél-Dunántúli Régió közepén elhelyezkedő város regionális szintű logisztikai központtá váljon. Várhatóan 2030-ig az M9 autópályát teljes kiépítése esetén az országon belüli kelet-nyugati kapcsolatok egyik legjelentősebb gyorsforgalmi útja épül majd meg további lehetőséget teremtve Tolna megye és települései számára. Az M9-es gyorsforgalmi út jelentősebb szakaszainak kiépítésével a meglévő dunai Szent László híd hálózatba kapcsolásával a megyét átszelő keresztirányú forgalom jelentősen megnő, és felértékelődik. Keleti irányban az M5 autópályához, nyugati irányban Szekszárd, Bonyhád, Dombóvár, Nagykanizsa összekötésével az M7 autópályához csatlakozik, így a Dunántúl és az Alföld déli részeinek összekapcsolását teremtheti meg.

A térszerkezet a fent említett okok miatt várhatóan 2030-ig sem lesz egységes. Egyes térségek az adottságaikból adódóan nagyobb mértékben fejlődnek majd. A megye gazdasági térszerkezetét vizsgálva (Bennett-féle mutató alkalmazásával) az 5 kistérség közül ez esetben is a Paksi illetve a Szekszárdi kistérség a kiemelkedő – a Paksi magasan átlag fölötti, a Szekszárdi pedig átlag fölötti besorolású. A kistérségek vizsgálatához alkalmazott mutatók leginkább a helyi gazdaság működésében felfedezhető differenciákat emelik ki.

A Tolna Megyei Területfejlesztési Konceptió egyik legfontosabb célja, hogy a megye fejletlenebb térségeiben, hátrányos helyzetű településein is beindítson a helyi erőforrásokra, a helyi értékekre és humán erőforrásra alapozva olyan gazdaságfejlesztési folyamatokat, melyek mérséklék a további gazdasági leszakadást és elősegítik a felzárkózást a megye fejlettebb területeihez.

A Kiemelten fejlesztendő térségre önálló térségfejlesztési programot készítünk, amit a területfejlesztési koncepció csak említés szintjén tartalmaz, de a programozás keretében részletesen stratégiai és operatív program keretében, illetve a projektek (projekt javaslatok) szintjén is megjelenítünk. A beavatkozásoktól azt várjuk, hogy a gazdasági térszerkezetben érezhető változások indulnak el 2014-2020 között.

Fentiek figyelembevételével indokolt a területrendezési tervezésben is az „egyedileg meghatározott” övezetek lehatárolásánál.

A területfejlesztési koncepció szerint a megye valamennyi településében támogatott a foglalkoztatás bővítése, a munkahelyteremtés, helyi és a térségi potenciálokra épülő helyi gazdaságfejlesztés.

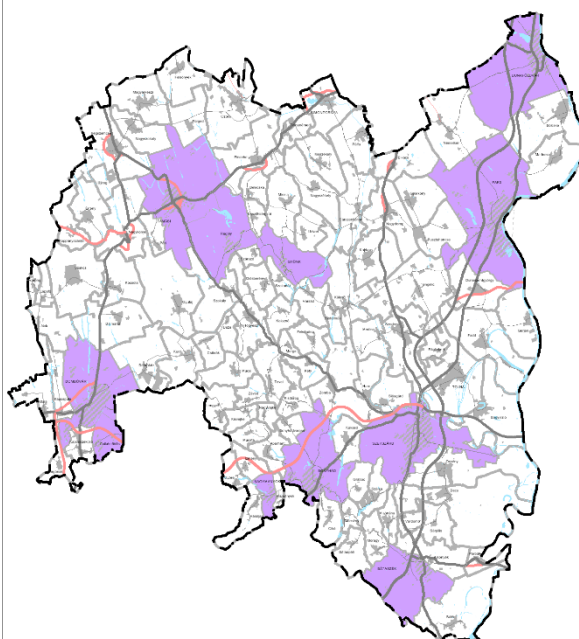
A megyei területrendezési terv az egyedileg meghatározott övezetek lehatárolásánál csak azokat a településeket emeli ki, ahol az adottságok és a potenciálok és a lehetőségek miatt a gazdaságfejlesztésen belül kiemelten támogatott az innovációs-technológiai fejlesztés, vagy a logisztikai fejlesztés, vagy a turizmus fejlesztése.

A területi lehatárolások a megyei területfejlesztési koncepció által meghatározott célrendszer figyelembevételével a koncepciót megalapozó vizsgálati, helyzetlemező munkarészekben alapulnak.

Az övezetek közigazgatási határosak. Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeikben (*településfejlesztési koncepcióikban, integrált településfejlesztési stratégiájukban, illetve településszerkezeti terveikben*) döntenek el, hogy az egyes funkciók vonatkozásában helyben mely területeket tekintik fejlesztési célterületnek.

Innovációs-technológiai fejlesztés kiemelt célterületei

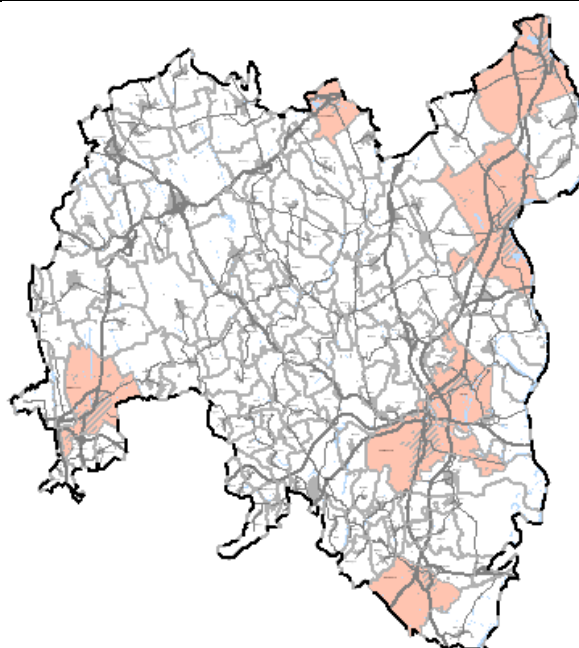
Az egyes térségek sajátos potenciáljai és a fejlesztési koncepcióban megfogalmazott célkitűzések figyelembevételével az innovációs technológiai fejlesztés kiemelten támogatott célterületei a megyében (az érintett települések): Paks, Szekszárd, Dunaföldvár, Dombóvár, Csikóstóttós, Bonyhád, Nagymányok, Bátaszék, Tamási, Regöly, Gyöngy.

A logisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületei

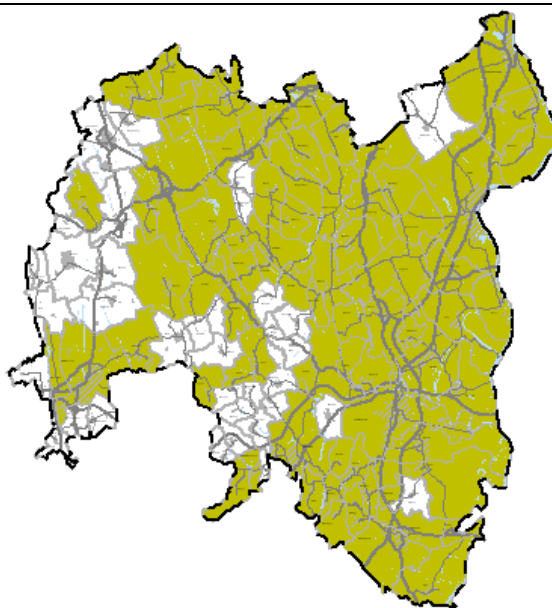
Habár a megye közlekedés-földrajzi helyzete, logisztikai potenciálja nem a legkedvezőbb, de az M6 és a tervezett M9 mentén kialakuló elsősorban regionális csomópontok lehetővé teszik logisztikai szolgáltatásra, fejlesztésre preferált területek kijelölését, az önkormányzati és a vállalkozói körrel partnerségben.

Támogatott célterületei a megyében (az érintett települések): Dunaföldvár, Paks, Tolna, Szekszárd, Bátaszék, Dombóvár, Simontornya.

A turizmus fejlesztésének kiemelte támogatott célterületének övezete

A megye turisztikai fejlesztési potenciálja kedvező. A turizmus fejlesztés kiemelten támogatott célterülete övezetének lehatárolásának javaslata a táji-, természeti adottságok, a turisztikai attrakciók, a kulturális örökség, a szálláshely kapacitások, valamint a turizmusfejlesztési potenciál együttes figyelembevételével készült. A Duna mente, Sió mente, a borvidéki területek, termálvíz egészségturizmus, valamint a kedvező táji és építészeti adottságokkal rendelkező térségek települései tartoznak a fejlesztésre preferált területek közé.

Elfogadásra kerülő munkarészekre vonatkozó összefoglaló indoklás

A megyei területrendezési terv elfogadásra kerülő munkarészei közül kiemelkedő jelentőségű a megyei önkormányzati rendelet és annak mellékletei, amely az országos területrendezési szabályozáshoz kapcsolódva – a törvénynek és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló kormányrendeletnek megfelelően – tartalmazza Tolna megye távlati térszerkezetét és területfelhasználását (területhasználati jövőképét). Az egyes területfelhasználási kategóriákhoz tartozó (a területrendezési törvény által meghatározott) előírások érvényesítésével elérhető, hogy a településszerkezeti tervek módosítása során az egyes konkrét területek felhasználása megváltoztatásával kapcsolatos helyi önkormányzati döntések összhangba legyenek a törvény által megfogalmazott célokkal (mint az infrastruktúra hálózatok bővítésével kapcsolatos területigény biztosítása, az erdőterületek védelme és bővítése, a települések kompaktságának biztosítása, azon belül a zöldterületek növelése, illetve a fenntartható vízgazdálkodással kapcsolatos hosszú távú érdekek érvényesülése).

A megyei szerkezeti terv ezzel meghatározza azokat a kereteket, amelyek figyelembevételével a településszerkezeti tervek elkészíthetők, illetve módosíthatók. Garantálja, hogy az országos és megyei érdekeltségű műszaki infrastruktúra hálózat elemei és létesítményei a települések szerkezeti terveibe is beillesztésre kerüljenek, a helyi hálózatok azok figyelembevételével kerüljenek továbbtervezésre.

A megyei önkormányzati rendelet részét képező megyei területrendezési szabályzat tartalmazza az övezeti tervet (a területrendezési tervben alkalmazott övezetek lehatárolását). Az övezeti lehatárolások – a kapcsolódó (már a területrendezési törvényben meghatározott) előírások érvényesítésével együtt – biztosítják, hogy az ökológiai-, természet- és tájvédelmi, földvédelmi, vízvédelmi, örökségvédelmi és honvédelmi, illetve katonai érdekek érvényesüljenek azáltal, hogy a törvényekben meghatározott országos érdekek a településrendezési tervek készítése során is érvényesüljenek. Az országos övezeteken túl az ásványi nyersanyagvagyon területeit, a rendszeresen belvízjárta területeket, valamint a földtani veszélyforrás területei lehatárolását tartalmazó övezetek pedig alapvető információkat tartalmaznak az egyes területek beépíthetőségének megállapításához. Ezzel nélkülözhetetlen szakmai segítséget nyújt a megyei TrT hatálybalépése után készülő településszerkezeti tervek kidolgozásához.

A területrendezési törvény adta felhatalmazás figyelembevételével Tolna megyében is a megyei önkormányzati rendelet részeként kerültek meghatározásra és szabályozásra az egyedileg meghatározott övezete részeként a gazdaságfejlesztés kiemelt célterületeinek övezete, valamint a turizmus fejlesztésének kiemelt célterületeinek övezete. Ezek az övezeti lehatárolások hozzájárulnak a 2020-2027 közötti időszakra készülő megyei területfejlesztési programok részét képező gazdaságfejlesztés célterületei – területi potenciálokat és sajátosságokat egyaránt figyelembe vevő – meghatározásához.

A megyei területrendezési tervek elfogadásra kerülő munkarészei között – a rendeleten túl – kiemelkedően fontosak az önkormányzati határozattal elfogadásra kerülő munkarészek.

A határozattal elfogadásra kerülő munkarészek közül a területrendezési ajánlások a továbbtervezés során figyelembevételre ajánlott szakági javaslatokat tartalmazza. Az ajánlások egyaránt vonatkoznak úgy az egyes területfelhasználási kategóriák által érintett területek továbbtervezésére, (a területhasználat alakítására), mint a megyei övezetekre. Az ajánlások figyelembevétele elősegíti a megyei TrT tartalmának érvényesítését.

A megyei területrendezési terv határozattal elfogadásra kerülő munkarészei közül az intézkedési terv azokat a feladatokat foglalja össze, amelyeket a megyei önkormányzat vállal a területrendezési tervben foglaltak érvényesítésének elősegítése érdekében.

A területrendezési terv területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálata

A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 1/2005. (II.21.) önkormányzati rendelettel fogadta el Tolna Megye Területrendezési Tervét (A tervet a Környezetterv Kft dolgozta ki). Az OTrT 2014-ben hatályba lépett módosítását követően e rendeletet a Közgyűlés az 11/2016. (IX.26.) önkormányzati rendelettel módosította. Jelenleg is ez a terv, illetve ez a rendelet van hatályban. A rendelettel jóváhagyott tervet a célokról, ajánlásokról és sajátos megyei térségekről a 45/2016. (IX.23.) számú közgyűlési határozat egészítette ki.

Az Országgyűlés 2018. évi országgyűlési választásokat követően, 2018. december 12-én jóváhagyta a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló CXXXIX. törvényt, ami 2019. március 15-én lépett hatályba, majd 2019. július 16-án a módosítása.

Habár a 2018. év második felében megkezdődött Tolna megyei területrendezési terv felülvizsgálatára és módosítására irányuló tervezői munka, az első egyeztetések és döntések már a 2019 őszi önkormányzati választások utánra tolódtak.

A területrendezésért felelős Miniszterelnökség állásfoglalása szerint a 2019. évi módosítás egyfázisú eljárás. A módosítás előkészítése keretében elkészül - és a tervdokumentációval együtt széleskörű egyeztetésre került - a terv társadalmi-, környezeti és gazdasági hatásainak vizsgálatát tartalmazó dokumentum is.

Tekintettel arra, hogy 2016-ben Tolna Megye Közgyűlése a hosszú távra szóló célok és a várható hatások együttes ismeretében döntött a megye térszerkezetéről és terület-felhasználásáról, azok hatásainak ismételt vizsgálatára nem kerül sor, így a jelen módosítás előkészítése keretében készített társadalmi-, környezeti-, társadalmi hatásvizsgálat kizárólag azokra az elemekre vonatkozik, amelyek jelen tervezési eljárás részeként kerülnek megváltoztatásra, vagy kiegészítésre, amelyeket jelen dokumentáció a hatályos tervben rögzítettektől eltérően tartalmaz.

Jelen módosítást elsősorban a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény részét képező Országos Területrendezési Terv tartalmában bekövetkezett változások tették szükségessé. A módosítás célja - az OTrT módosítással átalakult területrendezési eszközkészlet alkalmazásával, a megújított ágazati adatszolgáltatások figyelembevételével - az időközben elfogadott megyei területfejlesztési dokumentumok célkitűzései szolgáltatásban, a térségben érintett települési önkormányzatok szempontjai együttes figyelembevételével a területrendezés hatékonyságának javítása.

A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálathoz felhasználandó információk leírása

A hatásvizsgálat a Tolna Megyei Önkormányzat által rendelkezésre bocsátott dokumentáció, háttér tanulmányok, vizsgálatok, munkaközi anyagok, és a nyilvános tanulmányok, jelentések, fejlesztési stratégiák alapján készült. A hatásvizsgálatban felhasználtuk továbbá a részletes helyzetfeltáró vizsgálatok dokumentációját.

Felhasznált tanulmányok, programok, stratégiák:

- Tolna megye területrendezési terve, 2016
- Országos Területrendezési terv, 2013
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS), 2007
- Új Széchenyi Terv
- Növekedési Terv
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (Nemzeti Fejlesztés 2030), 2013
- Nemzeti Vidékstratégia (NVT), 2012
- Tolna megye területfejlesztési koncepciója
- Tolna Megye Területfejlesztési Stratégia/Program
- Tolna megye klímastratégiája (2017)

A hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést. A rendelkezésre álló idő és erőforrások arra terjednek ki, hogy a meglévő anyagokat elemezzük. A társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat keretében tehát a meglévő adatok vizsgálata, a különböző elfogadott fejlesztési koncepciók, stratégiák szempontrendszerének és a területrendezési terv módosítás céljai megfeleltetésének vizsgálata történik, történt meg.

A területrendezési terv módosítás főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

Tolna megye területrendezési terv módosításának alapvető célja a megyei terv hozzáigazítása a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. (területrendezési) törvény részét képező új OTRT-hez.

Fentiek figyelembevételével jelen módosítás céljai:

- A megye térszerkezetének további fejlesztése, a 2018 évi törvényben meghatározott térszerkezet érvényesítésével és a megyei érdekeltségű elemekkel való bővítésével a települések, településcsoportok számára a kedvező fejlődési perspektíva területi feltételeinek megteremtése,
- a megye elmaradott és fejlettségben élen járó térségei között a térszerkezet fejlesztésével, valamint a térségi szabályozás alakításával a településközi kapcsolatok erősítése, az együttműködés elmélyítése,
- a területi adottságok és erőforrások hosszú távú hasznosítása és védelme,
- a megye településrendszerének kiegyensúlyozott fejlesztése, a térszerkezetben meglévő aránytalanságok kiegyenlítése, a meglévő központok erősítése, a központhiányos térségek funkcióinak bővítése, a településrendszer központjai számára kedvező működési feltételek valamint a megfelelő hozzáférhetőség biztosítása,

- a térségi terület-felhasználás rendszerének, optimális hosszú távú szerkezetének meghatározása, a terület-felhasználási és környezethasználati konfliktusok feloldása,
- a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezése, azok térbeli rendjének meghatározása,
- az ökológiai, társadalmi elvek és értékek érvényesítése,
- a megye területén található ökológiailag értékes és a tájképvédelem, szempontjából értékes területek megőrizve fejlesztésének, a táji, természeti és épített környezeti értékek védelmének biztosítása,
- a fejlesztések lehetséges helyszíneinek biztosítása.

A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Tolna megye területrendezési tervének módosításához készült Környezeti Értékelés tartalmazza a releváns tervekhez való kapcsolódást, összevetést bemutató részletes elemzést.

A tervmódosítás rész céljainak társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A megyei területrendezési terv OTrT-törvényhez igazítása esetében ennek az elemzésnek az elvégzése nem releváns annál az oknál fogva, hogy a területrendezési terv csupán közvetett eszközkészlettel rendelkezik a gazdasági és a társadalmi folyamatok befolyásolására. Ilyen típusú szabályok, előírások – a vonatkozó jogszabályi előírásokból következőleg – a tervben nem kaptak helyet.

A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Fenti fejezetben írtak alapján e fejezet kidolgozása nem releváns.

A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzők azonosítása, amelyekre a módosítás valószínűleg jelentős befolyással lesz

A megyei területrendezési terv övezeti lehatárolásai a vonatkozó jogszabály szerinti államigazgatási szervek által nyújtott adatszolgáltatásokon alapulnak.

A megyei területrendezési terv módosítása ebben a fázisban az OTrT törvény, a vonatkozó jogszabályban előírt állami adatszolgáltatások valamint a települések képviselőtestülei által elfogadott joghatályos településszerkezeti tervek adataiból épül fel.

Ezen túl csak a megyei önkormányzati határozattal jóváhagyandó munkarészek között tartalmaz olyan kiegészítő (sajátos egyedileg meghatározott megyei) övezeteket, amelyek lehatárolására az OTrT lehetőséget ad.

A társadalmi és gazdasági állapot várható alakulása abban az esetben, ha a javaslatok nem valósulnának meg

A következő fejezet részletesen tartalmazza.

A tervmódosítás céljainak megvalósulása esetén a társadalmi és gazdasági szempontból közvetett vagy közvetlen negatív hatást kiváltó tényezők feltárása

A következő fejezet részletesen tartalmazza.

A célok hatásainak tételes elemzése azok megvalósulása, illetve meg nem valósulása esetén

Az alábbi fejezet a társadalmi, gazdasági és környezeti hatások vizsgálatának eredményét mutatja be. A megyei területrendezési terv módosításában szereplő javaslatok környezeti szempontú elemzésére Környezeti értékelés készül, amely tartalmazza a környezeti hatások részletesebb elemzését.

A tervezett elemek	A tervezett változtatás várható		
	Társadalmi	Gazdasági	Környezeti
	hatásai		
A térségi szerkezeti tervet érintő területfelhasználási változtatások			
A megyei terv felülvizsgálata és módosítása előkészítése során – településenként a hatályos település-szerkezeti tervek tartalmának fel-dolgozásával - elkészült a terület-felhasználás jogi állapotát - ezen belül a települési területek kiterjedését - rögzítő vizsgálat, amely a módosítás kiinduló alapját képezi.	A tervezés során választott megoldás jogbiztonságot biztosít, azt, hogy a települési önkormányzatok által az önkormányzati és az épített környezet alakításáról szóló törvényekben biztosított döntések beépültek a megyei szerkezeti terv alapját képező területfelhasználási adatbázisba, tehát a tervezés során e döntésekben meghatározottakhoz képest területfelhasználási visszasorolásokra nem kerül sor.	A megyei tervbe beépülnek azok a települések által jóváhagyott területfelhasználási változtatások, amelyek elsősorban a gazdasági területek kiterjedése növelését teszik lehetővé a települési térségeken belül. Gazdaságilag is kiszámíthatóvá válik a terület-felhasználás, biztosított az egyes területek folyamatos fejleszthetősége.	Az alkalmazott megoldás biztosítja, hogy a települési térség további bővítése során következetesen lehessen alkalmazni azokat a térségi övezeteket, amelyek a terület-felhasználást befolyásolják, korlátozzák. (E korlátozások a jóváhagyott településszerkezeti tervekben beépítésre szánt és jogszerűen kijelölt területeket nem érinti.
Tekintettel arra, hogy a területrendezési szabályozásban a hatályos megyei terv elfogadása óta megváltozott a „települési térség” fogalma, jelen módosítás már az új fogalomhasználatnak megfelelően települési	A változtatás a települési önkormányzatoknak nagyobb mozgásteret enged a belterületek felhasználásában, de nem jelent kötelezést a terület-felhasználási kategóriák meghatározása során.	Miközben a fogalom meghatározásában bekövetkezett változásnak nincs közvetlen gazdasági hatása, a települési térség kiterjedésének növelése lehetőséget ad a belterületek korábban beépítésre nem szánt területein	A fogalom meghatározásában bekövetkezett változásnak közvetlen környezeti hatása sincs, a beépítésre szánt terület-felhasználási kategóriák nagyobb területen való alkalmazásának

<p>térsgként rögzíti a települések teljes belterületét, valamint az azon kívüli területeken a hatályos településszerkezeti tervekben beépítésre szánt területekként rögzített területek összességét. Így a fogalomhasználat változása miatt a megyei tervben is változik (bővül) a települési térségek területe. Ez a helyenkénti területi növekedés azonban nem jelent tényleges módosulást a területek felhasználása szabályozásában. Egyedül a belterületek eddig beépítésre nem szánt területein növeli a változás az önkormányzatok mozgásterét, mivel a térség egész területén szabadabbá vált az OTÉK szerinti településrendezési kategóriák alkalmazása.</p>		<p>újabb gazdasági területek kijelölésére. <i>(A szabályozás szerint a települési térségben bármely OTÉK szerinti terület-felhasználási kategória kijelölhető.)</i></p> <p>A változás ugyanakkor elősegíti a fejlesztések <i>(az új beépítésre szánt területek)</i> koncentrálását a műszaki infrastruktúrával <i>(általában)</i> jobban ellátott belterületekre.</p>	<p>ugyanakkor lehet kedvezőtlen környezeti hatása akkor, ha korábban beépítésre nem szánt <i>(pld)</i> zöldterületek kerülnek átsorolásra beépítésre szánt kategóriába.</p>
<p>A megyei szerkezeti tervben tervezett terület felhasználása során meghatározása során fontos változás, hogy a 2010-ben bevezetett „vegyes” területfelhasználási kategória megszüntetésre került az Országos Területrendezési Tervben. Ennek nyomán a megyei területrendezési terv sem alkalmazza. A korábban vegyes területfelhasználású térségbe sorolt területek döntően mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodási térségbe kerültek besorolásra. A hrsz szerint pontos ágazati adatszolgáltatásban rögzített pontos területi lehatárolásoknak</p>	<p>A korábban a vegyes területfelhasználású térségek elsősorban a megye középső részén, (Tolnai-hegyhát), valamint a Szekszárd és Bátaszék közé eső (Geresdi-dombság) területeken kerültek lehatárolásra a területi sajátosságok figyelembe-vételével.</p> <p>Jelen tervmódosítás ezeken a helyeken pontosította a területek felhasználás szerinti besorolását azáltal, hogy a térségi táji környezet valódi jellegét jobban tükröző erdő- vagy mezőgazdasági térségbe sorolta át az érintett területeket a térségi táji környezet valódi jellegét jobban tükröző erdő- vagy mezőgazdasági térségbe sorolta át az</p>	<p>A „vegyes” terület-felhasználási kategória elhagyásának nincs közvetlen gazdasági hatása.</p>	<p>A pontos erdészeti adatszolgáltatás szerint lehetővé vált az erdőgazdálkodási térség részét képező „erdő” övezet lehatárolása, amely a hozzárendelt előírások segítségével biztosítja a meglévő erdőterületek hatékony védelmét.</p> <p>A „vegyes” terület-felhasználási kategória elhagyásának nincs környezeti hatása, mivel a pontosabb lehatárolásokkal bíró erdőgazdálkodási térség és az erdészeti övezetek nemcsak a meglévő erdők védelmét biztosítják, de az erdősítésre kijelölt területek meghatározásával</p>

köszönhetően – a fogalomváltással összhangban – lehetővé vált úgy az erdőgazdasági térség, az erdő övezet, mint az erdősítésre javasolt területek övezete pontos lehatárolása.	érintett területeket. Így a „vegyes” terület-felhasználási kategória elhagyásának nincs közvetlen társadalmi hatása.		elősegítik a megye erdősültsége növelését is.
<p>Az erdőgazdálkodási térség térbeli elhelyezkedése is változik a hatályos megyetervhez képest, ami elsősorban az erdősítésre javasolt területek kijelölése módszertana megváltozásával függ össze.</p> <p>Az erdőgazdasági térséggel összefüggő változás, hogy az új területrendezési törvény a megyei terület-felhasználási kategóriák területének kijelölése során 75%-ról 95%-ra emelte az OTRT az erdőgazdálkodási térség területének való megfelelési arányt.</p> <p>Az Országos Erdőállomány Adattár szerint az erdők kiterjedése Tolna megyében 70.726 ha, az erdősítésre alkalmas területek ezen felül további 8.700 ha-t tesznek ki. Alapvetően e két terület együttesen képezi az erdőgazdálkodási térség kategóriát. Mindez azt eredményezi, hogy a megye területén több mintegy 12 százalékkal lesz nagyobb a megyei TrT-ben kijelölt erdőgazdálkodási térség kiterjedése, mint a jelenlegi erdők területe. A növekmény elsősorban a megye középső részét, a</p>	<p>A megye elkötelezett a táji-, természeti értékei megőrzésében és fejlesztésében. Ezért támogatja az erdőterületek olyan mértékű növelését, amelyet a területrendezési törvény részét képező Országos Területrendezési Terv meghatároz, de annak érvényesítése során – még a törvény hatályba lépése előtt a fokozatosság lehetőségének biztosítását kezdeményezte a megyei önkormányzat.</p> <p>A új területrendezési törvény módosítása szerint a megyei területrendezési terv erdőgazdálkodási térség területét nem, csak az erdő övezet területét kell legalább 95%-ban megfeleltetni a településszerkezeti tervben történő erdőterület lehatárolás során.</p>	<p>Az erdőgazdálkodási térség tervezett erdőterületeinek érvényesítése kedvező hatású gazdasági szempontból is, mivel amellet, hogy elősegíti a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentését, hozzájárul a megyében a fagazdaság fejlesztéséhez szükséges nyersanyagok biztosításához, a hosszú távon fenntartható erdőgazdálkodás feltételei megteremtéséhez.</p>	<p>Környezeti szempontból kedvező hatású az erdőgazdálkodási térség, majd ennek érvényesítése esetén a településrendezési tervekben az „erdő” területfelhasználási egységek jelentős növelése, amely hosszú távon (az erdőtelepítést ösztönző finanszírozási rendszerek pozitív irányú változása esetén) a megye erdősültségének jelentős növekedését eredményezi majd.</p> <p>Ez a pozitív hatás egyaránt érvényesül az erdőtalajokban rejlő agroökopotenciál kihasználásában, a megye ökológiai potenciálja növelésében, illetve a klímaváltozás elleni hatékony küzdelemben.</p>

Tolnai-hegyhát gyengébb termőhelyi adottságú, jellemzően dombvidéki területeit érinti.			
<p>A területrendezési törvény változásához alkalmazkodva a megyei TrT-ben is megszüntetésre került az „építmények által igénybe vett térség” és bevezetésre került a „sajátos terület-felhasználású térség”. Tolna megye térségi szerkezeti terve eddig nem alkalmazta ezt a kategóriát.</p> <p>A változás lényege a két kategória fogalom-meghatározásának az eltéréséből adódik.</p> <p>Az építmények által igénybe vett térség a korábbi OTTrT szerint: „amelybe a műszaki infrastruktúra, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó egyedi építmények területe és szükséges védőterületük tartoznak”.</p> <p>A sajátos terület-felhasználású térségbe a 2018 évi területrendezési törvény szerint: „az 5 ha-nál nagyobb külfejtéses művelésű bánya-területek, hulladék-ártalmatlanító létesítmény elhelyezésére szolgáló területek, egyes egészségügyi, sportolási, rekreációs, megújuló energiahasznosítási, közlekedési és honvédelmi területek tartoznak.</p>	<p>Kedvező változás, hogy az új területrendezési törvény pontosabban és egyértelműbben határozza meg azoknak a területeknek a körét, amelyek a sajátos területfelhasználású térségbe sorolhatók, mint ahogy a korábbi törvény az építmények által igénybe vett térséghez tartozó területek körét meghatározta. Ez elősegíti az egyes területek helyes besorolását és szabályozását elősegítve ezzel a továbbtervezést.</p> <p>Sajátos területfelhasználású térségbe a megye területén is jellemzően a honvédelmi területek, a közlekedési területek, a megújuló energiahasznosítási területek kerültek besorolásra.</p>	<p>A változás gazdasági hatása közvetetten pozitív, mert lehetővé teszi a sajátos terület-felhasználású térségekbe tartozó területek tervezett funkciójának megfelelő besorolását és szabályozását.</p>	<p>A változásnak nincs közvetlen környezeti hatása, mivel az új lehatárolás magába foglalja mindazokat a területeket, amelyeket a most hatályos megyei TrT az építmények által igénybe vett térségbe sorolt és környezeti hatással bírnak.</p>

<p>A megyei szerkezeti terv és a megyei területrendezési szabályozás a korábbiaknál takarékosabb terület-felhasználásra ösztönöz azzal, hogy – az OTT-val összhangban lévő övezetek alkalmazásával – pontosítja a „korlátozó övezetek” kiterjedését, ezzel pontosítja a mező- és erdőgazdasági térségben az újabb beépítésre szánt területek kijelölését.</p>	<p>A hatályos település-szerkezeti tervekben megfogalmazott terület-felhasználás megjeleníti a megyei települések által elfogadott fejlesztési irányokat és rögzíti az ezek megvalósításához szükséges területeket. A kijelölt területek e szerint elegendőek és alkalmasak a tervezett funkciók megvalósítására.</p> <p>Amennyiben a megyei terv hatálya időszakában ma még nem ismert új funkció számára válik szükségessé olyan új területi kijelölés, amelynek nagyságrendje meghaladja a területrendezési szabályokban megengedett mértéket, úgy lehetőség van annak területrendezési eljárásban történő beillesztésére.</p> <p>Így az indokolt helyi fejlesztési célok megvalósítása - <i>már amennyiben nem sértenek táj- természetvédelmi- földvédelmi érdeket</i> - megvalósíthatóvá válik.</p>	<p>A helyi és a térségi gazdaság fejlesztéséhez szükséges területek a településszerkezeti tervekben rögzített mértékben rendelkezésre állnak.</p> <p>Az új területek igénybevétele ütemének csökkentése gazdasági szempontból is kedvező, hiszen közelíti a területigény és a területi kínálat értékeit, hozzájárul ahhoz, hogy először a már kijelölt és előkészített területek tényleges igénybevételére kerüljön sor.</p>	<p>Környezeti szempontból kiemelkedő fontosságú az új - <i>beépítésre szánt</i> - területek kijelölésének és igénybevételének lassítása. A megoldás hozzájárul a térség egésze hosszú távú fenntarthatósága biztosításához.</p>
<p>Jelen tervezési eljárás keretében készült módosított térségi szerkezeti tervhez egy olyan településsoros - és valamennyi területfelhasználási kategória területét meghatározó - területi mérleg készült a mellékelt részeként, amely lehetővé teszi az önkormányzatok által készített település-szerkezeti tervekben tervezett eltérések %-os megfelelésége ellenőrzését.</p>	<p>A terület- és településfejlesztésért és rendezésért felelős tárca által megjelenített érdekek fűződnek a területfelhasználási szabályok betartásához és ellenőrzéséhez. Ezt segíti elő, hogy a tervmódosítás során a területi mérleg is kidolgozásra és elfogadásra kerül, amely kiindulási alapjává, illetve mérőszámává válik az azt követő változtatásoknak.</p>	<p>A területekkel való átfogó önkormányzati gazdálkodáshoz helyi gazdasági érdekek is fűződnek, így a tervezési dokumentumok ilyen tartalmú kiegészítése kedvező hatású lehet.</p>	<p>A területi mérleg, illetve a területi változás számszerűsíthető monitoringozása lehetőségének biztosítása kedvező környezeti szempontból, hiszen hiteles és összehasonlítható információval szolgál a környezet és természetvédelmi hatóságok, illetve az ebben érdekelt társadalmi szervezetek számára</p>

A térségi szerkezeti tervet érintő - az infrastruktúra hálózattal összefüggő - változtatások			
A tervmódosítás során pontosításra kerültek elősorbán az országos szintű közúti nyomvonalak	A pontosított nyomvonalak által kiszámíthatóbbá válik az egyes települések fejlesztéssel való érintettsége. Javulnak az ágazati szintű továbbtervezés feltételei. A gyorsabb eljutás a közérzeti és gyakorlati időmérleg javulását is eredményezheti úgy a lakosságnál mint a térségi gazdaság szereplőinél.	Az M9 mentén várható gazdasági fejlesztő hatás elősegíti a térség fejlődését. Ezért is fontos a nyomvonal és a kapcsolatrendszer véglegesítése.	A területrendezési terv a védelmi övezetek sokirányú alkalmazásával oldja meg, hogy a tervezett új M9 csomópontok térségében csak ott kerülhessen sor új beépítésre szánt terület kijelölésére, ahol az semmilyen vonatkozásban nem sért táji-, természeti-, környezeti érdekeket.
A módosítás keretében sor kerül az országos és a megyei kerékpáros hálózat nyomvonalainak pontosítására részben az OTrT-ben történt változások, részben pedig a térségi és települési szintű továbbtervezés eredményei figyelembevételével.	A legtöbb nyomvonal pontosítás térségi megállapodásokkal és település szintű tervekkel alátámasztott. Térségi és megyei érdek a kerékpárutak hálózattá fejlesztése, ezért a továbbtervezéssel pontosított hálózat társadalmi szempontból kedvező hatású.	A turizmus- idegenforgalom fejlesztése érdekében fontos érdek is, hogy a térségi és a helyi kerékpárutak országos hálózatokhoz kapcsolódjanak, egységes rendszert alkossanak. Ezzel javul a megye turisztikai potenciálja.	A legtöbb nyomvonal pontosítás eredményeként a tervezett kerékpárutak a főutak helyett mellékutak mellé, illetve a kerékpározás számára kedvezőbb környezeti feltételeket biztosító patakok mellé kerül. A hálózat és a nyomvonalak ilyen irányú fejlesztése kedvező, mert miközben nem veszélyeztet fontos védett és védendő táji-, természeti értékeket, lehetővé teszi azok megközelítés kerékpárral, ezzel a „szelíd” és környezetbarát közlekedési eszközzel.

A térségi övezeti tervet érintő változtatások			
A területhasználat koordinálását segítik azok (az OTrT-vel összhangban kijelölt) övezetek, amelyek a beépítésre szánt területek kiterjesztését korlátozzák.	Össztársadalmi (a hosszú távú fenntarthatóságot szolgáló) érdekek fűződnek a települések indokolatlan szétterülésének korlátozásához, a biológiailag aktív felületek védelméhez.	A területfelhasználási lehetőség szűkítésének gazdasági hatása is lehet, amennyiben ezeken a területeken szűkül a gazdaság fejlesztéshez szükségesnek tartott új területek kijelölésének és használatbavételének a lehetősége.	Az övezetek lehatárolása környezeti vonatkozásban egyértelműen pozitív hatású
Az OTrT övezeti rendszerének megfelelően az országos ökológiai részét képező területeken az ágazati adatszolgáltatásnak megfelelően pontosításra kerültek a „magterület”, „ökológiai folyosó” és a „pufferterület” kategóriák.	<p>Össztársadalmi érdekek fűződnek a táji-, természeti értékeink védelméhez, fenntartásához és fejlesztéséhez.</p> <p>Az ennek figyelembevételével az OTrT-ben pontosított kiterjedésű védelmi övezeti rendszer egyértelműbb a táji-, természeti értékek védelmére, -kedvező változást jelent a védelem hatékonysága érdekében.</p> <p>Ezen övezetek és övezeti szabályok megyei tervben való alkalmazása pozitív hatású táji-, természeti potenciálok megőrzése valamint a fenntarthatósági követelmények teljesítése érdekében, amelyekhez - a fejlesztési dokumentumok tanúsága szerint - a megyében is hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek.</p>	<p>A lehatárolások érvényesítésének korlátozó hatása lehet egyes települések önkormányzatai számára, mivel az érintett területeken nem dönthetnek szabadon a területhasználat módjáról. A területfelhasználási lehetősége szűkítésének gazdasági hatása is lehet, amennyiben ezeken a területeken szűkül a gazdaság fejlesztéshez szükségesnek tartott új területek kijelölésének és használatbavételének a lehetősége.</p> <p>Ez hatás csökkenthető, ha olyan településfejlesztési politikát folytat az Önkormányzat és azon belül olyan gazdaságfejlesztési célokat fogalmaz meg, amely összhangban van a térség táji-, természeti és ökológiai potenciáljával.</p>	<p>A megye tervében is alkalmazott övezetek lehatárolása környezeti vonatkozásban egyértelműen pozitív hatású, mivel a korábbinál hatékonyabban, szigorúbb szabályok alkalmazásával biztosítja a táji-, természeti értékek védelmét.</p> <p>Ugyanakkor a szabályozás - területrendezési hatósági eljárás beiktatásával - kivételes esetekben lehetőséget ad az egyedi helyzetek értékelésére, (ennek alapján csak olyan területfelhasználási döntések meghozatalára, amelyek nem járnak együtt a táji-, természeti értékek jelentős sérelmével).</p>

<p>A terv módosítása során - az ágazati adatszolgáltatás figyelembevételével - felülvizsgálatra és a léptéknek megfelelő pontosításra került a „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” övezeti lehatárolása, illetve újonnan lehatárolásra kerültek a „jó termőhelyi adottságú szántóterületek”</p>	<p>Mivel hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek a racionális földhasználati módok és rendszerek kialakításához, a megyei tervben alkalmazott övezetek biztosítják a legjobb minőségű termőföldek védelmét és pozitív hozzájárulást jelentenek ahhoz, hogy a településrendezési tervekben a külterületek területfelhasználási kategóriáit a hosszú távú célok és a területi potenciálok együttes figyelembevételével lehessen meghatározni. Az övezeti lehatároláshoz kapcsolódó - a területhasználat módjára vonatkozó - ajánlások pedig hozzájárulnak a területhasználatok területi potenciálokkal összhangban történő alakításához.</p>	<p>Országos összehasonlításban a megyében jelentős a „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” aránya, ezért gazdasági érdekek fűződnek ahhoz, hogy ezek a területek hosszú távon is a mezőgazdasági termelést szolgálják. Ez gazdaságilag pozitív hatású.</p> <p>Mivel az övezetre vonatkozó OTRT előírás lehetővé teszi, hogy az állami főépítési hatáskörében eljáró megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján (kivételes esetben) ebben az övezetben is kijelölhető beépítésre szánt terület, az övezet alkalmazása nem jelent az indokoltnál erőteljesebb korlátozást a gazdaságfejlesztést szolgáló új területek kijelölésében.</p>	<p>A termőföldvédelem hatékony eszközkészlete bővült ennek a két kategóriának alkalmazásával. Ennek pozitív környezeti hatása kiemelkedő.</p> <p>A „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” övezeti lehatárolása biztosítja a legjobb termőképességű területek védelmét, a jó termőhelyi adottságú szántóterületek” lehatárolása pedig segítséget és érveket nyújt a jó területek mezőgazdasági művelésben tartásához.</p>
<p>A tervmódosítás során - ágazati adatszolgáltatás figyelembevételével - módosításra kerültek az „erdőtelepítésre alkalmas területek övezete”. Az adatszolgáltatás szerint alkalmas területek közül azok a területek, ahol a tervezett erdőtelepítés összhangban van az érintett térség és települések hosszú távú fejlesztési célkitűzéseivel, azok a módosítás során az erdőgazdasági térség részeként kerültek meghatározásra.</p>	<p>Hosszú távú társadalmi érdekek fűződnek a területek racionális használatához, a táji és a turisztikai potenciálok növeléséhez, a biológiai aktivitásérték emeléséhez. A megyei tervben alkalmazott övezetek ebben a vonatkozásban is pozitív hozzájárulást jelentenek ahhoz, hogy a településrendezési</p>	<p>Az övezetek lehatárolásának gazdasági vonatkozásában is pozitív hatása van, mivel a lehatárolások lehetővé teszik az erdőgazdálkodás területi alapjainak bővítését úgy az „erdőtelepítésre alkalmas” által érintett területen. Gazdasági érdekek is fűződnek ahhoz, hogy a települések - az épített környezet alakításáról szóló törvényben szabályozott „biológiai</p>	<p>Az övezet pontosításának környezeti hatása pozitív egyrészt azért, mert elősegítik az erdőterületek bővítését ebben a megyében, ahol ennek kiemelkedő jelentősége van a táji-, üdülési potenciál alakulásában másrészt, mert a lehatároláshoz kapcsolódó övezeti szabály korlátozza a beépítésre szánt terület kijelölésének</p>

	tervekben a külterületek területfelhasználási kategóriáit a hosszú távú célok és a területi potenciálok együttes figyelembevételével lehessen meghatározni.	aktivitásérték” romlását - elsősorban olyan területeken kompenzálják - a biológiai aktivitásérték javítását eredményező erdősisítéssel, zöldfelületek kialakításával - amely területek alkalmasak az ilyen irányú fejlesztésekre.	lehetőségét, ezzel - a legjobb minőségű szántóterületek védelmének mintájára - az erdőtelepítésre leginkább alkalmas területeket is védi a más célú felhasználástól, ezzel közvetve hozzájárul a takarékos területhasználat célkitűzései érvényesítéséhez is.
A módosítás keretében – ágazati adatszolgáltatás felhasználásával – kerültek kijelölésre a „erdők övezetét” alkotó Országos Erdőállomány Adattári erdőterületek. Az erdők övezetébe tartozó erdőterületeket a településrendezési tervek készítése során min. 95%-os területi megfeleltetésben erdő területfelhasználásba kell sorolni.	Az erdőterületek - megőrzéséhez társadalmi érdekek egyaránt fűződnek. Mindegyik erdő fontos társadalmi szempontból is, de a nyilvános erdészeti adatokból bárki számára hozzáférhető az elsődleges rendeltetésük, s azon belül melyek a közjóléti erdők.	Az erdőterületek lehatárolása gazdasági szempontból is kedvező hatású, mert tájékoztat az erdőtervek és az ágazati nyilvántartás által érintett erdőállományokról. Elsődleges rendeltetésükből megtudható, melyek az elsősorban gazdálkodási célokat szolgáló erdők.	Mindegyik erdőterület egyben különböző védelmi célokat is szolgál, de az elsődleges védelmi rendeltetésű erdőkre ezen belül fontosabb szerep hárul. Ezek minél nagyon arányú megőrzésére, területarányuk növelésére kell törekedni.
A tervmódosítás során a „térsgéi jelentőségű tájképvédelmi terület” övezetét a tájképvédelmi terület övezete: a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak;	A megyében a táji- és üdülési potenciál védelme és fejlesztése kiemelt fejlesztési cél, ezért tájképvédelemnek - kiemelkedő jelentősége van. Azok a részletes szabályok, amelyek a hatékony tájképvédelmet biztosítanak - tájvédelmi törvény hiányában - még csak most formálódnak az eltérő tájkarakterű területek kategorizálására irányuló kutatások részeként. Ezt követhetik azok a területi lehatárolások, amelyek segítséget nyújthatnak az	A tájképvédelem - ma még kellően ki nem dolgozott - szempontjainak érvényesítése, (az e szempontból szükségessé váló változtatások) többletköltséget okozhatnak a beruházások előkészítése és megvalósítása során.	A tájképvédelem szempontjainak érvényesítése a területrendezési és a településrendezési tervezésben táji-, környezeti szempontból egyértelműen kedvező hatású. A szabályozás, amely a léptéknek megfelelő részletezettséggel jelöli ki a tájképvédelem fő célterületeit, a hatékony védelem eszközszerét a településrendezési tervezési eljárásokhoz kapcsolja olyan - a tájképi értékek fennmaradását biztosítani hivatott - eszközök alkalmazásával, mint

	eltérő tájkarakterű területek differenciált szabályozására a területrendezési-, település-rendezési eszközök készítése során.		az építmények tájba illesztését bizonyító látványterv.
A tervmódosítás során – új adatszolgáltatás alapján pontosításra kerül a „nagyvízi meder” területi kiterjedése.	A „nagyvízi meder” övezete a Duna menti területeket érinti. Annak a szabálynak érvényesítéséhez, amely ezeken a területeken megakadályozza az új beépítésre szánt terület kijelölését társadalmi és gazdasági érdekek egyaránt fűződnek, ezért ezek a lehatárolások mindkét vonatkozásban kedvezőnek minősíthetők	Annak a szabálynak érvényesítéséhez, amely ezeken a területeken megakadályozza az új beépítésre szánt terület kijelölését társadalmi és gazdasági érdekek egyaránt fűződnek, ezért ezek a lehatárolások mindkét vonatkozásban kedvezőnek minősíthetők	A nagyvízi meder lehatárolás környezeti hatása is pozitív, mert indirekt módon megtemeti a „teret a folyónak” EU-s irányelv érvényesítésének lehetőségét.
A Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása figyelembevételével pontosításra került az „országos jelentőségű honvédelmi terület” és a „honvédelmi terület” övezeti lehatárolása.	Össztársadalmi érdekek fűződnek a honvédelmi célú területek fenntartásához és biztosításához, ezen érdekek azonban csak a hosszú távon is e célt szolgáló területekkel kapcsolatban relevánsak. Változás, hogy a megyét érintő honvédelmi területekből nem lett több, de az „országos jelentőségű” besorolás által érintett települések száma növekedett.	Általános tendencia, hogy kisebb jelentőségű (korábban többnyire térségi jelentőségű) honvédelmi területek idővel kikerülnek a honvédelmi használatból, ami más célú – az érintett kistérségek és települések fejlesztési célkitűzéseivel összhangban lévő – rekreációs, vagy gazdasági célú hasznosítása előtt, amely változás gazdasági szempontból egyértelműen pozitívnek értékelhető.	A módosítás környezeti szempontból negatív hatású lehet abban az értelemben, hogy míg a honvédségi területeken – a zavartalanságnak köszönhetően – általában biztosított a természeti értékek védelme, ez a védelem más funkciójú területen csak ott érvényesül maradéktalanul, ahol azt más (védelmi) övezeti szabályok biztosítják.
Az egyedileg meghatározott megyei övezetek alkalmazásának hatásai			
A megyei területrendezési terv módosítása – élve az		Az egyedileg meghatározott övezetek	Az egyedileg meghatározott

OTrT által biztosított lehetőséggel- illetve a területfejlesztés és a területrendezés eszközkészlete bővítése és összehangolása érdekében „egyedileg meghatározott” övezeteket is lehatárol.	Az egyedileg meghatározott övezetek alkalmazása egyrészt lehetőséget ad a megyei sajátosságok érvényesítésére. A 2020-2027 közötti időszakra szóló országos és megyei területfejlesztési dokumentumok kidolgozása során hozzájárul a fejlesztési célterületek meghatározásához. Az egyedileg meghatározott övezetekkel kapcsolatos szabályozás a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló törvény hatálybalépése után akkor teljesezhet ki, ha a területfejlesztés és területrendezés eszközkészlete teljes körű összehangolására mindkét oldalon megteremtődnek a törvényi lehetőségek.	alkalmazásának gazdasági hatása kiemelkedő lehet amennyiben az hozzájárul a rendelkezésre álló fejlesztési forrásoknak azokra a célterületekre való koncentrálásához, ahol adott fejlesztési célok megvalósításához legitim ösztársadalmi, vagy térségi érdekek fűződnek. Az övezeti lehatárolások alkalmazása akkor lehet hatékony, ha azokhoz egyaránt tartoznak fejlesztési (támogatási-, ösztönző) eszközök, valamint rendezési (szabályozási) előírások.	övezetek alkalmazásának környezetileg káros hatásai alapvetően nincsen.
Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete	A megye gazdaságfejlesztési céljai közt fontos szempont innováció és a technológiai fejlesztés támogatása	Fontos gazdasági cél, hogy a fejlesztésre rendelkezésre álló források elsősorban azokban a térségekbe koncentrálódjanak, ahol azok hasznosulása maximalizálható. Az övezetben – az OTrT módosulása után – lehetővé válik az önkormányzat által kiemelt fejlesztési területek intenzívebb beépítése, amely hozzájárul adott terület gazdaságosabb hasznosításához.	Tekintettel arra, hogy a támogatott tevékenységeknek nincsenek (illetve csekélyek) a környezetre gyakorolt hatásai, az övezet alkalmazásának nincs kedvezőtlen környezeti hatása. Az intenzívebb beépítés lehetősége hozzájárul a területrendezési tervnek a takarékos területfelhasználásra vonatkozó célkitűzése megvalósításához.

Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	A megye gazdaságfejlesztési céljai közt fontos szempont a térségek és települések logisztikai potenciálja kihasználása, az e célú területek fejlesztésének támogatása.	A logisztikai fejlesztések vonatkozásában is fontos cél, hogy a fejlesztésre rendelkezésre álló források elsősorban azokban a térségekbe koncentrálódjanak, ahol azok hasznosulása maximalizálható. Az övezetben lehetővé válik az önkormányzat által kiemelt fejlesztési területek intenzívebb beépítése, amely hozzájárul adott terület gazdaságosabb hasznosításához.	Az övezet alkalmazása segítséget nyújt e fejlesztések koncentrálására.
Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	A megye turisztikai potenciáljának hatékony kihasználása is igényli az erőforrások koncentrációját azokra a célterületekre, amelyek a legnagyobb fejlesztési erőforrásokkal, potenciálokkal bírnak. Az övezet lehatárolása a készítéskor még hatályos megyeterv turisztikai, természeti és épített örökség védelmi jellegű adatai és települési besorolásainak figyelembevételével történt. Az övezetben fontos cél a turisztikai (TDM) szervezetek és azok együttműködésének erősítése.	Az övezet lehatárolásai akkor hasznosulhatnak, ha azok figyelembevételre kerülnek majd a fejlesztési támogatások odaítélése során. (Erre reálisan a 2020-2027 közötti fejlesztési időszakban lesz lehetőség)	Az övezet alkalmazása környezeti szempontból kedvező, mert elősegíti a pihenés, rekreáció szempontjából kiemelkedő jelentőségű csendes övezetek kialakítását, később – amennyiben ennek megteremtődnek a jogszabályi lehetőségei – a környezeti minőség fenntartásának és fejlesztésének is ezek a térségek lehetnek a kiemelt célterületei

Javaslat környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú intézkedésre**A tervmódosítás érvényesülése során fellépő, a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések**

A területrendezési terv módosítása azzal a céllal készült, hogy a fenntarthatóság elve, a természeti, táji, környezeti értékek megóvása, a környezetbiztonság, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése közvetlenül (vízbázisvédelem, erdőterületek növelése, magterület, ökológiai folyosó kijelölése, stb.) érvényesüljön, továbbá a társadalmi gazdasági fejlődés területi, műszaki infrastrukturális feltételei, a kulturális és épített örökség megőrzése, a megye élhetőségének javítása, a munkabajárás, a szabadidőeltöltés és a lakhatás számára a megye kedvező feltételeket biztosítson lakói számára.

A tervmódosítás nem tartalmaz olyan célt, amely a társadalomra és a gazdaságra káros hatással lenne, alapvető cél az értékőrzés, a megye fenntartható fejlesztése, gazdasági, társadalmi megújítása számára a területi, infrastrukturális feltételek biztosítása.

Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A tervmódosítás céljait érvényesíteni kell a megye településeinek településfejlesztési koncepciói, integrált településfejlesztési stratégiái és településrendezési tervei készítése során. A megyei szinten készülő ágazati koncepciók számára is figyelembe veendő a jelen tervmódosítás által meghatározott keretek. A területrendezési terv „merek” jogszabályi kötöttsége miatt ilyen előírásokat nem tud tenni, erre csak az önkormányzati határozattal elfogadott szabályozási ajánlások nyújthatnának – közvetve – lehetőséget. A megbízó megyei önkormányzat jelen tervezés keretében ezzel az eszközzel nem kívánt élni.

Összefoglalás

A tervmódosítás a fenntarthatóság, az optimális területfelhasználás és kiegyensúlyozott térszerkezet szempontrendszerének érvényesítése mellett közvetett módon – a beépített települési tervek révén – a helyi gazdaságfejlesztési javaslatok számára is keretet biztosít. Mindezt országos összefüggésrendszerbe helyezi azáltal, hogy az OTvT-törvény – törvényben előírt kötelező – előírásait is tartalmazza

A tervmódosítás célmeghatározása jól reflektál a helyzetelemzésben feltárt egyes problémák megválaszolására. Azonban jelen tervmódosítás eszközei – mivel a tervezési feladat az OTvT törvény érvényesítése volt – csak közvetett és relatíve kevesebb konkrét beavatkozást tudnak elérni a társadalmi és gazdasági téren.

A tervmódosítás céljai - megvalósulásuk esetén - reális eszközei a megyei területfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőkép elérésének mind a gazdaságfejlesztés, mind a humánerőforrás-fejlesztés, mind az értékvédelmen alapuló természeti erőforrás gazdálkodás vonatkozásában. A célok megvalósulása nem jár lényegi káros következményekkel sem a gazdasági fejlődés lehetőségére, sem a megye élhetőségére, humánerőforrás fejlesztésére nézve. Amivel számolni kell, az a tervmódosításban meghatározott szabályok, irányelvek esetleges elmaradása esetén reális, miszerint tovább folytatódnak egyes meglévő kedvezőtlen trendek (területi kiegyenlítetlenség a megyén belül, gazdaság átstrukturálásának lassulása, elvándorlás bizonyos belső perifériákból.)

Tolna megye települései térségi területfelhasználás területi mérlege

A települések térségi területfelhasználás területi adatai
2020

település	térségi területfelhasználás	hektár
Alsónána	települési térség	163,44
Alsónána	erdőgazdálkodási térség	453,95
Alsónána	mezőgazdasági térség	686,50
Alsónána	vízgazdálkodási térség	9,26
Alsónyék	települési térség	87,21
Alsónyék	erdőgazdálkodási térség	154,03
Alsónyék	mezőgazdasági térség	2 950,57
Alsónyék	vízgazdálkodási térség	7,42
Aparhant	települési térség	189,87
Aparhant	sajátos területfelhasználású térség	3,89
Aparhant	erdőgazdálkodási térség	94,18
Aparhant	mezőgazdasági térség	1 469,21
Aparhant	vízgazdálkodási térség	39,17
Attala	települési térség	167,78
Attala	erdőgazdálkodási térség	91,51
Attala	mezőgazdasági térség	1 706,33
Attala	vízgazdálkodási térség	98,14
Báta	települési térség	232,75
Báta	erdőgazdálkodási térség	2 108,54
Báta	mezőgazdasági térség	3 946,28
Báta	vízgazdálkodási térség	331,90
Bátaapáti	települési térség	78,45
Bátaapáti	sajátos területfelhasználású térség	52,14
Bátaapáti	erdőgazdálkodási térség	1 419,34
Bátaapáti	mezőgazdasági térség	493,30
Bátaapáti	vízgazdálkodási térség	1,23
Bátaszék	települési térség	498,71
Bátaszék	sajátos területfelhasználású térség	1,27
Bátaszék	erdőgazdálkodási térség	1 534,15
Bátaszék	mezőgazdasági térség	4 307,72
Bátaszék	vízgazdálkodási térség	15,01
Belecska	települési térség	85,64
Belecska	erdőgazdálkodási térség	644,13
Belecska	mezőgazdasági térség	702,11
Belecska	vízgazdálkodási térség	7,14
Bikács	települési térség	133,36
Bikács	erdőgazdálkodási térség	1 931,05
Bikács	mezőgazdasági térség	1 371,35
Bikács	vízgazdálkodási térség	29,85
Bogyiszló	települési térség	283,77
Bogyiszló	erdőgazdálkodási térség	1 297,99
Bogyiszló	mezőgazdasági térség	3 665,62

Bogyiszló	vízgazdálkodási térség	346,30
Bonyhád	települési térség	974,73
Bonyhád	sajátos területfelhasználású térség	24,20
Bonyhád	erdőgazdálkodási térség	700,53
Bonyhád	mezőgazdasági térség	5 344,98
Bonyhád	vízgazdálkodási térség	168,98
Bonyhádvarasd	települési térség	89,47
Bonyhádvarasd	sajátos területfelhasználású térség	0,44
Bonyhádvarasd	erdőgazdálkodási térség	154,77
Bonyhádvarasd	mezőgazdasági térség	799,56
Bonyhádvarasd	vízgazdálkodási térség	1,05
Bölcske	települési térség	488,67
Bölcske	erdőgazdálkodási térség	754,62
Bölcske	mezőgazdasági térség	4 404,70
Bölcske	vízgazdálkodási térség	222,55
Cikó	települési térség	169,43
Cikó	sajátos területfelhasználású térség	17,90
Cikó	erdőgazdálkodási térség	573,12
Cikó	mezőgazdasági térség	1 160,62
Cikó	vízgazdálkodási térség	65,19
Csibrák	települési térség	133,01
Csibrák	erdőgazdálkodási térség	1 038,80
Csibrák	mezőgazdasági térség	287,62
Csibrák	vízgazdálkodási térség	2,70
Csikóstóttós	települési térség	149,62
Csikóstóttós	erdőgazdálkodási térség	176,15
Csikóstóttós	mezőgazdasági térség	1 439,07
Csikóstóttós	vízgazdálkodási térség	5,13
Dalmand	települési térség	266,01
Dalmand	erdőgazdálkodási térség	176,49
Dalmand	mezőgazdasági térség	4 252,12
Dalmand	vízgazdálkodási térség	182,38
Decs	települési térség	354,84
Decs	sajátos területfelhasználású térség	0,94
Decs	erdőgazdálkodási térség	2 359,74
Decs	mezőgazdasági térség	6 522,78
Decs	vízgazdálkodási térség	232,50
Diósberény	települési térség	114,22
Diósberény	erdőgazdálkodási térség	594,93
Diósberény	mezőgazdasági térség	1 064,75
Diósberény	vízgazdálkodási térség	0,95
Dombóvár	települési térség	1 804,97
Dombóvár	sajátos területfelhasználású térség	2,18
Dombóvár	erdőgazdálkodási térség	328,34
Dombóvár	mezőgazdasági térség	5 547,53
Dombóvár	vízgazdálkodási térség	164,93
Döbrököz	települési térség	462,25
Döbrököz	erdőgazdálkodási térség	528,63

Döbrököz	mezőgazdasági térség	3 274,38
Döbrököz	vízgazdálkodási térség	47,93
Dunaföldvár	települési térség	1 115,05
Dunaföldvár	erdőgazdálkodási térség	1 234,17
Dunaföldvár	mezőgazdasági térség	8 463,97
Dunaföldvár	vízgazdálkodási térség	328,88
Dunaszentgyörgy	települési térség	237,63
Dunaszentgyörgy	erdőgazdálkodási térség	213,41
Dunaszentgyörgy	mezőgazdasági térség	3 307,25
Dunaszentgyörgy	vízgazdálkodási térség	4,66
Dúzs	települési térség	54,19
Dúzs	erdőgazdálkodási térség	730,64
Dúzs	mezőgazdasági térség	341,47
Dúzs	vízgazdálkodási térség	0,66
Értény	települési térség	226,98
Értény	erdőgazdálkodási térség	294,68
Értény	mezőgazdasági térség	2 413,71
Értény	vízgazdálkodási térség	59,93
Fácánkert	települési térség	148,37
Fácánkert	erdőgazdálkodási térség	75,94
Fácánkert	mezőgazdasági térség	846,32
Fadd	települési térség	439,86
Fadd	sajátos területfelhasználású térség	0,00
Fadd	erdőgazdálkodási térség	772,93
Fadd	mezőgazdasági térség	5 096,58
Fadd	vízgazdálkodási térség	444,16
Felsőnána	települési térség	114,08
Felsőnána	erdőgazdálkodási térség	226,37
Felsőnána	mezőgazdasági térség	1 530,31
Felsőnána	vízgazdálkodási térség	20,29
Felsőnyék	települési térség	209,85
Felsőnyék	erdőgazdálkodási térség	415,23
Felsőnyék	mezőgazdasági térség	2 549,71
Felsőnyék	vízgazdálkodási térség	27,04
Fürged	települési térség	117,12
Fürged	erdőgazdálkodási térség	145,73
Fürged	mezőgazdasági térség	2 374,15
Fürged	vízgazdálkodási térség	38,63
Gerjen	települési térség	295,50
Gerjen	sajátos területfelhasználású térség	87,56
Gerjen	erdőgazdálkodási térség	203,59
Gerjen	mezőgazdasági térség	2 767,30
Gerjen	vízgazdálkodási térség	269,49
Grábóc	települési térség	61,11
Grábóc	erdőgazdálkodási térség	738,41
Grábóc	mezőgazdasági térség	572,96
Grábóc	vízgazdálkodási térség	0,63
Gyönk	települési térség	244,62

Gyönk	erdőgazdálkodási térség	1 133,09
Gyönk	mezőgazdasági térség	2 366,31
Gyönk	vízgazdálkodási térség	67,93
Györe	települési térség	87,24
Györe	sajátos területfelhasználású térség	17,23
Györe	erdőgazdálkodási térség	621,29
Györe	mezőgazdasági térség	363,09
Györe	vízgazdálkodási térség	42,51
Györköny	települési térség	258,23
Györköny	erdőgazdálkodási térség	554,38
Györköny	mezőgazdasági térség	2 343,68
Györköny	vízgazdálkodási térség	3,57
Gyulaj	települési térség	323,27
Gyulaj	erdőgazdálkodási térség	3 779,72
Gyulaj	mezőgazdasági térség	2 952,15
Gyulaj	vízgazdálkodási térség	26,52
Harc	települési térség	115,49
Harc	erdőgazdálkodási térség	148,90
Harc	mezőgazdasági térség	1 320,34
Harc	vízgazdálkodási térség	0,83
Hőgyész	települési térség	330,38
Hőgyész	erdőgazdálkodási térség	1 983,42
Hőgyész	mezőgazdasági térség	1 386,53
Hőgyész	vízgazdálkodási térség	14,20
Iregszemcse	települési térség	506,14
Iregszemcse	erdőgazdálkodási térség	330,25
Iregszemcse	mezőgazdasági térség	4 880,53
Iregszemcse	vízgazdálkodási térség	116,89
Izmény	települési térség	87,58
Izmény	sajátos területfelhasználású térség	0,76
Izmény	erdőgazdálkodási térség	104,30
Izmény	mezőgazdasági térség	1 172,07
Izmény	vízgazdálkodási térség	8,62
Jágónak	települési térség	76,49
Jágónak	erdőgazdálkodási térség	232,70
Jágónak	mezőgazdasági térség	1 228,77
Jágónak	vízgazdálkodási térség	1,34
Kajdacs	települési térség	267,16
Kajdacs	erdőgazdálkodási térség	360,28
Kajdacs	mezőgazdasági térség	3 133,58
Kajdacs	vízgazdálkodási térség	11,59
Kakasd	települési térség	205,40
Kakasd	erdőgazdálkodási térség	374,52
Kakasd	mezőgazdasági térség	1 419,55
Kakasd	vízgazdálkodási térség	80,51
Kalaznó	települési térség	81,13
Kalaznó	erdőgazdálkodási térség	698,71
Kalaznó	mezőgazdasági térség	1 041,22

Kalaznó	vízgazdálkodási térség	13,49
Kapospula	települési térség	213,29
Kapospula	erdőgazdálkodási térség	145,04
Kapospula	mezőgazdasági térség	1 540,10
Kapospula	vízgazdálkodási térség	81,76
Kaposszekcső	települési térség	229,39
Kaposszekcső	erdőgazdálkodási térség	118,18
Kaposszekcső	mezőgazdasági térség	1 207,83
Kaposszekcső	vízgazdálkodási térség	6,82
Keszőhidegkút	települési térség	68,83
Keszőhidegkút	erdőgazdálkodási térség	504,11
Keszőhidegkút	mezőgazdasági térség	453,90
Keszőhidegkút	vízgazdálkodási térség	4,24
Kéty	települési térség	108,24
Kéty	sajátos területfelhasználású térség	7,18
Kéty	erdőgazdálkodási térség	244,27
Kéty	mezőgazdasági térség	1 268,82
Kéty	vízgazdálkodási térség	23,41
Kisdorog	települési térség	135,58
Kisdorog	sajátos területfelhasználású térség	0,20
Kisdorog	erdőgazdálkodási térség	339,66
Kisdorog	mezőgazdasági térség	1 521,41
Kisdorog	vízgazdálkodási térség	3,03
Kismányok	települési térség	33,88
Kismányok	erdőgazdálkodási térség	38,74
Kismányok	mezőgazdasági térség	469,67
Kismányok	vízgazdálkodási térség	0,63
Kistormás	települési térség	98,72
Kistormás	erdőgazdálkodási térség	196,62
Kistormás	mezőgazdasági térség	771,56
Kistormás	vízgazdálkodási térség	68,43
Kisvejke	települési térség	76,92
Kisvejke	sajátos területfelhasználású térség	0,09
Kisvejke	erdőgazdálkodási térség	224,93
Kisvejke	mezőgazdasági térség	829,22
Kisvejke	vízgazdálkodási térség	1,55
Kisszékely	települési térség	184,21
Kisszékely	erdőgazdálkodási térség	1 251,12
Kisszékely	mezőgazdasági térség	1 382,14
Kisszékely	vízgazdálkodási térség	12,68
Kocsola	települési térség	246,91
Kocsola	erdőgazdálkodási térség	1 125,70
Kocsola	mezőgazdasági térség	1 938,74
Kocsola	vízgazdálkodási térség	22,67
Koppányszántó	települési térség	137,15
Koppányszántó	erdőgazdálkodási térség	454,32
Koppányszántó	mezőgazdasági térség	1 657,73
Koppányszántó	vízgazdálkodási térség	5,97

Kölesd	települési térség	293,91
Kölesd	erdőgazdálkodási térség	720,14
Kölesd	mezőgazdasági térség	2 729,19
Kölesd	vízgazdálkodási térség	68,46
Kurd	települési térség	227,17
Kurd	erdőgazdálkodási térség	1 209,22
Kurd	mezőgazdasági térség	1 670,54
Kurd	vízgazdálkodási térség	12,36
Lápfő	települési térség	66,50
Lápfő	erdőgazdálkodási térség	79,60
Lápfő	mezőgazdasági térség	783,85
Lápfő	vízgazdálkodási térség	0,84
Lengyel	települési térség	150,11
Lengyel	sajátos területfelhasználású térség	0,35
Lengyel	erdőgazdálkodási térség	1 027,36
Lengyel	mezőgazdasági térség	821,91
Lengyel	vízgazdálkodási térség	3,74
Madocsa	települési térség	275,44
Madocsa	erdőgazdálkodási térség	347,13
Madocsa	mezőgazdasági térség	3 453,82
Madocsa	vízgazdálkodási térség	257,34
Magyarkeszi	települési térség	372,79
Magyarkeszi	erdőgazdálkodási térség	580,08
Magyarkeszi	mezőgazdasági térség	2 848,65
Magyarkeszi	vízgazdálkodási térség	14,55
Medina	települési térség	87,15
Medina	erdőgazdálkodási térség	360,89
Medina	mezőgazdasági térség	1 747,17
Medina	vízgazdálkodási térség	29,29
Miszla	települési térség	157,65
Miszla	erdőgazdálkodási térség	1 861,52
Miszla	mezőgazdasági térség	1 442,48
Miszla	vízgazdálkodási térség	9,21
Mórág	települési térség	168,97
Mórág	sajátos területfelhasználású térség	0,08
Mórág	erdőgazdálkodási térség	762,30
Mórág	mezőgazdasági térség	827,20
Mórág	vízgazdálkodási térség	3,28
Mőcsény	települési térség	110,64
Mőcsény	erdőgazdálkodási térség	522,92
Mőcsény	mezőgazdasági térség	535,02
Mőcsény	vízgazdálkodási térség	46,03
Mucsfa	települési térség	48,92
Mucsfa	erdőgazdálkodási térség	299,53
Mucsfa	mezőgazdasági térség	924,88
Mucsfa	vízgazdálkodási térség	1,85
Mucsi	települési térség	134,56
Mucsi	erdőgazdálkodási térség	1 225,37

Mucsi	mezőgazdasági térség	1 112,20
Mucsi	vízgazdálkodási térség	3,80
Murga	települési térség	49,16
Murga	erdőgazdálkodási térség	185,43
Murga	mezőgazdasági térség	423,32
Murga	vízgazdálkodási térség	0,48
Nagydorog	települési térség	362,99
Nagydorog	sajátos területfelhasználású térség	0,25
Nagydorog	erdőgazdálkodási térség	872,73
Nagydorog	mezőgazdasági térség	2 895,06
Nagydorog	vízgazdálkodási térség	12,35
Nagykónyi	települési térség	285,30
Nagykónyi	erdőgazdálkodási térség	583,21
Nagykónyi	mezőgazdasági térség	3 845,54
Nagykónyi	vízgazdálkodási térség	73,81
Nagymányok	települési térség	213,82
Nagymányok	sajátos területfelhasználású térség	62,92
Nagymányok	erdőgazdálkodási térség	180,33
Nagymányok	mezőgazdasági térség	589,18
Nagymányok	vízgazdálkodási térség	21,27
Nagyszékely	települési térség	156,71
Nagyszékely	erdőgazdálkodási térség	1 556,99
Nagyszékely	mezőgazdasági térség	1 940,17
Nagyszékely	vízgazdálkodási térség	16,51
Nagyszokoly	települési térség	252,01
Nagyszokoly	erdőgazdálkodási térség	49,66
Nagyszokoly	mezőgazdasági térség	2 492,93
Nagyszokoly	vízgazdálkodási térség	4,46
Nagyvejke	települési térség	46,74
Nagyvejke	sajátos területfelhasználású térség	0,43
Nagyvejke	erdőgazdálkodási térség	179,17
Nagyvejke	mezőgazdasági térség	549,72
Nagyvejke	vízgazdálkodási térség	0,90
Nak	települési térség	154,38
Nak	erdőgazdálkodási térség	67,50
Nak	mezőgazdasági térség	2 498,98
Nak	vízgazdálkodási térség	56,76
Németkér	települési térség	272,89
Németkér	sajátos területfelhasználású térség	228,39
Németkér	erdőgazdálkodási térség	2 225,27
Németkér	mezőgazdasági térség	3 757,74
Németkér	vízgazdálkodási térség	13,24
Ozora	települési térség	523,36
Ozora	erdőgazdálkodási térség	974,48
Ozora	mezőgazdasági térség	4 415,93
Ozora	vízgazdálkodási térség	40,57
Ócsény	települési térség	534,94
Ócsény	erdőgazdálkodási térség	2 640,58

Őcsény	mezőgazdasági térség	3 736,20
Őcsény	vízgazdálkodási térség	348,19
Paks	települési térség	2 112,30
Paks	sajátos területfelhasználású térség	229,25
Paks	erdőgazdálkodási térség	4 250,59
Paks	mezőgazdasági térség	8 097,20
Paks	vízgazdálkodási térség	719,02
Pálfa	települési térség	241,54
Pálfa	erdőgazdálkodási térség	816,20
Pálfa	mezőgazdasági térség	2 373,29
Pálfa	vízgazdálkodási térség	43,48
Pári	települési térség	100,36
Pári	erdőgazdálkodási térség	172,58
Pári	mezőgazdasági térség	1 027,19
Pári	vízgazdálkodási térség	5,35
Pincehely	települési térség	403,05
Pincehely	sajátos területfelhasználású térség	0,99
Pincehely	erdőgazdálkodási térség	323,37
Pincehely	mezőgazdasági térség	4 255,92
Pincehely	vízgazdálkodási térség	24,27
Pörboly	települési térség	105,50
Pörboly	sajátos területfelhasználású térség	0,27
Pörboly	erdőgazdálkodási térség	363,73
Pörboly	mezőgazdasági térség	632,00
Pörboly	vízgazdálkodási térség	9,66
Pusztahencse	települési térség	266,02
Pusztahencse	erdőgazdálkodási térség	404,78
Pusztahencse	mezőgazdasági térség	2 492,72
Pusztahencse	vízgazdálkodási térség	7,15
Regöly	települési térség	308,96
Regöly	erdőgazdálkodási térség	1 524,87
Regöly	mezőgazdasági térség	4 210,95
Regöly	vízgazdálkodási térség	221,99
Sárpilis	települési térség	97,05
Sárpilis	erdőgazdálkodási térség	75,62
Sárpilis	mezőgazdasági térség	1 989,76
Sárpilis	vízgazdálkodási térség	6,90
Sárszentlőrinc	települési térség	186,11
Sárszentlőrinc	erdőgazdálkodási térség	1 042,45
Sárszentlőrinc	mezőgazdasági térség	3 320,54
Sárszentlőrinc	vízgazdálkodási térség	120,00
Simontornya	települési térség	393,20
Simontornya	sajátos területfelhasználású térség	71,79
Simontornya	erdőgazdálkodási térség	680,73
Simontornya	mezőgazdasági térség	2 122,47
Simontornya	vízgazdálkodási térség	115,25
Sióagárd	települési térség	181,62
Sióagárd	erdőgazdálkodási térség	136,30

Sióagárd	mezőgazdasági térség	2 060,46
Sióagárd	vízgazdálkodási térség	61,49
Szakadát	települési térség	68,09
Szakadát	erdőgazdálkodási térség	301,00
Szakadát	mezőgazdasági térség	661,76
Szakadát	vízgazdálkodási térség	38,95
Szakály	települési térség	258,96
Szakály	erdőgazdálkodási térség	405,76
Szakály	mezőgazdasági térség	3 385,07
Szakály	vízgazdálkodási térség	51,64
Szakcs	települési térség	495,19
Szakcs	erdőgazdálkodási térség	1 085,64
Szakcs	mezőgazdasági térség	3 986,98
Szakcs	vízgazdálkodási térség	11,07
Szálka	települési térség	292,45
Szálka	erdőgazdálkodási térség	1 022,54
Szálka	mezőgazdasági térség	340,57
Szálka	vízgazdálkodási térség	52,06
Szárazd	települési térség	68,40
Szárazd	erdőgazdálkodási térség	198,36
Szárazd	mezőgazdasági térség	511,26
Szárazd	vízgazdálkodási térség	4,04
Szedres	települési térség	458,94
Szedres	erdőgazdálkodási térség	547,91
Szedres	mezőgazdasági térség	3 602,97
Szedres	vízgazdálkodási térség	20,42
Szekszárd	települési térség	2 027,53
Szekszárd	erdőgazdálkodási térség	2 171,67
Szekszárd	mezőgazdasági térség	5 313,90
Szekszárd	vízgazdálkodási térség	114,60
Tamási	települési térség	1 000,51
Tamási	sajátos területfelhasználású térség	45,73
Tamási	erdőgazdálkodási térség	2 043,16
Tamási	mezőgazdasági térség	7 851,42
Tamási	vízgazdálkodási térség	255,00
Tengelic	települési térség	581,28
Tengelic	sajátos területfelhasználású térség	4,32
Tengelic	erdőgazdálkodási térség	1 174,20
Tengelic	mezőgazdasági térség	5 305,36
Tengelic	vízgazdálkodási térség	28,63
Tevel	települési térség	202,62
Tevel	erdőgazdálkodási térség	670,22
Tevel	mezőgazdasági térség	1 646,76
Tevel	vízgazdálkodási térség	7,00
Tolna	települési térség	864,84
Tolna	sajátos területfelhasználású térség	38,44
Tolna	erdőgazdálkodási térség	605,23
Tolna	mezőgazdasági térség	5 314,91

Tolna	vízgazdálkodási térség	284,31
Tolnanémedi	települési térség	328,65
Tolnanémedi	sajátos területfelhasználású térség	1,04
Tolnanémedi	erdőgazdálkodási térség	351,34
Tolnanémedi	mezőgazdasági térség	1 491,38
Tolnanémedi	vízgazdálkodási térség	21,84
Udvari	települési térség	98,50
Udvari	erdőgazdálkodási térség	575,06
Udvari	mezőgazdasági térség	1 265,70
Udvari	vízgazdálkodási térség	1,42
Újireg	települési térség	88,81
Újireg	erdőgazdálkodási térség	55,87
Újireg	mezőgazdasági térség	903,07
Újireg	vízgazdálkodási térség	41,98
Váralja	települési térség	139,51
Váralja	sajátos területfelhasználású térség	2,88
Váralja	erdőgazdálkodási térség	1 343,70
Váralja	mezőgazdasági térség	612,50
Váralja	vízgazdálkodási térség	15,44
Várdomb	települési térség	150,79
Várdomb	sajátos területfelhasználású térség	0,08
Várdomb	erdőgazdálkodási térség	34,00
Várdomb	mezőgazdasági térség	762,64
Várdomb	vízgazdálkodási térség	1,04
Várong	települési térség	73,09
Várong	erdőgazdálkodási térség	125,52
Várong	mezőgazdasági térség	463,43
Várong	vízgazdálkodási térség	0,61
Varsád	települési térség	124,14
Varsád	erdőgazdálkodási térség	461,43
Varsád	mezőgazdasági térség	1 501,52
Varsád	vízgazdálkodási térség	69,39
Závod	települési térség	65,00
Závod	erdőgazdálkodási térség	228,26
Závod	mezőgazdasági térség	975,30
Závod	vízgazdálkodási térség	22,92
Zomba	települési térség	384,97
Zomba	erdőgazdálkodási térség	324,45
Zomba	mezőgazdasági térség	4 958,88
Zomba	vízgazdálkodási térség	60,45

Tervezői nyilatkozat az OTrT és Tolna megye területrendezési tervének módosítása összhangjáról

A nyilatkozat az egyeztetési fázis utáni módosítások után, az elfogadási szakaszban kerül kiadásra.

Tervezői nyilatkozat
a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi
CXXXIX. törvény és Tolna megye Területrendezési Tervének módosítása összhangjáról

Alulírott, mint Tolna megye Területrendezési Terve módosításának vezető területrendező tervezője nyilatkozom, hogy a tervezett módosítás megfelel a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben, valamint a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletben foglaltaknak.

Tolna megye területén az országos terület-felhasználási kategóriák, valamint az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok, az egyedi építmények a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési terve részét képező Országos területrendezési tervben megállapított térbeli rendnek, illetve a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott pontosítási szabályoknak megfelelően kerültek megállapításra.

Tolna megye Területrendezési Terve módosításakor lehatárolt térségi övezetek az illetékes államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása és állásfoglalása figyelembevételével történt.

Az övezetek szabályai megfelelnek a Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervében, valamint a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletében foglalt előírásoknak.

Az egyedileg meghatározott megyei övezetek lehatárolása Tolna megye hatályos területfejlesztési koncepciója figyelembevételével történt.

Budapest, 2020. 10.03.

.....
Mándi József
vezető területrendező tervező
tervezői nyilvántartási szám:
TR-01/5149